

Emil PROȘCAN

Dreptul la ninsoare al românilor

Este iarnă!

Ca o binecuvântare de liniște și așteptare, cerul își trimite agoniseala de alb din rugăciunile noastre! Totul s-a prefăcut în alb!

Prin sate liniștea albă se resemnează în ochii oamenilor și în singurătatea de prin curțile și sufletele lor. Multă tristețe în privirile caselor părăsite! În curțile lor zăpada e fără cărări, fără urme de pași, de mâini, de viață!

Disperare, singurătate, nedreptate, tristețe!

Prin pădurile care mai sunt, sălbăticiunile străbat însământate depărtarea străjuită de cer, încercând să scape de bătaia puștilor, mânuite de vânători ce descind din avioane personale și mașini de lux.

Se aud strigăte! Ale zăpezii, ale tăcerii!

Memoria bătrânilor și a celor dinnainte scormonește în imensitatea albului, căutându-și obârșiile și amintirile. Vești amenințătoare tulbură liniștea și starea de veghe!...

A nins peste țara noastră! Câmpurile cu ciulini, dealurile, munții cu cioturile mutilate ale pădurilor, satele împușinate și triste, răscrucile, bisericile, copacii și sufletele îngândurate ale oamenilor sunt, acum, acoperite de albul troienelor, devenit mirific, pur, inocent, cast, dătător de liniște și dorințe abisale...

A nins și peste așteptările tot mai deșarte și lipsite de speranțe ale oamenilor!

A nins cu bucăți de amintiri din copilăria noastră, cu înțelegeri, cu liniște, cu iertare! Ca un sentiment de mântuire, nedreptatea este înghițită de lumea albă, ce dintr-o dată a acoperit-o pe cealaltă, cenușie și anostă.

A nins peste țara noastră!

Care țara noastră?, mă simt eu obligat să întreb. Ce mai avem noi din ce aveau străbunii noștri, adică cei care s-au născut aici și ne-au transmis prin toate generațiile de până la noi, tot ce Dumnezeu ne-a dat? Repet: cei care s-au născut aici, nu cei care s-au aciuat aici, lovind cu pumnii descărnați de lăcomie, nesimțire și răutate în masa tăcerii neamului nostru, cerând într-o limbă țepoasă drepturi, drepturi, drepturi...

Unde sunt bogățiile, resursele, pădurile, fabricile și uzinele de renume, combinatele chimice, siderurgice, combinatele de porci, vaci, păsări, institutele de cercetare, unduirea de lanuri a Bărăganului, semeția Carpaților, siste-

(Continuare în pag. 2)

Magda URSACHE

Cenzura fricii

Citesc în revista lui Virgil Diaconu, *Cafeneaua literară* (oct. 2011):

„A existat în vremurile totalitare o literatură samizdat, deci o literatură tipărită în secret, fie cu mijloace proprii și rudimentare, la mașina de scris, fie pe ascuns cu tiparnițele statului? Atunci când în presa literară s-a pus această întrebare, răspunsul a fost prompt și descurajant: nu a existat”.

Cum părerile nu sunt *balansate* (cuvântul e inventat de un expert politic, cu acceptul de *echilibrate*), o să încerc să răspund de ce n-am avut „o literatură tipărită în secret”. Simplu: pentru că organele cenzurii (din '49, DGPT), secondate de Securitate au fost deosebit de vigilente, ca nicăieri în altă parte. Să nu uităm că *directivele* pentru țările lagărului, de sub influența URSS, au fost formulate de temutul Lavrentii Beria; că au funcționat și după ce tartorul NKVD a fost condamnat și împușcat de Hrușciiov. N-aveam dreptul de a citi ce voiam să citim. Să mai amintim de perchezițiile din bibliotecile particulare, care se lăsau cu cărți arestate? Erai chemat la sediul Securității dacă solicitai cărți de la librăriile *free* din Vest, pentru anchetă, cum ni s-a întâmplat multora. Nu, nu era garantat dreptul de a citi, ci celălalt, de a nu citi sau de a citi ce indicau discreționar forurile.

În **DUI** Luca Pițu (nume de cod: „Popa”) se află și lista cărților ridicate de „operativi” din biblioteca sa, de la Soljenițin la Sade. Cioran, Barthes, San-A, Orwell, Milan Kundera, *Peur en Occident* de Jacques Delumeau, numere din „Ethos”, Oana Orlea, Asimov..., toți și toate erau lecturi necorespunzătoare în 1983. dar ce satisfacție să citești în 1984 romanul **1984**!

Erai surprins de Securitate înainte de a întreprinde ceva; știau ce ai de gând să faci până să faci. Rețeaua informa că erai nemulțumit, indignat, că-ți schimbaseși atitudinea față de PCR, că erai gata să-ți iei lumea-n cap. Uriașa plasă de informatori vedea un gest subversiv unde nu era: o canistră de benzină din balcon l-a făcut pe un vecin-turnător să creadă că eu și Petru Ursache făceam parte din gruparea transcendentărilor și să ne reclame la Rectorat, numai pentru că era... roșie.

DGPT (*Glavlit*-ul românesc) era complinită de cenzura din redacții și din edituri, de cabinetele de Partid, ca să nu mai pomenesc de auto-cenzură. Ca și la sovietici, după desființarea Direcției, funcționarii au fost „vărsați” la edituri ca să controleze nivelul ideologic scăzut ori nu al autorilor. De ce o fi fost numit cenzor șef Vasile Nicolescu la Consiliul Culturii și Educației Socialiste, egal Ministerul Culturii? De rebel ce era sau de supus ce era? Scriitorii erau inhibați de variile tehnici de control: cenzorii vînau șopîrle.

Exista, pînă-n decembrie '89, un

precontrol al manuscriselor, un control al celor tipărite, un postcontrol al cărții aflate deja în librării, amenințată cu aviz de topire oricînd. CLDC (Centrul de Librării și Difuzare a Cărții) avea în frunte peceriști activi, urmînd neabătut „înaltele îndemnuri” ceaușești: să asigure numărul necesar de lucrări politico-ideologice (se vindeau la pachet, ca vîsc: voiai să cumperi un Noica, obligatoriu plăteai și pentru Adrian Neculau), dar și să „epureze” librăriile în urma avizelor de confiscare venite de la foruri. Numai în 9 iulie 1988 s-au retras din circuit cărțile celor exilați sau autoexilați: 152 de autori.

Bibliotecarii luau la cunoștință ce cărți să scoată din rafturi, dar respectînd „secretul de serviciu”. În '76, au fost eliminați „fugiții” Ben Corlaci, Petru Popescu, D. Țepeneag; momentul '80-'82 – al transcendentărilor – a dus la eliminarea lucrărilor de parapsihologie; în '88 a apărut lista cu cei 152 de membri, de la Arghezi (Baruțu) la Z: N. Balotă, Ion Caraion, Matei Călinescu, Paul Goma, Marian Popa... Indicație: „întreaga operă” Ce-au fost aceste scoateri decît mistificarea/ falsificarea istoriei literare, a culturii? Acești autori au încetat să existe pentru cititori. Faptul că ni-i împrumutam unii altora nu intră la capitolul samizdat? Doar circulau, fără voia puterii. Era riscant. Nu ca în stalinismul acut, cînd s-a făcut pușcărie pentru *libri prohibiti*; să citești o carte interzisă a fost considerată crimă politică. Nu mai făceai închisoare, dar nici bine nu-ți era. Și dacă riscai să deții *libri prohibiti*, cum era să le fi scris? Samizdat, cînd demascarea în procese publice era curentă? Cîți n-au fost ridicați de la masa de scris sau din bibliotecă și condamnați definitiv? În fond, ce faptă reprobabilă comisesse Dinu Pillat? Scrisese un roman, **Așteptînd ceasul de apoi**. Iar Cornelia Ștefănescu n-a făcut altceva decît să-i păstreze, ascunse, manuscrisele. A fost arestată. S-a intervenit, ca s-o scape (soțul său era ofițer, profesor la Academia Militară) „sus” la Bodnăraș (vezi interviul lui Stelian Tănase luat lui Pavel Țugui, unul dintre subalternii lui Leonte Răutu, care putea interzice sau ridica interdicția). Cazul de delațiune din institutul lui G. Călinescu n-a fost singular. Un mijloc de a proba acuzarea era denunțul. Denunțul a fost probă în procesul Pătrășcanu, apoi în procesele celor pe care îi băgase la închisoare chiar ministrul Justiției. În procesul lotului Noica n-a fost altfel. Cîți dintre scriitorii noștri dețin acest biografem, ca Steinhardt, care, chemat ca martor al acuzării, n-a acceptat postura de delator? Și cu ce preț!

(Urmare în pag. 3)

DREPTUL LA NINSOARE

mele de irigații, serviciile medicale, stațiunile balneoclimaterice, turismul și toate celelalte, care sub pretexte penibile au fost demolate sau date altora? Unde sunt toate astea și pentru ce au fost distruse? Cât de „comuniste” au fost realizările trudei unui popor, ca să fie distruse fără nici un fel de milă? Și cât de comuniști au fost beneficiarii lor, adică românii, de le-au fost spulberate aceste pârgii de prosperitate și existență? De ce acum nu mai producem nimic, și-am lăsat fără nici o împotrivire străinii să se înfrupte din tot ce avem, românii lucrând la stăpân străin în țara lor? Ce rău a făcut acest popor de merită asemenea tratament înjositor? De ce nu extagem noi petrolul nostru, cărbunele, marmura și celelalte bogății ale subso-lului? Nici apa minerală „nu suntem în stare” s-o punem, singuri, în sticle, iar zilele acestea România, care se împrumută pentru pensii, a lansat în cosmos primul satelit. Tot acum românii sunt pe cale să definitiveze construcția celui mai puternic laser din lume. Și câte invenții de răsunet mondial poartă semnături românești, iar noi importăm pământ de flori din Olanda și mai tot ce există prin supermarketuri este adus din import!

Din start am fost limitați la un capitalism de carton în care piesa de rezistență au fost și sunt boutiquirile. Românilor nu li s-a permis să facă mai nimic în țara lor, străinii având drepturi absolute.

Se desființează în continuare spitale, școli, instituții de cultura, muzee și tot ce este util și trebuincios oamenilor. S-au inventat gripe aviare, porcine și alte feluri de epidemii, pentru a se lua din curțile oamenilor agoni-seala și a face pârtie comercializării produse-lor străine, sau mai ales produselor străine... S-au inventat „standarde de calitate” și alte reglementări și, destul de rapid, am devenit o țară consumatoare. S-a inventat cuvântul

rom, i s-a luat cu dibăcie un „r” și am devenit țara ȝiganilor. Ni s-a luat și identitatea! Cu mici excepții ungurii sunt de douăzeci de ani la conducerea unor ministere și au pus umărul serios la toate distrugerile făcute ȝării noastre cerând și autonomie, adică enclavizarea unui stat național unitar, pe criterii etnice.

S-au înfruptat mulți din avuțiile noastre iar noi, în ȝările lor, suntem slugi sau zilieri pe plantații. Iar atunci când devenim strălucitori, ne schimbă identitatea, pentru că dacă un român ia Premiul Nobel, trebuie să fie... american, neamț sau Dumnezeu mai știe ce.

A nins peste țara noastră! Se aud strigăte! A nins peste disperare, umilință, batjocură, nedreptate și totul a devenit alb, imaculat, pur! Privesc imensitatea albă și mă cufund în neantul viscolit! Tălpile-mi frig de copilărie și pentru câteva momente sau chiar mai mult, am privilegiul de a trăi într-o altă lume, într-o altă dimensiune. Ce izbitoare și nedrepte diferențe între cele două lumi! Și ce țară ne-a dat Dumnezeu!

A nins și peste Roșia Montana! Păsări mari, negre se învârt de mai mult timp deasupra acestui loc blagoslovit de Dumnezeu! Uraniu, wolfram, argint, stronțiu, cyclo-niu, aur, adică bogății inestimabile, care valorificate de noi judicios ne-ar scoate din impas, ba am produce și mari acumulări. Dar noi nu putem! Nu suntem în stare!

Veniți, dragi străini, și luați-le voi! Ultimile noastre resurse! Luați-le tot voi! Condamnați-ne definitiv la sărăcie, știm că voi nu suportați lipsurile, noi suntem obișnuiți!

Știu Doamne că Tu ni le-ai dat nouă, dar nu Te supăra! Păcat că nu avem decât un singur obraz să-l întoarcem, așa cum ne-ai învățat Tu! Ai văzut clipurile acelea publicitare în care chiar și oamenii de acolo cer asta! Spun ei, ca într-o poezie cu autor necunoscut, că da-că dăm și aceste ultime bogății străinilor, aceștia se vor îndura să-i pună tot pe locuitorii de-acolo să le extragă. Și cât de mult ar fi afectată ancestrala noastră

ospitalitate dacă am lăsa mâinile fine și nemuncite ale străinilor să se murdărească în „mizeria” unei mine de extracție. Cu alte cuvinte, atunci când faci un dar sau aprinzi o lumânare și dai de pomană, trebuie s-o faci cu mâna ta, adică, în afară de faptul că ar fi greu, anevoios, murdar, ar fi și total nepoliticos din partea noastră să-i lăsm tot pe ei să facă asemenea operațiuni dezono-rante. Locuitorii din Roșia Montană știu asta, li s-au promis niște creițari și câțiva au accep-tat roluri în această nemiloasă și inconștientă tragedie, au ieșit în stradă sau în fața came-relor de filmat să Te roage pe Tine Doamne să îi aduci mai repede pe străinii aceia, ca să poa-tă munci, în comuna lor, care va dispare alături de altele, transformându-se în lacuri de cia-nură, lacuri pustiitoare în care foarte mulți ani nu va mai crește nimic, totul devenind o Saha-ră... Cine știe, poate va înflori aici, măcar, tu-rismul... deșertic!

Dar vreau să te întreb Doamne, de unde vor lua și ceilalți oameni Roșii Montane pentru a avea și ei un loc de muncă? De unde atâte mii de Roșii Montane, Doamne?

Este iarnă și păsările negre de deasupra ȝării noastre, își strâng rândurile și se îndreaptă către ultimul loc în care ancestrala noastră bunăvoință poate produce mai binele semenilor noștrii din alte ȝări.

A nins peste țara noastră și totul e alb, pur și mirific!

Capodopere literare

Romulus VULPESCU

În fiecare zi

*În fiecare zi ne batem joc
De păsări, de iubire și de mare
Și nu băgăm de seamă că în loc
Rămâne un deșert de disperare.*

*Ne invadează lenea unui vis
Pe care-l anulăm cu-o șovăire
Ne reculegem într-un cerc închis
Ce nu permite ochilor s-admire.*

*Ne răsucim pe un așternut posac
Însingurați în doi, din lașitate
Mințindu-ne cu guri care prefac
În zgură, sărutările uzate.*

*Ne pomenim prea goi într-un târziu
Pe o nepermis de joasă treaptă tristă
Prea sceptici și prea singuri, prea în pustiu
Ca să mai știm că dragostea există.*

*În fiecare zi ne batem joc
De păsări, de iubire și de mare
Și nu băgăm de seamă că în loc
Rămâne un deșert de disperare.*

Condiția literaturii tinere

Aida HANCER

Noi inventăm urechea cititorului

Vă prezentăm mișcarea de ultimă oră a generației noastre. Nu fără convingerea că, desigur, noi inventăm urechea cititorului și calea de acces - a noastră - către sensibilitatea lui, noi demecanicizăm lumea, o construim din piese lego și depresii. Trecem prin sensurile giratorii ale vremii noastre, întoarcem, suntem amendați și ni se socotesc puncte la cel mai apropiat oficiu al poliției, lucrăm cu amândouă mâinile și cu suflul nostru la Dumnezeu din cuvinte pe care îl propunem în completarea societății mecanice.

Din diferite motive am ales să începem această secvență, care ne-a fost încredințată nouă ca test și confirmare, cu o descriere de generație, un fel de manifest intim pe care îl încredințăm cititorului. Din dorința de a-l atrage în cursa noastră, de a-i oferi, cu tandrețe, „un loc la noi în celulă”, îndepărtându-ne delicat de mrejele dulci ale lui Nichita, apropiindu-ne cu sinceritate de o neoavangardă.

Numele prezente în viitoarele numere ale revistei **Fereastră**, colegi de generație, tinerii care scriu și-au hotărât să răspundă invitației de-a se „întrece” în poezie“ și-au câștigat dreptul la aceasta prin faptul că ceea ce scriu, le-a fost proiectat și semănat ca talisman - sur-

priză în colțurile minții, ale gurii și ale conștiinței.Veți citi, deci, revărsări de conștiință și luciditate, după cum vi se vor înfățișa structuri hamletiene sau comedii negre. Aici, în fața ochilor dumneavoastră curge mierea lumii.

Cu siguranță, literatura nu se dezumanizează și nu se de-părtează de modelele ei. Are putere dar nu se ridică împotriva nici unei alte literaturi, pentru că așteaptă și crede într-o teribilă lovitură de grație ale cărei arme stau, în așteptare, de-o vreme. „Nodul în papură” al literaturii noastre este numai narcisismul ei. Dar narcisismul nu o va îneca, fiindcă abstract e chipul literaturii și nu se oglindește într-o apă.

Acesta nu este un cuvânt înainte, și nici un articol programatic despre condiția literaturii tinere, ci un salut nichita stănescian al tinerilor ca bețele de chibrituri ce se aprind unul de la altul. Desigur, toate acestea gratuit, celor care își cumpără până și aerul acesta respirabil și criminal, aerul și aerele de care are nevoie.

Noi nu vom concepe alte lumi, fiindcă cea existentă mai are încă destulă carne pe ea și solzi vii în suflet. Despre acestea merită să vor-bească, fiecare în limba în care s-a născut, și cum i se va năzări.

Cenzura fricii

Scriitorul (nume de urmărit SECU) a fost supravegheat neconținut. **Jurnalul fericii** (eu îi spun *Infernul fericii*), scris între '69-'71, i-a fost confiscat în '72 și cu greu restituit în '75. Cine l-o fi turnat, dacă nu interviuatorul Zaharia Sângeorzan?

S-au ars – de frică – jurnale, corespondență, s-au îngropat manuscrise... Pan Vi-zirescu s-a îngropat la propriu, într-o ascunzătoare sub pământ, cu cărți cu *tot*. Paul Caravia, în **Gîndirea interzisă**. *Scrieri cenzurate, România 1945-89, Editura Enciclopedică, București, 2000*, dă *Lista manuscriselor și cărților confiscate de la domiciliul autorilor (și a cunoșcuților) pentru a fi folosite și drept corp delict*: Gyr, Țuțea, Petre Pandrea, Paul Goma, Virgil Carianopol, Nicu Steinhardt, Marcel Petrișor, Herbert Belu Zilbert, Ion Negoșescu, Gh. Calciu-Dumitreasa, Dumitru Stăniloae, Sandu Tudor, Al. Mironescu, Ov. Papadima... „Zărică” Stancu l-a ars pe Gyr în **Rădăcinile sunt amare**, înfățișându-l ca pe un criminal (răul pe care i l-a făcut și Beniuc lui Blaga, în romanul **Pe muchie de cuțit**). Același Stancu îl implorase, sub guvernarea antonesciană, să intervină pentru a fi eliberat din lagăr, jurându-se că n-a avut „idei de stînga” (v. **Memoriile** lui V. Anania), ceea ce Gyr făcuse pentru cobreslașul său. Așezat confortabil în biroul fratelui magnatului industriei, Edgar Auschnitt, ca redactor șef al „Gazetei literare” (tiraj: 23.000 de exemplare) și director la Teatrul Național, Stancu nu i-a întors serviciul lui Gyr. Să nu uiți, Darie? Darie a uitat binele făcut, odată ajuns la putere.

Pentru că n-a vrut să intre în Partid cînd i s-a propus, Ion Vinea (lucra „ca ghipsar, hamal, magazioner și «negru literar»”) a fost agățat pentru spăimoasa acuză în '51-'52: trafic de aur. Vîndut lui Petru Dumitriu (210 monede, aparținînd mamei Elenei Oghină). L-au bătut la tălpi pînă a recunoscut. A fost eliberat anevoie, după intervenția doctorului Lupu la Dej, nicidecum a lui Petru Dumitriu, care a declarat, nonșalant, că aruncase aurul burghez în lac. Ion Vinea a tradus **Hamlet** și Petru Dumitriu a semnat. Cică „l-a acoperit”.

Cîte prietenii au rezistat cînd și-a băgat coada Secu? Poate cea dintre Steinhardt și Iordan Chimet sau dintre membrii grupului etichetat „mistico-legionar”, Noica-Pillat-Steinhardt.

Constant Tonegaru e arestat în '49 ca membru al Asociației „Mihai Eminescu” pentru ajutorarea intelectualilor persecutați politic. Se îmbolnăvește de plămîni după 8 luni de reținere ilegală și doi ani de temniță. Moare la 33 de ani, în 10 februarie 1952.

Nerespectarea „ordinii comuniste” s-a plătit cu moarte violentă în cazul Labiș. Îmi place să cred că *seceta și foamea* din **Moartea căprioarei** sunt metafore pentru *infecția cerebrală numită comunism*. Victor Roșca în **Experimentalul Tîrșor – începutul represiunii comuniste, Curtea Veche, București, 2011**, se adresează cititorului, pe coperta a patra: „Am scris această carte ca pe un omagiu adus generației de adolescenți, elevi de liceu, care au avut curajul să se opună dictaturii comuniste și să refuze colaborarea cu diavolul, atunci cînd cea mai mare parte a populației se supunea cuminte, cedînd în fața forței brutale.

Am surprins aici aventurile lor carcerale, în momente de viață și de moarte. [...] Fără să simțiți, sunteți purtat prin multele hăuri ale urii umane, unde riscul de a vă cutre-

mura este real”. Erau anchetați dur elevi de 8-9 ani, ca să li se „corecteze” gîndirea.

Tineretului i s-a vîrît pe gît carte nouă, modelatoare de conștiință nouă. Cărți „pozitive” ca **Descult, Negura, Mitrea Corcor, Desfășurarea, Setea, Lazăr de la Rusca**. Cicerone Theodorescu nara **Cum a semnat sondorul Popa**: ciung, dar erou al muncii socialiste, Popa a semnat cu ciotul Apelul sovietic pentru Pace.

Ripostele la cenzură nu rămîneau fără repercusiuni în acele „vremuri satanice” (v. și Marin Radu Mocanu, **Cenzura a murit, trăiască cenzorii**, *EuroPress, 2008*). Instructorii împuneri ce păzeau? Ei „stăpîneau activitatea” în „unități de cultură” și au tot stăpînit-o pînă în dec. '89; unii și după, ca la noi, la Iași'. Literatura trebuia să fie armă în lupta de clasă și încă ascuțită; viziunea partinică avînd un singur sens, nu era loc de întors. Obscuranștii, misticii, decadenșii, individualiștii, apoliticii erau refuzați, nu primeau bun de tipar în editurile noi: Editura PMR, Editura Cartea Rusă, Editura de Stat, Editura pentru Literatură și Artă. Măsura leninistă (v. scrisoarea lui Lenin din 1 decembrie 1920 către Gosizdat – Editura de Stat) a naționalizării editurilor (Socec, Forum, Cultura Națională) a fost începutul sfîrșitului pentru scrișul liber. „Fosile”, ca Agârbiceanu, de pildă, trebuiau excluse din cîmpul muncii literare. (Unde am mai auzit, recent, cuvinte ca godzile, dinozauri, bătrîni expirați, buni de ars?) Nici „rămășițele burgheze” n-aveau ce căuta în presă și-n edituri.

Romanul lui Dinu Pillat a avut noroc. A fost recuperat și tipărit. Gyr n-a avut. Năpăstuitul poet, condamnat pentru un poem, **Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane**, a fost urmărit îndeaproape de Secu, pînă s-a sfîrșit, versurile fiindu-i publicate postum. Și Crainic a rămas nepublicat, pentru că refuzase colaborarea cu Secu. Cît încă trăia, Securitatea i-a restituit conului Petrache Țuțea **Tratatul de antropologie creștină**, după '89.

În 29 octombrie 1964, Petre Pandrea și-a solicitat manuscrisele de la MAI: **Universitatea din Aiud, Urmașii lui Radu Șapcă, Memorii universitare**.

Generalul maior T. Evghenie i-a răspuns prompt, în 9 noiembrie '64: „am stabilit că acestea conțin afirmații dușmănoase și care nu pot fi publicate și nici încredințate autorului (cf. CNSAS, **Pseudomemoriile unui general de Securitate**, *Humanitas, 2008*). Iar astfel de asasinat culturale s-au produs în serie neagră.

Orice mișcare în front ideologic a fost pedepsită. De o cenzură *soft* se bucurau doar revistele studentești: „Echinox”, „Dialog”, „SLAST” și alte cîteva. Dar exprimarea așa-zis liberă era și acolo condiționată de cenzori, probă că, în decembrie '68, Eugen Uricaru a fost debarcat de la „Echinox” și înlocuit de Ion Pop pentru că publicase Heidegger: **Ce este filosofia?** Și asta într-un context relativ favorabil, al „miciei liberalizări” din '64-'71. După tezele din iulie '71, au reînceput campaniile de „primenire” prin redacții, libertatea stilurilor s-a restrîns. Cine zădărnicea construcția socialismului, dacă nu oniricii? După ce Secu a dat startul, lui D. Țepeneag nu i-a mai rămas decît exilul.

A demisionat din „funcții” după Teze careva, cu excepția lui N. Breban? Intrase în toamna lui '68, la propunerea lui Geo Dumitrescu, în echipa de conducere a „României literare”. Schimbarea s-a văzut imediat. Breban i-a oferit o rubrică lui Noica, unde a publicat cartea pentru care fusese arestat. Ș. Cio-

culescu se adresa cu domnule unui psihiatru cu care intrase în dialog despre autismul lui Eminescu. Cum **În absența stăpînilor** și **Animale bolnave** erau, din titlu, ca niște lovituri de „BALTAG”, și PCR-ul și USR-ul s-au grăbit să scape de Breban. Lui G. Ivașcu nu i-a fost de ajuns directoratul de la „Contemporanul” și de la „Lumea”. I-a luat locul la „România literară”, după episodul scrisorii din „Le Monde”. Breasla l-a atacat prin Crohmălniceanu, Râpeanu, Micu, Iorgulescu, Ungheanu... Breban a continuat să aștearnă pe hîrtie mărturia edificatoare despre epoca (de aur) care ne-a marcat.

Nu era de joacă defel cu „îndrumarea literară de către Partid” (titlul lui Paul Georgescu, din '56). La Congresul Educației Politice și Culturii Socialiste (1975) s-a reconfirmat Statutul ziaristului-activist PCR. Și ce editoriale mobilizatoare se întreceau să scrie șefii de reviste, ca să-și păstreze fotoliile! Știți de ce a fost dat afară din presă (de la ziarul „Tinerimea Moldovei”) și a rămas fără drept de semnătură Leo Butnaru? Din cauza lui... Mihail Kogălniceanu. Nu putea fi citat în presa Basarabiei ocupate. Or, Butnaru, propusese pentru tipar un eseu (al altui) reacționar. Și asta în toamna lui '76.

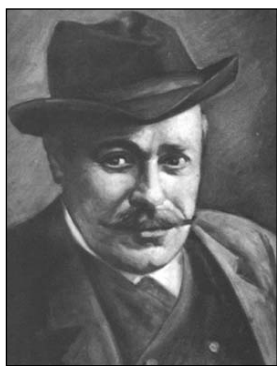
După așa-zisa desființare a Cenzurii de Stat, sarcină preluată de Consiliul Culturii și Educației Socialiste, articolele și cărțile au fost și mai chinuite de cenzori. Și ce-au făcut scriitorii cu funcții publice? Politica struțului, în cel mai bun caz. Citesc în **Oameni și javre** ce-și amintește N. Gheran despre o discuție între Gh. Pienescu și Paul Cornea, privind editarea operelor complete. „Deocamdată, piano-pia-nissimo!”, a decretat Paul Cornea, care conducea Direcția Generală a Editurilor. Și a continuat, mai decis: „...să le publici dumneata cînd vei fi director. Așa a rămas Cornea mereu *general*: întîi la Direcția Generală a Teatrelor și Spectacolelor. Dacă Al.I. Ștefănescu șef la ESPLA spunea „recitește textul”, gata, trebuia să scoți (după Pienescu). Mai lucrau acolo, în '58, Radu Albala, Dan Grigorescu, Alex. Săndulescu. Cînd șeful de cadre Petre Croicu și tov. Riezel au făcut lista neagră, cei mai deschiși la minte erau și cei de epurat: Dan Grigorescu, pentru că în studenție, la ora de marxism, scrisese o scrisoare de dragoste (demascată de un coleg și exclus din UTM); Săndulescu cu tată închis – în fals – pentru crime de război; Albala, care frecventa tineretul liberal...

În toate cazurile, cei care au „conlucrat” cu Partidul au fost răsplătiți, fiind gata mereu să-și asume toate rolurile de directori cu patos socialist. Pentru ceilalți, **Pumnul și palma**, mai exact multe palme, mulți pumni, cum scrie Remus V. Giorgioni. Alt pseudo-dezghet n-a mai venit pînă în decembrie '89.

Postsocialist, după o scurtă pauză, cenzorii oficiali și semioficiali se arată la fel de agresivi și de ne-rușinați în interviuri și-n memorii. Culmea, se cred imaculați și-s gata să judece și să condamne. Iar maeștrii Secu în diversiuni și în manipulare au trecut la maculări. Se cer eliminări morale pentru cei cenzurați, nu pentru cei care au fost la comandă, pentru pompierii ideologici mereu de serviciu pe tură. Ca și cum marii intelectuali Nae Ionescu, Mircea Eliade, Cioran, Bernea n-ar fi fost îndestul demonizați de suzăneii Gîdei, au devenit – puțin zis – controversabili. Ion Vinea și Nichifor Crainic ar fi scris la „Glasul patriei”, Blaga – grozăvie! – ar fi trimis un memoriu la PCR, Carandino (ieșit din Zuchaus fără dinți, după 9 ani; 7 – de singură-

(Continuare în pag. 4)

2012 - ANUL ION LUCA CARAGIALE

Ion Luca Caragiale s-a născut la **1 februarie 1852**, în satul **Haimanale** (Prahova – sat care azi îi poartă numele), fiind fiul avocatului Luca Caragiali, secretar al Mănăstirii Mărgineni, și al Ecaterinei Karaboa, descendentă a unei familii de negustori greci din Brașov; A decedat la **9 iunie 1912**, la Berlin.

Așadar, în 2012, se împlinesc 160 de ani de la nașterea marelui scriitor și 100 de ani de la moarte.

Între aceste repere se desfășoară viața tumultuoasă a unui spirit contradictoriu, atras când de bâlciul deșertăciunilor (în celebrele sale comedii), când de prăpastia abisului uman (Năpasta, O făclie de Paști etc.) Tocmai aceste „oglinzi”, ce transfigurează timiditatea în orgoliu și lacrima în hohot de râs, face din genialitatea sa un univers labirintic și deloc facil, în ciuda verdictelor, ce par aproape definitive, ale criticii literare.

George CĂLINESCU

Caragiale este după Delavrancea scriitorul cel mai zolist, naturalistul nostru prin excelență. (...) E cu puțință oare o nuvelă mai pozitivistă decât «O făclie de Paști» I s-a zis des nuvelă psihologică, deși ea este mai mult fiziologică, etnologică, în sfârșit dintr-un câmp de relații ce depășesc cu mult conștiința.

Garabet IBRĂILEANU

L-am văzut acum doi ani. Era strălucitor de vervă, și mai tânăr decât oricând. A vorbit șapte ceasuri în șir, în picioare și jucând scenele pe care le istorisea. Atunci am auzit din gura lui cele mai splendide „pagini” de critică literară din câte cunosc. Și tot atunci a povestit câteva scene și a redat câteva tipuri caracteristice, care ar face, singure, gloria unui scriitor. Omul acesta crea viața jucându-se. Se poate un mai mare semn de tinerețe?... În realitate, un Caragiale nu îmbătrânește niciodată, căci un spirit pur ca el, nu cunoaște nici timp, nici spațiu.

Octavian GOGA

N-a fost minte să stăpânească cuvântul cu mai multă siguranță, să-l frământa și să-l chinuiască cu mai multă putere. În fraza lui fermecată se revărsa o lumină orbitoare, era pulbere de argint, foc de artificii, râs și plâns, era alinare dulce și durere sălbatecă. Ca într-un caleidoscop fermecat se deslușeau chipuri vrăjite de magie. Marele meșter atinge toată claviatura sufletului omenesc. Deschidea vorba lin, cu bunătate, și-o muia într-o lene orientală, într-o clipă schimba resortul ca să-ți arate o seamă de jonglerii capricioase și deodată se oprea brusc, fața i se crispa, buzele i se strângeau convulsiv, în fundul ochilor îi juca o lumină stranie... Era clipa când din creierul lui Caragiale răsărea un fulger nou... Universul devenea mai bogat cu o minune...

Titu MAIORESCU

În acest caleidoscop de figuri, înlănțuite în vorbe și faptele lor spre efecte de scenă cu multă cunoștință a artei dramatice, d. Caragiale ne arată realitatea din partea ei comică. Dar ușor se poate întrevedea prin această realitate elementul mai adânc și serios, care este nedezipit de viața omenească în toată înfățișarea ei, precum în genere îndărătul oricărei comedii se ascunde o tragedie...

Cella DELAVRANCEA

Caracterul său independent și fan-tezist l-a împiedicat pe Caragiale să primească o funcție de stat. a fost totuși o vreme director la Teatrul Național. Din cauza nedreptăților repetate și-a dat demisia și s-a ocupat de scris. Minunatele nuvele au apărut una câte una, mai întâi în ziarul Universul.

Caragiale nu scria ușor. Se frământa mult, ștergea rândul, schimba cuvântul și nu era mulțumit decât când fraza exprima, în graiul cel mai esențial, ideea sa. A studiat pe viu toate personajele literaturii sale: De aceea a deschis o berărie pe lângă teatru, unde se adunau prieteni, admiratori și publicul care ieșea de la spectacol, ca să se bucure pe gratis de altă reprezentare, să-l audă pe Caragiale povestind și discutând cu prietenii lui. Acolo era el, la cel mai bun post de observație, pentru a-și nota felul de a vorbi al fiecăruia, mahalagisme, și pentru a provoca, după câteva halbe de bere, conferințe sentimentale...”

I.L. Caragiale - contemporanul nostru

(Citate din volumul **Momente, schițe, amintiri** – Editura „Cultura Românească” – 1927)

Noi, românii, suntem o lume în care, dacă nu se face ori nu se gândește prea mult, ne putem mândri că cel puțin se discută foarte mult. Asta e frumos din parte-ne – să lăsăm încolo orice modestie; căci este știut că din discuție răsare scânteia adevărului. Nu e vorba, adesea discutăm cam pe de lături; dar asta o facem tocmai pentru că voim să alimentăm continuarea discuției; dacă n’am da pe de lături, ar înceta poate discuția prea de grabă: ei! atunci de unde ar țâșni adevărul?

Așa, de exemplu, multe ilustrațiuni literare au discutat vre-o cinci ani cu înaltă căldură asupra întrebărilor: *Artă pentru artă?* sau *artă cu tendință?*

Rezultatul aprigei dispute a fost că fiecare dintre polemisti a rămas să împărtășească până la urmă opinia sa proprie.

(Câteva păreri)

Pentru a face o operă de artă, o operă viabilă, trebuie talent, talent și iar talent. Am zis într-adins viabilă, pentru că dintru început să eliminăm din discuție ideea de durabilitate, atât de străină în discuție. Adesea literații fac greșala (după părerea noastră, mare) de amestecă, în cercetările lor despre creațiuni intelectuale, întrebarea: opera aceasta rămâne? Cât timp va rămâne? Așa întrebări sunt absolut afară din chestie. Întrebarea noastră, față cu o lucrare de artă, nu poate fi decât aceasta: opera aceasta viează? Căci încă odată, dacă are viață, aibă-o: pentru azi, mâine sau pentru veacuri – ea va fi trăit, asta e condiția ființei: viața, nu durata vieții.

Mă rog, între o insectă care trăiește o singură zi, la umbra unei piramide egiptene și piramida aceea, care este deosebirea cea mai adâncă? Dimensiunile? Densitatea și solidita-

tea structurii materiale? Durabilitatea în timp? De sigur nu. Deosebirea cea mai adâncă între ele e că, insecta e vie iar piramida nu.

Piramida e de granit, insecta de niște țesuturi mucoase; insecta, născută azi dimineață, va muri diseară; iar piramida e o veche cunoștință a soarelui și poate va sta neclintită și rece pe temelia ei până mult după ce soarele va fi încetat de a-i mai putea trimite măcar o rază de căldură și de lumină. Da, dar piramida stă și va sta; iar insecta va muri, însă trăiește.

(Câteva păreri)

Unde sânguința statului de a înființa în pripă o societate devine nu imposibilă, ci chiar de-a dreptul absurdă, este pe terenul moral și intelectual. Statul poate decreta și face să se execute încă trei poduri peste Dunăre, asta se poate; dar artă, literatură, filosofie!... Pentru aceste producțiuni ale spiritului omenesc trebuie o societate așezată.

O așa societate, în urma prefacerilor politice din Europa, nu o avem. La noi n’avem azi decât o strânsură de lume din ce în ce mai mare, mai împetrișată și mai eterogenă. Această strânsură de năvală, care și schimbă fisionomia în fiecare zi, care n’are nici vre-o nevoie mai presus de cele individuale, care nu poate avea o tradiție, și prin urmare în nici o împrejurare unitate de gândire și de simțire, este departe de a fi ceea ce se înțelege prin cuvintele „societate așezată”.

Lumea aceasta se aseamănă cu un vast bâlciu, în care totul e improvizat, totul trecător, nimic înființat de-abinele, nimic durabil. În bâlciuri se ridică barace subrede, pentru timp foarte mărginit, nu monumente durabile, cari să mai rămână și să folosească și altora decât acelor ce le-au ridicat. Artă, literatură, filosofie, astea sunt monumente pe cari nici nu se poate, nici n’ar avea de ce, să le ridice o lume cum e cea de astăzi la noi.”

(Politică și cultură)

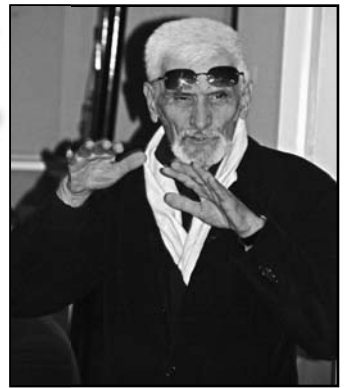
(Urmare din pag. 3)

CENZURA FRICII

tate totală), ocupat că ar fi colaborat cu Secu... Și asta în timp ce adevărații denunțatori pot sta liniștiți, ca și îndrumătorii culturalizatori. Croh. cerea azil de persecutat politic în Germania. Persecutat de cine? Citez din articolul *Pledez pentru o intelectualizare energetică a romanelor cu eroi comuniști* („Amfiteatru”, aprilie '81, p. 4): „Urmărirea autenticității ar sălta dintr-odată pe o treaptă superioară romanele noastre închinat luptei și muncii comuniștilor”. În vremea aceea, Securitatea i-a întocmit Ilenei Mălăncioiu un DUI pentru volumul *Urcarea muntelui*. Venea și după ce nr. din „Tribuna” fusese topit pentru grupajul său de poeme.

Întrebarea corectă, în opinia mea, nu este: am avut sau n-am avut literatură samizdat, ci: din cauza cui a fost atîta cîta a fost – puțină – literatură secretă?

*scriu aceste rânduri/și vă las cu bine/
nu știu ce-o să faceți/ însă fără mine/
fără ca deșertul/ și ca arabescu/
suflet de cămilă/ ionniclescu*

De câte ori se întâmpla să ne întâlnim, în acest viscolit început de an, Ion Niclescu îmi reproșa că nu l-am mai publicat în revistă. Înghițeam în sec și îi promiteam că data viitoare... mereu data viitoare. Mă privea cu ochi triști și scotea din geantă aparatul său de filmat, în care nu cred să fi avut, vreodată, altă peliculă decât gândul, sau manevra tastatura unor telefoane, pentru că trebuia să plece la Londra sau la Paris, oricum într-o altă lume. Și, în ziua de 17 februarie a plecat, iar eu, rămas cu o promisiune neonorată a trebuit să-i spun: „Lasă, Ioane, cum ajung și eu în lumea aceea, dacă n-or avea și ministerele locului prea multe neamuri sau bugete de austeritate culturală, facem o revistă de elită, în care vei fi singurul poet publicat și singurul care va scrie cu o pană măiastră, smulșă dintr-o aripă de înger.

L.M.

Viorel FRÎNCU

Ion NICOLESCU – poetul rebel

- În memoriam -

Prin anii '70, imediat după apariția volumului de versuri **Ironice**, numele lui Ion Niclescu, autorul cărții, atrăgea atenția nu numai criticilor literari și al colegilor de breaslă, dar mai ales al studenților de la filologia bucureșteană, care trăiau, prin poeziile acestuia „sentimentul unei libertăți totale”, cu credința „că putem face tot ceea ce vrem, să gândim și să scriem într-adevăr liberi, neconstrânși de nicio cenzură”¹. Desprins parcă din **Craii...** lui Mateiu Caragiale, Ion Niclescu poza într-un personaj straniu, savurându-și pe deplin succesul de public.

Dar, de fapt cine este Ion Niclescu? Născut la 10 ianuarie 1943, în Buzău, Ion T. Niclescu, a absolvit Liceul „B. P. Hasdeu” din localitate (1961) și Facultatea de Filosofie a Universității din București (1962-1968), obținând titlul de doctorand. Cu o stare a sănătății precară, este obligat să se pensioneze la vârsta de 25 de ani. Debutează cu un reportaj în ziarul Steagul roșu din Bacău (1956), iar cu poezie în cotidianul Munca (1960). Ca elev, va publica versuri și reportaje în ziarul Viața Buzăului, și colaborează la diverse publicații: Luceafărul, Scânteia tineretului, Contemporanul, Amfiteatru, Gazeta literară, România literară, Viața românească, Cronica, Tribuna etc. Debutează editorial cu volumul de versuri **Indulgențe** (1969), după care urmează: **Ironice** (1970), **Mioritiada** (1973), **Retorica** (1975), **Vox populi, Vox Dei** (1979), **Voi de colo, de la Biarritz** - roman (1979), **Scrisori de serviciu** (1982), **Odele pământului pârjolit de iubire** (1986), **Mioritiada** (reeditare, 2009)². Membru al Uniunii Scriitorilor din România. A murit, în 17 februarie 2012, la Buzău.

În 1975, după apariția celor trei volume de poezie, **Eugen Barbu** se întreba: *În ce categorie l-am introdus pe Ion Niclescu? El se zbate între un bacovianism organic, ținând de o nemulțumire perenă, între versul de sorginte populară pe care îl copiază uneori rafinat și un suprarealism ciudat, bont, aș zice, dar cu efecte notabile. Și tot el adaugă: Ion Niclescu este victima unei vieți boeme, cu acte nestăpânite, un fel de Tudor George, poate mai violent interior, cultivând crepusculul social și masa de tavernă unde, sub lumina sinistru a serii, își închipuie el că sosesc*

*marile idei și muzele dau târcoale poezilor încărcați cu elixir de Drăgășani. Dacă o narcomanie curentă poate să distrugă un poet sau nu... Marii drogați au scos efecte sublime sub imperiul viciului ce-i distrugea fizic...*³.

Nici **Al. Piru** nu se lasă mai prejos, marșând ambiguu pe succesul de public al lui Ion Niclescu, și pune etichete subliminale pe volumul **Indulgențe**, afirmând că acesta conține false meditații (în limbajul poetului „reflexuri” de la singularul reflex, articulat reflexul) și parafraze la teme și versuri celebre, adeseori împrumutate din Eminescu. *Tonul e totdeauna burlesc, poetul practicând versul funambulesc, ludic, cu interesante creații lexicale, bizuite într-un „sonet scolar” pe simple sonorități.*⁴

Ceva mai târziu, când opera lirică a lui Ion Niclescu devine punct de referință pentru tânăra generație de scriitori, **Marin Bucur**, după ce face o amplă prezentare a volumului **Indulgențe**, dar și a celui mai recent și mai puțin comentat - **Mioritiada** -, concluzionează: *Plutește peste poezia lui Ion Niclescu un parfum când prea violent, când abia stropit în cutele cele mai ascunse ale versului. Voluptății cromatice, delicateții ascunse în gesturi de nihilist sentimentalizat de propria sa condiție, Ion Niclescu asociază ipostaza antipoezitantă persiflând codurile și regiile versificatorilor: (...) Poezia este proslăvită, pentru că în ea plânge și râde, trăiește, și mai ales, pentru că în ea crede ca fiind singura salatoare și înviere din moarte a spiritului.*⁵

În aceeași tonalitate, alcătuitoarea **Dicționarului scriitorilor români** remarcă stilul poetic abordat de nonconformistul liric, subliniind: *Plină de jonglerii lingvistice, gratuități și afectări, poezia lui I. N. este adesea turnată în tipare stilistice impecabile, cizelate cu pedanterie. Postura lui predilectă este de „herald al destrămării”, limbajul stereotip și fosilizat al gândirii comune, de „trist hamletist” concepând jocul poetic ca o formă de a se elibera din chingile realului și de a pluti, cu nonșalanță, în aerul deplinei gratuități al unor poeme grotești și muzicale sau în combinațiile de pure euforii ce amintesc experimentele dadaiste ale lui Tristan Tzara.*⁶

Imediat după încheierea celei de-a doua conflagrații mondiale, la 19 februarie '46, ia ființă, la inițiativa ing. Gheorghe Ceaușu, un inimos animator cultural, un cerc literar purtând numele poetului și publicistului Al. Sahia. Iată ce își amintește scriitorul **Florentin Popescu** despre acest cerc literar pe care l-a frecventat în anii de școală petrecuți la Buzău: *Cenacul cu pricina își avea sediul în Casa de*

*cultură a orașului, aflată pe atunci, pe la începutul deceniului șapte, în clădirea de peste drum de Palatul Comunal, adică acolo unde se află azi „Hotelul Coroana”, o clădire masivă și greoaie, cu ziduri groase și cu un aspect cu totul neprimitor la prima vedere. La unul din etajele ei, pare-mi-se al doilea, se adunau săptămânal câțiva profesori, juriști, studenți, elevi, muncitori și fel de fel de alți inși dornici să „guste” din tainele și frumusețile creației literare, sau măcar să-i asculte pe alții citindu-și propriile creații, ori vorbind despre meșteșugul alcătuirii de poezii, proze, piese de teatru.*⁷

La doar 18 ani, viitorul poet Ion Niclescu pare să fi dat mari bătaii de cap celor care aveau sub vizor activitatea membrilor Cercului literar „Al. Sahia”, una din „isprăvile” tânărului rebel fiind consemnată în **Caietul literar** al cenaclului⁸, o broșurică dactilografiată pe foiță subțire, din al cărui sumar amintim: Gh. Ceaușu - poezia „Lenin”; N. Stancu - „Cerule senin” (proză); Gh. Istrate - un grupaj de versuri intitulat „Inima Bărganului”; Mihai Boghițoi - „M-am născut în iarnă” (versuri); Constantin Nancu - „Ciuta” (versuri);

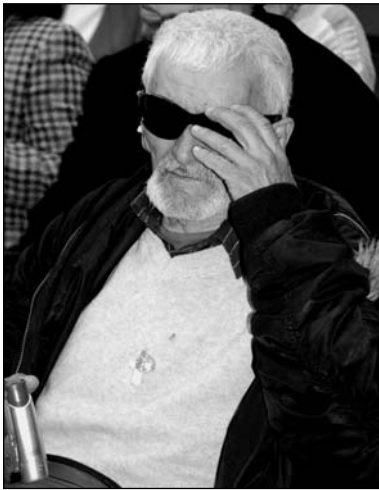
Caietul se încheia cu un soi de raport de activitate prin care se analiza activitatea membrilor cercului literar „Al. Sahia”, pe luna octombrie a anului 1961, din care desprindem câteva aprecieri ale ing. Gh. Ceaușu: *„În cele patru ședințe care s-au ținut în cursul lunii octombrie - săptămânal, miercuri la 18³⁰ - s-au citit 14 poezii și 3 lucrări în proză. Poeziile au fost semnate de Elena Pruiă, N. Manolescu, Ion Niclescu și Gh. Istrate, iar lucrările în proză de Mircea Ichim și Nicolae Stancu. Contribuții prețioase au adus în discuțiile purtate tovarășii: Dumitru Nistorescu, C. Nancu, Eugenia Costea, M. Boghițoi și Gh. Ceaușu.”* Ieșirile în teren ale cenacliștilor sunt și ele semnalate astfel: *„Tot în cursul lunii octombrie s-a prezentat la stația de radio-ficare o emisiune de versuri originale și s-a făcut o ieșire în teren la căminele culturale din comunele Padina și Căldărăști.”*

După caracterizările pozitive privind prozele semnate de N. Stancu și îndemnul la adresă poeziilor semnate de „un tânăr țaran muncitor, Ion Minculeț”, din Niculești, o localitate de pe Valea Slănicului, atenția se îndreaptă spre junele aspirant la muza poeziei, Ion Niclescu, care face notă discordantă de ceilalți membri ai cenaclului ale căror lucrări se situează „în cadrul literaturii categoric militante”.

De altfel, opiniile cenacliștilor despre lucrările acestuia se rezumă la următoarele:

(Continuare în pag. 6)

POETUL REBEL

„Ultimele poezii citite de Ion Nicolescu au fost aspru criticate de membrii cercului. Mesajul adus de versurile lui, dacă se poate vorbi de un mesaj, este al unui suflet bolnav, desprins de realitatea înconjurătoare. Ermetice și uneori cenușii, versurile nu au nimic comun cu literatura pe care oamenii muncii o cer de la un tânăr scriitor. În plus, atitudinea de respingere grosolană a îndrumărilor ce i s-au dat constituie un fapt deosebit de îngrijorător.”

Desigur, viitorul autor al numeroaselor volume de versuri, poet cu largă rezonanță în literatura română, va ignora cu obstinație criticile proletcultiștilor vremii, dovadă stând opera sa cu tentă național-patriotică, filosofică și... nonconformistă.

De altfel, mult mai târziu, teribilismul poetului va recidiva în plen și plenitudinea sa, într-o perioadă când orice cuvânt ce depășea linia ideologică a partidului îl putea costa pe autor punerea la index și, de ce nu, chiar libertatea. Iată una din aceste întâmplări, narate de istoricul literar I. Aldeniu, martor la eveniment, care l-a avut erou pe poetul Ion Nicolescu: *Pe 3 nov. 1979, în secția împrumut a Bibliotecii (Municipale Buzău - n.n.) are loc Salonul literar Ion Nicolescu, cu o temă gravă: „Contribuția literaturii la împlinirea personalității umane” - susținut de un recital de versuri și autografe pe romanul **Voi de colo de la Biarritz** (de reținut „pe rolul” lui I. N. două-trei înjurături publice la adresa lui Ceaușescu. Dar... salonul fiind „blindat”, nimic nu s-a întâmplat). A fost editat și un pliant cu bibliografie. La 25 oct. 1986, Ion Nicolescu consemna în Cartea de Onoare a Bibliotecii: „Pentru ziua de 3 nov. 1979, când am fost la Buzău, invitat, o amintire: **Copilul care ajunge la margine**: „Copilul care-ajunge la margine de sat/ privește orizontul și-ntreabă minunat/ acolo este lumea, dar nimeni nu-i răspunde/ copilul se întoarce și nu mai știe unde”¹⁰.*

Mai adăugăm la această succintă prezentare și faptul cu multe dintre poeziile sale au devenit sursă de inspirație pentru folkiști, cum ar fi poezia *Noi cavaleri ai Doinei*, din volumul **Vox populi vox dei** (1979), transpusă pe muzică de Nicu Alifantis, care ridică sălile în picioare la spectacolele Cenaclului „Flacăra”.

Privind retrospectiv viața și opera lui Ion Nicolescu, se poate spune, citând: *Ținând de aripa „modernistă” a noului val al anilor 70, Ion Nicolescu pare de-a dreptul minor. (...) Nonconformist, pus pe șotii, el este totodată împotriva lucrului poetic „sofisticat”, fatalmente „perisabil”, supus „dezavuării” publice. Poetica lui e fantezistă și parodică, dinamitând, nu întotdeauna facil, clișee, automatisme în jocuri de cuvinte.*¹¹

NOTE

1. **Dumitru Ion Dincă**, *Considerații asupra literaturii buzoiene contemporane*, vol. 1, Ed. Omega, Buzău, p. 111.

2. **I. Aldeniu**, *Galeria scriitorilor buzoieni și rămniceeni*, Râmnicu Sărat, Ed. Rafet, 2008, pp. 167-168.

3. **Eugen Barbu**, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, vol. 1, Poezia română contemporană, București, Ed. Eminescu, 1975, pp. 400-404.

4. **Al. Piru**, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent*, vol. 2, Poezia română contemporană, București, Ed. Eminescu, 1975, pp. 449-455.

5. **Marin Bucur**, în: *Literatura română contemporană*, vol. 1, Poezia, 1980.

6. **Mircea Zăciu...**, *Dicționarul scriitorilor români*, vol. M-Q, Ed. Albatros, București, 2001, p. 462.

7. **Florentin Popescu**, *Fotoliul de onoare*, Ed. Rafet, Râmnicu Sărat, 2006, p. 109.

8. Cercul literar „Al. Sahia” (devenit cenaclu) a luat ființă la 19 feb. 1946, la inițiativa ing. Gh. Ceaușu, animator cultural. Prin acest cenaclu au trecut și au cunoscut recunoașterea națională scriitori, precum: Ion Băieșu, Ion Gheorghe, Florentin Popescu, Gheorghe Istrate, A. I. Zăinescu ș.a.

9. **Caietul literar, nr. 2/octombrie 1960** - Biblioteca Județeană „V. Voiculescu” Buzău (Colecții speciale).

10. **I. Aldeniu**, Op. cit., pp. 171-172.

11. **Dicționarul general al literaturii române**, vol. L/O, București, Editura Univers Enciclopedic, 2009, p. 622.

Din volumul Mioritiada

Invocație

Domnul de la Marea Neagră

noi nu tratăm teme - noi suntem tratați cu noaptea divină din munții Carpați cu cea mai nocturnă mare frumoasă marea lui Publius Ovidius zis Naso noi știm să oftăm după soare-n catrene avem tipărite-n timpane sirene de sufletul stâncilor noastre pustii iluzii de valuri albesc elegii și noi nu s-ar crede trăim din iluzii le dăm ce-i al nostru omagii aluzii luați-ne stele și păsări de mare în slava aripilor voastre ușoare putem să și rădem dar ce e de răs în zbuciumul mării în munții de vis sub noi se sfârșește pământu-n ecou tristețea e ultimul nostru erou în ea înnoptează un sfânt vinovat pe care corăbii pustii îl străbat la capătul celui mai strâmt continent un domn stă de vorbă cu marea absent

Cântul VII

nu e om cel ce nu schimbă lumea dar pe sine nimeni nu se schimbă de aceea clopotele noastre se trag veșnic singure de limbă dincolo de dincolo de dincolo nu mai e nimic catifelat iar aici pe pârghia albastră totul este calp și-adevărat ninge peste mine și ce dacă plouă stăm prea des cu ochii în tavan și tavanul nu e harta lumii

și pe el nu trece Magellan

Cântul IX

mai mori și tu dacă eu mor mai strânge marmură sub tine nu fierbe sânge de actor în eprubete bizantine și-a ta e țara și cuvântul tot neamul meu e-n cimitir pe toți i-a cumpărat pământul în târgul negru din Izmir n-am timp să pun o lumânare la crucea lor de lemn amar pe care-o rupe vântu-mi pare că eu sunt vântul și tresar mai mori și tu când bate vântul sau măcar taci în preajma mea e-atât de-ncăpător pământul dar semne am că nu mă vrea mă caută un cal prin lume copitele i s-or fi smult dac-ați prins voi un cal în spume să nu mi-l călăriți prea mult de-aș fi mai mort decât mai viu îmi voi da sufletul călare așa cum asfințind târziu prin mine neamul meu răsare

Cântul XII

urmează-mă așa cum sunt nebun și singur ca un sfânt rămâi acolo unde ești în ochii mei nepământești a fost așa să mă lovească cu mâna sa dumnezeiască o clipă-n care ne-am uitat în dumnezeu adevărat din bietul trăgător de sfori care ne-aruncă tuturor un vis mai mare sau mai mic din tolba sa cu mult nimic

Cântul XIX

miroase-a sarmale peste munții Carpați miroase de-ți vine să mori de-ți vine așa să te-ntinzi peste munții Carpați ca un aer nepieritor și-ți mai vine să plângi peste munții Carpați până la ultima picătură poate că munții aceștia Carpați sunt sufletul nostru la gură

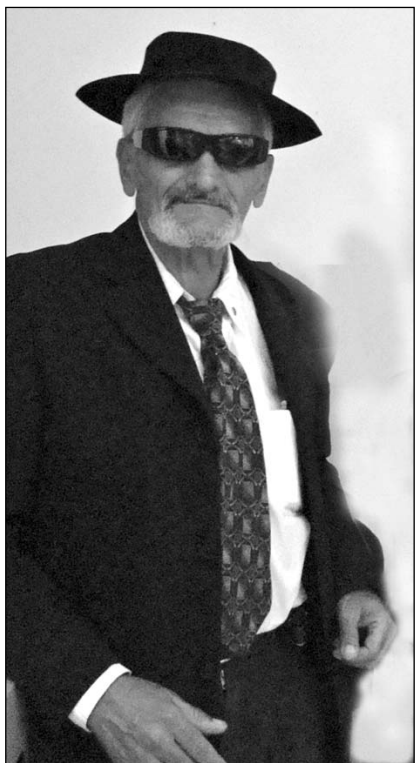
Cântul XX

ușor ca gândul calul de gânduri trece apa vor fi din nou la modă și spadele și capa mereu se-ntoarce timpul pe unde-a mai umblat se simte parcă singur de toate vinovat dar ție ce-ți rămâne tu nu poți să revii pe dâra de cerneală de ce pleci dintre vii când dăm cu tâmpla-n clopot și nici măcar

răsună nu ne-așteptăm nici moartea ca pe o faptă bună hai calule în valuri sau dacă vrei călare te duc și eu pe tine te duc la întâmplare mai știi ce se întâmplă ce poate să se-ntâmples cât mai există clopot cât mai există tâmple

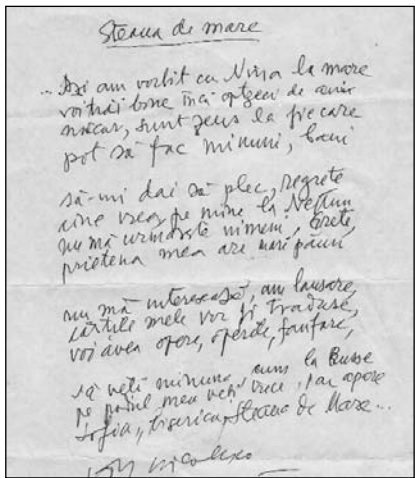
(continuare în pag. 7)

IN MEMORIAM - ION NICOLESCU

ELEGIA

mă cunoașteți lume
ăla-s care scrie
ăla ce-ndulcește
lemnul de sicrie
ăla ca deșertul
și ca arabescul
suflet de cămilă
ionnicolescu
fac negoț cu moartea
ochii mei sunt hoții
care fură fluturi
din neantul nopții
ăla spânzuratul
teatrul de paie
de-un simbol de paie
gata să se agațe
ăla cu iluzii
trist antropofag
sunt sătul de oameni
și mă cam retrag
mi-am trăit mumia
și cred că-i firesc
cu o crizantemă
să vă mulțumesc
am iubit odată
marea și marea
m-am ales cu sarea
și cu de aceea
scriu aceste rânduri
și vă las cu bine
nu știu ce-o să faceți
însă fără mine
fără ca deșertul
și ca arabescul
suflet de cămilă
ionnicolescu

Cântecul XXII

ușor cu pianul melinte ușor
că fluier de-ți surp hardughia
pe câmp ia te uită luceferii mor
și noi n-am strâns încă dughia
ia vezi tu de cal poate-l roade zăbala
ca luna e soarele un astru formal
ce mult e de când și pe tine obida
te-a ros în primul și al doilea război mondial
prin piele ne ies statuiete de ceară
și nu-s nici arșice și nici lumânări
mă doare de tine pe mine mă doare
dar nu pot să merg pe mai multe cărări
ajunge o cobră și-o zebură și chiar te întreb
n-ai pus tu prea mulți ochelari gloabei sfinte
că prea dă cu oiștea în gardul efeb
și e chiar pian gardul lumii melinte

Cântul XXV

țara noastră-i țara noastră
dulce pajiște albastră
aripă sculptată-n dor
de lumina ochilor
dacă-i dor nu-l stingi cu apă
dacă-i gând nu-l poți străbate
noi suntem români
noi suntem români ca brazii
noi suntem români ca grâul
noi suntem români ca focul
noi suntem români
țara noastră e a noastră
vârf de jale și de dor
dulce arșiță albastră
ca lumina ochilor

Cântul XXVI

țara asta nu e schweitzer și nici stână fără câini
dacă dai în ea cu noaptea la lumină ies români
ies luceferii de ziuă cu făclii de sânge sfânt
ca să nu le calce nimeni de cu seară pe pământ
fruntea noastră ară cerul ca un plug din lemn de fag
și pe dealul veșniciei boii noștri ceru-l trag
noi suntem leagănul lumii noi sămânța de poezi
care nu-i de mântuială dacă vreți dacă nu vreți
trup avem suflet avem trup și suflet noi suntem
nimeni să nu-și taie capul să ne țină la cherem
pare nimeni dar nu-i nimeni e ceva de pe capul lui
nici n-ai crede că sub haine e chiar pielea omului
și sub piele o sub piele e istorie e lege
ochii văd inima cere nu ne putem înțelege
numai țara ne mângâie numai leagănul de sânge
maica noastră România care râde și când plânge

Cântul XXXVII

Mariana e bolnavă îngenunchi la umbra ei
bat în lume fără slavă clopotele pașii mei
fac minuni și voi mai face
ea mi-e lună ea mi-e soare
nimeni n-o să aibă pace
până n-o văd pe picioare
nu te pierde fată rară viața nu e în culori
mai trăim până la vară
noi suntem nemuritori

Cântul XL

hai să ne pâram lui Dumnezeu
ne-am mâncat condiția umană
nu mai merge nici măcar ce-a mers
tot ce-a fost rotund e numai rană
am venit și am văzut și e cam zob
când iubești ești alungat cu biciul
nu putem trăi aici pe glob
fiindcă ne mănâncă licuriciul

Cântecul LI

râd ce-ai vrea să plâng
prea multe drame
bani n-am să-i strâng
ninge cu lame
ninge peste omenire flori de tei
catalepsii
te inspiră scrie mă poezii

Cântecul LV

când vorbești când dormi
când suferi
te lovești mereu de nuferi
obiecte ideale
posesoare de petale
de culori pietrificate
de genuni nevindecate...
mare fluture albastru
fă-mă om
nu mă fă astru
când vorbești când dori
când suferi
te lovești mereu de
nuferi

Cântul LXXII

m-am visat în redingotă
aveam cal și-aveam calotă
și un fluture de flotă
și era o fluturare
de biserici bisectoare
sub stele imaginare
și-am avut și eu un dor
să beau sete din popor
să mă-înece ușor ușor
ca un fluture de flotă
bând un cal dintr-o calotă
de poet în redingotă

Rococo

Rococo, ah, rococo. N-ați văzut ceva maro?
N-ați văzut o herghelie pe un petec de hârtie?
Erau anii mei fugari deghizați în armăsari,
În imagini încarnate, gânduri paricopitate.

Doamne, numai peteci cu lumină, nicio zi –
Întunericul mi-ar spune unde-s pleoapele nebune,
Unde-mi sunt podoabele, orele, potcoavele
Furate de îngerii răi din valea plângerii?

Ia-mi cu moarte viața, colorată hoața
Lasă-mi negativul, capului captivul.
Poate or să revină, caii fără vină
Să îmi pască doagele geniului, oloagele.

✧ Pentru învinși nu este loc între îngeri! ✧ Tulipan

PENTRU ÎNVINȘI NU ESTE LOC ÎNTRE ÎNGERI

A mai plecat un învins. Aseară și-a încheiat toate socotelile cu viața, a deschis larg ușile și ferestrele implorând întinericul să-l acopere și acesta a intrat, l-a învăluit cu aripile de mătase, au dansat ultimul dans și, poate, spre dimineață, au plecat împreună. În cealaltă împărăție. Pentru totdeauna.

L-au găsit vecinii spre seară, în ziua de Sfântul Ioan, după Bobotează, plutind țeapăn pe apa rece ca gheața în fântâna din colțul casei. Era singura casă de pe stradă care avea fântâna lângă temelie, chiar lângă zid, și celor ce se minunau de acest fapt li se răspundea că numai așa s-a putu salva fântâna la modificarea casei bătrânești, altfel ar fi trebuit astupată. Îl căutasera mai întâi peste tot: prin casă, în beci, prin grădină, pe malul Streiului, râul care curge la cincizeci de metri depărtare de casă, dar omul dispăruse pur și simplu, fără urmă: îi găsiseră doar hainele frumos așezate pe scaunul de lângă fereastra deschisă chiar deasupra fântânii de lângă temelia casei. După o vreme cineva avusese inspirația să se uite în fântână, apoi a scos un țipăt. Ceilalți s-au adunat repede și au privit peste stoborul de piatră. De la câțiva metri, din ochiul de apă, bărbatul se uita parcă la ei. Avea întipărită pe chipul vânat de frig o expresie de compasiune, probabil ultima stare pe care o simțise, când sosise să-l ia îngerul morții. Murise cu mâinile încrucișate pe piept, semn că trăise cu stoicism acest moment. Medicul legist a stabilit că moartea se instalase prin hipotermie și nu prin înec, pe la patru dimineața, când gerul era cel mai năprasnic. Practic, sfârșitul venise la câteva minute după ce, în ochii săi se așternuse întinericul.

L-au tras cu lanțul de la cumpănă. În loc de găleată, din fântână au scos un mort. Se adunaseră în curte vecinii, cunoscuții de pe stradă iar cei mai bătrâni își făceau cruci mari: nu mai pomeniseră așa ceva. Câțiva apropiați plângeau. „Ce s-a întâmplat?” întrebau cei ce treceau prin acel loc, oprindu-se mirați. „S-a aruncat Belu în fântână!” Își făceau cruce și plecau, repede, mai departe.

Belu împlinise chiar de anul nou șaizeci de ani. În ultimii doi ani, de când își îngropase, pe rând, părinții, nu te mai puteai înțelege cu el. Iar soția sa, după 35 de ani de căsnicie, își luase lumea în cap și plecase și ea la Clara, singurul lor copil, în Timișoara. El nu mai avea odihnă și bea mai vârtos ca oricând. Locuia între unguri, în partea ungurească a orașului, în Ceangăi, iar cei de pe strada principală își amintesc cum îl vedeau, încă de la primele ore ale dimineții, cum își împingea, ca pe un ambalaj, trupul scheletic, pe marginea drumului. Era înalt și slab, cu capul mic și rotund, ca un ou uriaș, ce se sprijinea pe umerii căzuți; între trunchi și căpățâna din care creșteau urechile mari, semănând cu niște toarte la o cană de pământ, exista o vădită disproporție. Avea mâinile lungi iar degetele subțiri și îngrijite arătau clar că omul nu-și câștiga existența trudind cu ajutorul lor.

Se oprea întotdeauna la birtul din colț, de lângă pod, locul poreclit, pe rând, „la

Wainer”, „la Nana” și, ultima dată, „la Alic”, după numele de botez sau porecelele birtașilor. Acolo își începea ziua, dând pe gât un „deț”, adică o sută de grame de rom, băutura lui preferată, pentru a-și îndepărta greața instalată în pânțele, în urma beției „soră cu moartea”, cum îi plăcea să spună, din noaptea ce a trecut.

De acolo pleca mai departe, bătea cu piciorul orașul, trecea, pe rând, pe la cele mai populare bombe de pe traseul închis: „Treii chiloți”, „Grădina de vară” și, la sfârșit, „Pufoaiaca ruptă”. La aceasta din urmă, o tavernă deschisă exact lângă toaleta din piața orașului, gard în gard cu cimitirul, ajungea pe la amiază, cerea întotdeauna ceva de mâncare, de regulă o porție de ciorbă de burtă și răcitură și apoi comanda, dacă era iarnă, vin fier. Cei câțiva prieteni fideli se strâneau în jurul lui, deoarece era vestit ca fiind un bețiv generos, își dădea și cămașa de pe el amicilor de pahar. Când era în toane bune, cânta. Ca în vremurile lui de glorie, când fusese dat afară de la conservator, la Cluj. Avea o voce de bariton, profundă, amplă, personalizată; uneori urca melancolic sau se stinge, alintător. Cânta române. Pe versuri de Goga sau de Coșbuc. Dar când cânta el: „Cruce albă de mestecăn/ Răsărită printre creste/ Cine te mai știe oare/ Cruce fără de poveste?”... ridica toți bețivii orașului în picioare. Ba mai mult, cântecul răzbătea trist până la tarabele din piață. În acele momente toată lumea tăcea și asculta. „Cântă Belu!”, șopteau ascultătorii cu admirație.

Odată, Bătiu, cel mai dur boactăr de noapte al orașului, despre care toți știau că este un nenorocit de bețiv, s-a luat de el. Mulți încă își mai amintesc de întâmplarea aceea, care a făcut înconjurul orașului. „Te scoli și vii cu mine la post, tovarășe!”, l-a apostrofat milițianul, bătându-și pulanul ostentativ, peste palma stângă. Era în timpul uneia din multele razii din anii premergători revoluției. În local se lăsase o înfiorătoare tăcere. „Ce spui, creștine?” se auzi, de sub mustățile mari, vocea gravă a lui Belu. Beția îi sărise ca la comanda unui fost ofițer ce era. Brațul drept se încheștase în buzunarul hainei pe mânerul briceagului. Ochii îi scânteiau și în ei se citea ura, oțelită în multele generații de honvezi, ale străbunilor săi. Toți știau că mama sa era unguroaică iar tatăl, Rusalim, evreu. Iar acesta din urmă dezertase în 40 de pe front, nu voise să lupte alături de nemți și a stat ascuns într-o pivniță, chiar sub drumul din fața casei, până la venirea rușilor. Drept recompensă a fost primul deputat în Marea Adunare Populară din localitate. „Ce zici, creștine?”, repetă și mai tăios întrebarea. Cei de față jurau că Belu era treaz de parcă n-ar fi băut nimic în acea zi. Ochii sticletelui Bătiu se lipiseră de mâna ce dispărea în buzunarul hainei lui Belu, și care se încheștase pe prăselele briceagului. Pistolul său era în tocul fixat pe centură, la spate. Ezita. Și-a amintit cu cine are de-a face. Pentru că Belu spunea, adeseori: „eu când beau, beau sânge!”, deși nimeni nu știa dacă a tăiat vreodată pe cineva. După câteva momente de încordare s-a mai auzit doar vocea răgușită, din cauza tutunului, a milițianului: „măine dimineață să fii la post”, și apoi a ieșit afară. Victorie deplină. A băut întreaga asistență, până

după miezul nopții.

Cei mai bătrâni își aduceau aminte că Belu a fost un copil cuminte și frumos ca o fecioară, că învăța bine la școală și cânta dumnezeiește. Toți însă îl condamnau pe tatăl său, Rusalim, deoarece nu îl lăsa la Biserică. Ba mai mult, tovarășul Rusalim se opusese cu înverșunare ca el să fie botezat. Cu toate acestea copilul a crescut foarte înalt, era mai mare cu un cap decât toți cei de vârsta lui. Au urmat anii de militarie, apoi anii de conservator. În școală și-a arătat el pentru prima dată predispoziția spre băutură. Nu se știe nici astăzi de ce a abandonat școala. Unii spun că se încurcase cu fata unui om important din Cluj și că ar fi fost forțat să plece din această cauză. Despre asta nimeni nu a îndrăznit să-l întrebe vreodată. Iar cei care știau mai mult nu au simțit nevoia să scoată la lumină nici o fărâma de amintire din acele vremuri tulburi. Despre ele nici Belu nu vorbea. Belu era un om citit, sociabil, educat și când era bine dispus nu se mai oprea din povestit. Umblase peste tot. Revenise, totuși, acasă ca absolvent de școală de mecanic de locomotivă, apoi, în scurt timp ajunsese șef de depou în Uzina Metalurgică în care își câștigau pâine vreo opt mii de suflete.

Era și el un șef, dar mai mic, cum spusese uneori, peste câteva zeci de oameni și peste 30 de locomotive cu abur, hidraulice și electrice; pe acestea din urmă le iubea ca pe proprii copii, le ducea personal la revizii sau la reparații capitale în Craiova sau la Timișoara. Și pe oameni îi iubea. Dar în felul său ciudat. Nimeni nu-și amintește să fi făcut rău la cineva. Mergeai la el cu o problemă, doreai o parte din concediu, o învoire, mă rog: te asculta întotdeauna, atent. „Bine, creștine”, te expedia cu glasul său baritonal, solemn. Și problema se rezolva.

Nu știe nimeni ce a fost între el și educatoarea, soția sa. Și-au făcut casa nouă, a venit pe lume fata, Clara, au stat în pace vreo douăzeci de ani dar chiar înainte de pensionare, pe când fata era studentă la Timișoara, diavolul a găsit o fisură prin care și-a vârat coada, deschizând o adevărată prăpastie între ei. Este adevărat că în ultimul timp venea acasă tot mai des însoțit de bețivi bărboși, nespălați, îi aduna de prin crășme - beau întreaga noapte și cântau: cine să mai poată dormi de ei? Văzând că nu-i nici o speranță de îndreptare doamna educatoare și-a luat inima în dinți și a plecat la fiică-sa. Din acea zi nu s-au mai văzut niciodată.

Belu a împrăștiat toate lucrurile din casă: le-a dăruit, zicea că nu mai are nevoie de ele și că îi era de ajuns pensia pe care o avea. În holul casei adusesse un butoi din lemn de dud, de vreo sută de litri pe care îl alimenta, regulat, cu țuică de prună. Butoiul ținea loc de masă bună la toate pe care bea și mânca. În jur așezase butuci din stejar aduși direct din magazia pentru lemne din spatele casei, înlocuitori de scaune, spunea el, ca la cramă. O bardă cu coadă de salcâm stătea întotdeauna pe masă. De multe ori îi chema seara, când nu mergea la birt, pe vecinii săi Rully Bricheru și Polly, electricianul și îi ruga să bea cu el. Trăgea din butoiul de dud țuica galbenă distilată din prune bistrife, ce luase culoarea lemnului.

(Continuare în pag. 9)

Bea și cânta. Când își mai trăgea sufletul apuca barda de pe masă și îi pipăia cu drag ascuțișul, apoi o privea duios, ca pe o iubită. Atunci își deschidea sufletul, scotea viața din cutia cu amintiri: povestea. Își amintea cum a cutureierat munții iar Rully baci îl imita perfect cum mângâia barda, șoptind cu ochii pironiți în tavan: „afară ninge, nu vedeam nici o cabană, se pornise vântul. Vâjâia. Știam că ne-am rătăcit. Atunci am auzit lupii hăuind...” Și povestea trecea cu pași repezi peste granița realului.

Tot Rully baci știa pe de rost povestea din ziua când și-a aruncat, pe jos, carnetul de partid. Venise tot mai des beat la serviciu și se închisese în birou unde dormea. În acea vreme afirma în fața prietenilor de pahar că nu și-a propus să facă umbră prea multă vreme deasupra pământului. L-au chemat la partid și l-au certat. A scos carnetul și l-a aruncat pe masă în fața comitetului de partid: „Să faceți ceva pe el, ar fi zis. E mort de mult mă, e mort”. Nimeni nu a scos o vorbă. Cel de la județ a înghițit în sec. Toți erau siguri că aveau să-l aresteze dar nu i-au făcut nimic. Își amintea, cu drag, de această aventură, cum o numea el peste ani.

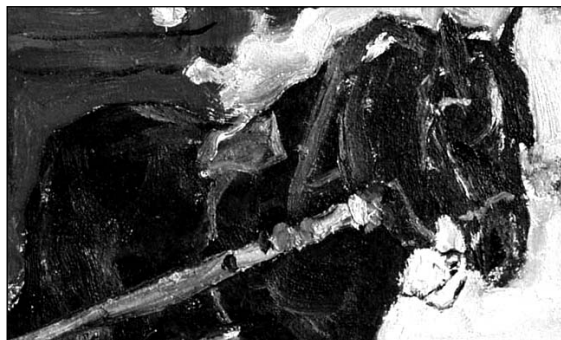
În ultima vreme mersese din rău în mai rău. La început a renunțat la băutură. A fost primul semn. „Se pocăiește Belu”, râdeau unii dintre cunoscuții săi. Și nu erau departe de adevăr. Apoi a încetat să mai cânte frumoasele și vechile sale romanțe. Dar după un timp de liniște din casă se auzeau tot mai des cântece bisericesti. A fost al doilea semn. În ultimul an, în fiecare duminică cumpăra pachete cu mâncare și le împărțea cerșetorilor și copiilor, la ușa bisericii. Era al treilea semn.

Înainte de Crăciun începuse să umble cu o cruce mare din inox, de unde o fi găsit-o, din casă în casă, și anunța pe fiecare creștin că el este Isus Hristos. Purta sub braț și o Biblie mare cu scoarțele roase, din care declama cu vocea sa puternică versete întregi din cartea „Apocalipsa”. A fost al patrulea semn. Numai că revenea, zilnic pe la porțile creștinilor încât aceștia încuiau cu cheia porțile la un simplu semnal: „Vine Belu!”

În fiecare zi din cele trei ale sărbătorii Crăciunului l-au scos bieții enoriași pe sus, pe rând, din Biserica Ortodoxă, apoi, din cea Catolică unde intrase cu crucea în mână și făcuse mare tulburare chemând orice suflet la mântuire. Fusesse ultimul semn. De atunci și până în ziua de apa botează umbla pe străzi neîncetat, chemând oamenii la pocăință. Anunța că el este prea bun, nu doar pentru lumea aceasta dar și pentru cea de dincolo, unde îngerii se împotrivesc să-l lase să intre. Dar tot va intra, spunea el, printr-o jertfă deosebită. Să nu creadă cineva că va da înapoi. El nu este un învins. Pentru învinși nu este loc printre îngeri.

În cea din urmă noapte de luptă a coborât în fântână. Ultimul joc adevărat. În lumea aceasta.

TULIPAN

Câteva zile la rând m-am tot învățat pe braniștea dintre târg și podul de peste râul Strei, un loc aflat la câteva sute de metri de pârțare de blocurile Orașului Nou, un loc unde mă jucasem în lungii ani ai copilăriei. Noi, copiii, îl denumiserăm „pe câmpie”, deoarece am improvizat pe pajiște un teren cu porți marcate cu pietre aduse de pe malul apei și unde încingeam, la sfârșitul fiecărei săptămâni câte o partidă de fotbal care nu se epuiza decât la căderea nopții. Era locul unde, dintotdeauna, pășteau caii din StreiSângiorgiu, satul în coasta căruia puternicii timpului aveau să construiască, odată cu întovărășirea și apoi colectivizarea, un oraș nou. Cred că mă chinuia cel mai mult lipsa cailor din acest peisaj, așa cum îi văzusem zilnic aproape douăzeci de ani. Faptul că am fost plecat cam tot atâți ani prin alte locuri nu a reușit să estompeze imaginea hergheliei de cai păscând.

Aici, în satul acesta de pe malul râului Strei colectivizarea avusese un chip mai uman, cel puțin așa mi se pare acum, la zeci de ani distanță, când gândul mă duce înspre acele vremuri și leg laolaltă imagini și amintiri care, la vremea când au fost în ființă, nu aveau nici o semnificație aparte și nu-mi spuneau mare lucru. Mă gândesc că au fost puțini cei care s-au opus pe față regimului comunist deoarece unul dintre fruntașii satului era Romulus Groza, un văr de-al lui Petru Groza, primul ministru al guvernului popular de la București.

Acest Romulus Groza avusese, printre alte averi și două mori ridicate pe un fir de apă desprins dintr-un râșor ce împărțea satul în două, numit Valea Luncanilor, deoarece izvora din munții Orăștiei, din zona Luncani, chiar în apropierea peșterii Cioclovina. O moară era în Suseni, în partea din sus a satului dar în câțiva ani de la naționalizare s-a transformat într-o ruină în incinta căreia, la întovărășire, a fost încropită o covăcie, unde se potcoveau caii și se lucra fierăria pentru căruțe. Roțile de lemn ale morii au rămas, zeci de ani, îngropate pe jumătate în pământ, ca o mărturie a biblicei învățături că nimic nu este veșnic. Nici măcar o biată orânduire socială. Cealaltă moară a fost dată în administrare industriei alimentare de profil și a făcut făină albă de grâu și făină galbenă ca aurul, de pomb „cu doișpe rânduri” până la inundațiile din optzeci, când n-a mai reparat nimeni iazul rupt. De atunci moara a fost oprită și a intrat în paragină.

Astăzi, când mă gândesc la acele vremuri, sunt convins că din pricina lui Romulus Groza, vărul doctorului Petru Groza, sătenii au fost „convinși” să intre în „întovărășire” cedându-și pe rând caii, căruțele, vitele și pământurile Cooperativa Agricole de Producție, semnând de bunăvoie că le dau statului popular. Încă nu mă născusem când începuse această utopie a averilor muncite în comun dar aveam să aflu încă de mic din poveștile bătrânilor și chiar să văd cu ochii de copil lucruri greu de crezut pentru cei din ziua de azi. Uneori îmi par atât de limpezi și de proaspete toate acestea, de parcă s-ar fi petrecut ieri. Gospodăria, cu sediul acestei tovărășii era conacul înconjurat de câteva iugăre de pământ din mijlocul satului, peste drum de casa părintească a copilăriei mele. Pe atunci nu știam că sediul CAP, cu veranda sub care se ala intrarea într-un un beci imens, în care „tovărășii” depozitau toamna cultura de cartofi, era, de fapt, conacul în care s-a născut și a trăit cel care, după plecarea din țară, avea să devină, la Budapesta și apoi peste ocean, regizorul Szocs, omul care va immortaliza și frânturi de

viață trăite în aceste locuri pe o celebră peliculă. Nu știu ce merit a avut Romulus Groza în realizarea „pe cale pașnică” a „întovărășirii”, dar un lucru a fost clar: nici averile lui n-au scăpat. I-au luat pe rând morile, cele câteva zeci de iugăre de pământ, via, livezile și pădurea. Totuși, de casă și de acareturi nu s-au atins, cum nu s-au atins nici de livada mare din jurul gospodăriei.

Când am crescut și am început să îmi dau seama că lumea din jurul meu este mai adevărată decât o poveste am remarcat herghelia de cai, dacă putea fi numită așa. O herghelie în lanțuri: peste cincizeci de cai care se întorceau seara de la pășune cu piedicile de metal încâtușate pe picioarele din față. Pentru că nu era cine să-i despiedice, caii veneau în dezordine, mânați din spate de paznicul bătrân și schiop. Caii săreau cu fiarele pe picioare, se dezechilibrau, potcoavele mușcau colbul uliței și întotdeauna în urma lor se ridica un nor de praf, ca după o bătălie. Zgomotul făcut la trecerea acestei jalnice herghelii era greu de descris; părea o armată din altă lume: când intrau în curtea CAP-ului încă mai săreau, o vreme, neliniștiți, pe vatra acoperită de bălăgar urcat. După un timp se linișteau și-i puteam despiedica. Atunci, resemnat, fiecare cal intra în grajd, la locul său și aștepta, răbdător, să i se petreacă peste gât lanțul ancorat de iesle.

Dar în anii ce au urmat chinul cailor avea să fie ușurat, măcar la întoarcerea de la pășune. Se construiseră primele blocuri pentru noii „orășeni” aduși de prin toate colțurile țării și calificați la apelul bocancilor ca lopătari sau chiar meseriași în uzina metalurgică. Oamenii aceștia necăjiți, desprinși direct de la glie, aveau și ei copii. Cu anii copiii au crescut și au descoperit herghelia. S-au împrietenit cu îngrijitorul cailor care îi lăsa să vină călare la grajduri. În acea vreme m-am dumirit și eu că acești cai roboteau cu rândul în CAP și când aveau „liber” erau duși în câmp și împiedicați să pască și să se odihnească. Îi știam pe fiecare pe numele pe care le mai țin minte și astăzi: Găsita, era o iapă neagră cu stea în frunte ce fusese găsită și nu-i cunoștea nimeni numele adevărat; Fulga, Olga, Dora, Tulipan, cai născuți după „întovărășire”. Dar și de cei mai bătrâni cai, aduși de oameni „de bunăvoie”, cu lacrimi în ochi și cu inima grea ca plumbul, îmi amintesc. Nu știu cum i-o fi chemând pe acești cai când stăpânii le-au pus nume la ieșirea din burțile iepelor, dar toată lumea îi știa după porecelele foștilor stăpâni: Iulcea lui Turtariu, Recoana lui Gherghel Reu, Cezar a lui Bogoș Ioani, Mișka și Tibor a lui Fazekas, Șari Șinconilor și tot așa, aproape fiecare casă dăduse la CAP câte un cal. Când nu pășteau, caii erau înhâmați la căruțe și cărau de pe câmp cereale și fân, arau la plugul cu roțile, câte doi, sau semănau.

Nu știu cum de mi-am amintit toate astea așa cum țin minte încă ziua în care a trecut pe ulițele satului un tractor și apoi altul. Eram de-a dreptul fascinat de zgomotul motorului și de tractorist. Nu-mi dezlipeam ochii toată ziua de pe tractoarele înșirate ca o companie de luptă în curtea colectivei. De aceea nu-mi mai amintesc când au dispărut caii. Au mai rămas vreo patru la număr, care cărau din câmp iarba pentru vițe. Printre ei era și un armăsar lipitan: Tulipan. Cine l-o fi botezat așa, îmi ziceam? Tulipan este numele popular al lalelei în părțile noastre. Mai mult ca sigur că i-au zis astfel din cauza eleganței sale. Era un armăsar sur, cu crupă dublă. Toată lumea îl îndrăgea și era ținut doar pentru mon-

(Continuare în pag. 10)

Tulipan

tă. Să fi avut vreo zece ani când l-au vândut la niște țigani corturari. Dar până atunci Tulipan a fost idolul iepelor în floare din toate gospodăriile agricole de producție din cel puțin zece sate din zonă. N-a scăpat, însă, de cea mai cruntă umilință ce i se poate întâmpla unui cal focos, cum era el.

Într-o dimineață a vacanței de vară mă uitam prin gardul de scânduri de carpen în curtea mare a CAP-ului și mă minunam cum Niculae Ioja, brigadierul de la zootehnie, după ce l-a scos pe Tulipan din grajd, i-a pus hamul din piele și căpăstrul cu țințe de alamă și ciucuri și l-a înhamat la șareta lui Groza, adică cea mai bună șaretă, adusă în cooperativă de Romulus Groza. Era vopsită proaspăt cu vopsea maro, îmi amintesc de parcă ar fi fost acum un ceas. Ioaja era mic și îndesat, să fi avut aproape cincizeci de ani pe atunci, fusese negustor, geambaș de cai în tinerețe și era priceput la multe lucruri, de altfel om blând de felul lui și vesel, dar hotărât, atunci când avea de dus un lucru la bun sfârșit. Știam că iubea mult caii. De astă dată a urcat în șaretă și a dat bici calului. Tulipan a pornit la trap cu gâtul puternic încordat sub forța zăbalei aspre. Mergea mândru, elegant, în buestru. Ioja l-a slăbit din hățuri și nu mai știu câte ocoale au dat împreună, om, șaretă și cal, curții CAP-ului. Mai știu că de la o vreme, de câte ori ajungea șareta în dreptul gardului după care stăteam ascuns, calul era tot mai alb de spuma caldă, aburindă. Ioja sorbea, în mers, din când în când, dintr-o

sticlă. De aceea părea tot mai înverșunat. Din camera de însămânțări a ieșit doctorul veterinar Romi, fiul lui Romulus Groza, urmat de Avramescu, un alt veterinar înalt și uscățiv și de alți doi bărbați sosiți de la Deva; mai târziu am aflat că sunt de la Direcția sanitar-veterinară. Toți purtau halate albe. Au mai venit doi grăjdari care au adus dintr-o mașină o trusă sanitară.

La un semn al doctorului Ioja a oprit șareta. Din cal nu se vedea decât Tulipa, o grămadă mare de spumă. Apoi brigadierul zootehnic a coborât împleticindu-se: era beat. A deshămat calul de la șaretă și cei doi îngrijitori i-au scos hamul cu țințe și i-au prins un inel de oțel în coadă, după care au legat calul cu o funie de piciorul din spate, chiar deasupra copitei. Au petrecut funia prin inelul de fier. Calul îi privea tremurând. Ioja a tras pe gât ultima înghițitură din sticlă. Plângea. S-a îndepărtat, legănându-se, spre poartă și a părăsit curtea. Atunci Tulipan a început să sforăie pe nări tot mai neliniștit. Au smucit cu putere de funie și când a lunecat prin inel, piciorul calului s-a ridicat în aer. L-au trântit pe iarbă. A nechezat de câteva ori, apoi, când i-au uns boașele cu tinctură de iod și l-au castrat mai sughița doar, dar eu cred că plângea. A fost singura dată când am văzut și auzit un cal plângând. I-au aruncat semnele bărbăției, mari cât două mingi de cârpă, într-un vas smălțuit. Avramescu le-a luat în primire și a intrat vesel în incinta punctului sanitar, unde, pe un reșou electric dintr-o tigaie, venea deja miros de cea-pă prăjită.

Îmi era greu să cred că se ospătau din

bărbăția celui mai frumos cal din partea locului. Auzisem că veterinarii considerau fuduliile de cal adevărate delicatese, chiar dacă mie mi se părea o mare urâciune. Încă nu venise moda italienilor care cumpărau cai bătrâni pentru a-i trimite la fabricile de salam din Italia. Au băut până la amiază apoi au plecat pe rând, pe mai multe cărări. Calul a stat trântit la pământ preț de vreo două ore după care l-au eliberat grăjdarii. S-a ridicat încet în genunchi. Avea ochii umezi, triști, și o privire aproape umană. Parcă ar fi vrut să ne spună că nu se mai simte cal. Când l-au dus în grajd părea o biată gloabă. În două săptămâni l-au vândut unor țigani.

Tata mi-a povestit că l-a văzut peste vreo cinci ani într-un târg de țară. Schimbase nu știu câți stăpâni. Era bătrân și slab, numai piele și os. L-a recunoscut după priviri și când l-a strigat pe nume calul a ciulit urechile iar ochii mari i s-au luminat pentru câteva clipe, devenind focoși, ca ai mândrului armăsar de odinioară și a început să bată cu copita în pământ, mai spunea tata. Țiganul cel gras, cu mustați de honved, s-a apropiat și-a strigat la cal, „di Mișu, di gloabă!”. „Nu-i Tulipan?” a întrebat într-o doară, tata. „Nu-i!”, i-a răspuns sec bărbatul scuiپând printre dinți în iarbă... Dar tata știa că este el, mândria CAP „Înfrățirea” Streisângiorgiu. L-a răsplătit, totuși, bătându-l cu palma pe gâtul cald, care tremura, un gât încă frumos arcuit pe care se citea noblețea foștilor armăsari din rasa Lipița. De atunci nu l-a mai văzut nimeni...

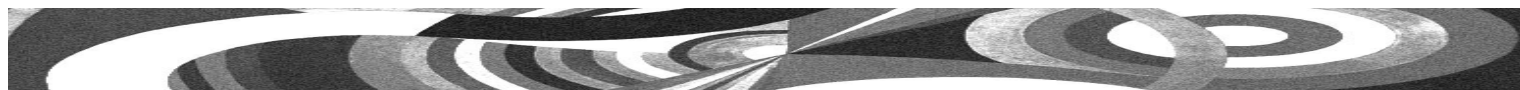

Brigitte	căciula de blană îi culegeam cu nesaț din aer mirosul de trandafir și adormeam amețit de acest drog	fiecare pasăre	cum rămâne cerul sorbit cu cea din urmă suflare pe ochiul sticlos al înecatului mâna ta nu are nevoie de cheie să deschidă cușca leului care înghite teama când mă atinge simt cum peste bătrânul din mine crește un alt bărbat are în sânge scame din petale de trandafir
viscolul m-a chinuit cumplit somnul îmi înghețase sub pleoape m-au acoperit ninsori de demult am deschis ochii într-o altă iarnă într-un vagon de tren personal cu militari și civili eram soldat și mergeam la dezăpezire în Predeal	știam că va veni o zi când ea nu va mai urca în acest tren o zi când zăpada se va topi când prin geam voi privi câmpul cum te uiți la fața unui bătrân chiar dacă va sufla vântul de primăvară	furtuna flutura deja în vârful copacilor un steag viața ni se ascundea încă în plămâni trăiam	metanoia
zilnic ne luptam cu iarna crâncenă curățam liniile și schimbătoarele de cale ferată mergeam întotdeauna cu același tren	și îmi voi aminti de acest tren gândind ce-o face-acum Brigitte	cineva a spus să plecăm în curând vom fi și noi bătrâni ne vor spăla pleoapele într-o umbră	când sunt deznădăjduit aștept să-mi fluture prin ochii închiși umbra cerului ca un drapel pe care un heruvim a brodat veșnicia
se urcau mulți elevi din Brașov apoi într-o zi a urcat și Brigitte împreună cu o colegă de liceu s-au așezat pe bancheta din fața mea	știam că nu va fi așa nimic nu va mai fi ca înainte	moartea începe cu o femeie săpată în palme	mâna Ta îmi vindecă rana cum închizi o fereastră îmi strecori sufletul amestecat cu pulbere printr-o sită și-i ascuți din nor sunetul lin când se depune în cuvinte
lângă soldatul ce ațipea sprijinit pe marmita cu ceai	încercam să-mi închipui moartea o vedeam ca pe un ogor din când în când semănăm câte-un trup	din priviri alunecă din larg corăbiile	fereastră în anotimp
Brigitte avea șuvițele argintate sufla în palmele mici cu buzele țuguiate	era plină de vieți încolțite	în locul catargelor flutură aburii iubitelor topite de așteptare	umbra se balansa ca un ac de ceasornic
lăcuste de nea se topeau de geam câmpul alb își întindea brațele printre capetele noastre mirosea a ceai cu rom	acum îl îngropam pe tata groparul făcea ultimele retușuri cu lopata în pământul cald mormântul seamănă cu o pasăre neagră	când mor un demon le sapă în palme	pe cadranul ruginit la orizont simțeam cum mi se scutură privirile
camaradul strângea marmita în brațe	lutul din jur avea forma aripilor pregătite de zbor îmi spuneam îi vor îmbrăca trupul	flacăra unei femei	de fum și înmuguresc în oasele mele încolțea un alt bărbat
o pasăre caldă cu aripi de abur fata cu ochii de chilimbar visa cineva îmi cususe cuvintele în piept	în întunericul din care a fost luat cândva	când mă atingi simt un gust de zmeură sălbatică	îmi lua locul în fiecare dimineață în urmă erau mulți înșirați ca spicele de grâu în aceeași brazdă
sub mantia grea viața zidise o carceră	dar sufletul îi va răsări într-o altă lume	mâna ta nu are nevoie de podoabe să strălucească îmi deschide singurătatea ca o cheiță de aur mă face să doresc să rămână în mine	
la coborâre Brigitte îmi zâmbea întotdeauna	un cer nou pe care Dumnezeu a marcat	acest moment întipărit	Ioan Barb
mai întâi își aduna șuvițele sub	locul de unde izvorăște		

Mariana IONESCU

Manuel și privighetoarea

Imaginea revelatoare a condiției poetului (poetei) „Cu privighetoarea pe umăr” induce impresia unui erou legendar care își poartă solemn emblema sau totemul. În fond, în cartea de poeme intitulată **Cu privighetoarea pe umăr** (apărută la Editura Rawex Coms, București în 2010), poeta **Iuliana Paloda-Popescu** vizează, prin acest motiv-cadru al textelor, condiția artistului, în speță a scriitorului (ipostaziat ca poet) reflectată în destinul acestuia de a fi „cel ales”: „De dimineată, / Îngerul Domnului / A venit să-mi spună ceva!...// Singură, / Cu privighetoarea pe umăr, / am semnat legământul tăcerii!...// Scriu în inimă și nu pot vorbi, / numai pasărea poate cânta, / până când lacrima / se prefăce în mare / și vine Îngerul / să o bea!...” (**Îngerul Domnului**, p.14).

Pentru un motiv atât de important într-o carte de poezie religioasă, poeta găsește, desigur, un model divin, implicând deopotrivă armonia lumii și a creației. În ipostaza „cu privighetoarea pe umăr” apare însuși Domnul (Iisus), care, văzând că „privighetoarea îndrăgostită” și-a rănit inima în cununa de spini (concentrare stilizată a sensului existenței!), o ceartă, o iartă și „Apoi o așează pe umăr, / o ascultă cum cântă / și trec împreună / prin marea de lacrimi / din iubire prea multă!...” (**Cu privighetoarea pe umăr**, p. 29). Asumându-și modelul divin, poeta extinde, prin aceeași metaforă, a păsării cântătoare, armonia de sur-să divină, necondiționată, la existență: „Viața e-o pasăre cântătoare / pe care Domnul o-nalță / în Grădinile inimii Sale !...” (**Pasăre cântătoare**, p. 71)

Poemele cărții preiau în imagini de finețe obsesii de durată ale autoarei, cum ar fi motivele polivalente „pasărea” (frecvent încă din volumul de debut, **Urme pe zăpadă** (1992) și „Îngerul”, adecvat unei tematici religioase contaminate de viziunea folclorică, religiozitate în care respiră o metafizică accesibilă discursului poetic și majoritară și în cartea anterioară, **Dincolo de măceșii roșii**, apărută în 2006. Aceste motive au o mare frecvență și în **Cu privighetoarea pe umăr**, unde sunt polarizate în jurul celor trei constante lirice ale imaginarului: poeta, Domnul (Iisus) și Manuel.

Cele două cicluri de poeme **Scară la Cer** și **Manuel**, sunt gândite în funcție de situarea eului liric față de experiența raportării la divinitate. În ciclul intitulat **Scară la Cer**, poemele se înscriu în ideea ascensiunii spre sacralitate prin rugăciune (poezia și rugăciunea fiind în orizontul cărții interșanjabile) și, prin urmare, dacă lirica religioasă constituie o ascensiune în spiritualitate, atunci putem spune că poezia înseamnă o „scară la Cer”. În ciclul intitulat **Manuel** se accentuează dezbaterea dramatismului condiției umane pornind de la premiza motivului „viața este vis” și într-un decor cosmic de basm.

Aducând un univers religios contaminat de viziunea folclorică și de viziunea picturii naive, Iuliana Paloda-Popescu imaginează

Prin urmare, martirul Manuel este, pentru poetă, un alter ego celest destinat să-i preia și să-i amplifice trăirile mărturisite procedeu excelent pus în practică pentru a susține o tensiune lirică cel puțin egală prin patos cu

aceea a unor poeme de dragoste. Este geamănul divin invocat de femeia-care-scrie cu pasiunea cu care era invocat Luceafărul eminescian de către „o prea frumoasă fată”. Așadar, păstrând întrucâtva interpretarea cititorului poate să vadă în el chiar și un Zburător (prezent în poezia lui Heliade Rădulescu încă de acum un secol și jumătate), sublimat totuși în gama sentimentului religios; și, la urma urmei, nota explicativă amintită nu contează deloc în analiza textului literar propriu zis, care-și este suficient sieși. Mai mult, Manuel poate să fie considerat și generator de scenariu erotic precum Luceafărul lui Eminescu sau Ieronim din poemele Ilenei Mălăncioiu. Dacă însă pornim de la ipoteza că femeia-care-scrie este autoarea de poeme religioase, atunci Manuel personifică animus-ul poetei, oarecum declarat („numai tu ești același, / pentru că stai în adâncul inimii / și mă chemi!...” - **Pasăre cântătoare**), iar discursul ei pasional răsfrânge o iubire mistică. Tensiunea lirică provine din tema acestui „discurs îndrăgostit”: poeta îi încredințează partenerului ei celest ceea ce este esențial într-o dăruire de sine, și anume – propria-i dramă, adică drama condiției umane într-o perspectivă metafizică. Și poeta, de fapt femeia-care-scrie, își etalează aici, în al doilea ciclu, condiția omenească, în modul singular al trimiterii la corporal, al descoperirii senzualității. Dacă în primul ciclu de poeme al cărții, singurul indiciu anatomic era acela că poeta scrie „cu mâini de pământ și de stele” (anatomie ireală prinsă într-o metaforă cu referință la condiția poeziei), în ciclul **Manuel**, cel puțin în două texte, poeta merge „cu tălpile goale”, de fapt, o parțială nuditate, anticipativă într-un poem singular în carte prin trimiterea la corporalitate pentru a sugera o senzualitate surprinzătoare ca disponibilitate a trăirii intense: „Manuel, / singură merg prin pustiu, / Îngerul îmi arată calea / și e-nalt și e alb și e viu! // Calc pe ierburi cu tălpile goale / și mă-nvălu în șoaptele tale / până la glezne, până la genunchi, / până la pântec, până la umeri, / până la ochii din visul adânc, / iar Lumina mă înlănțuie, oarbă / și doar tu, frate, mai știi / cum speram, cum visam, / cum strigam Îngerii și ne înălțam // și cum fără cuvinte aflam / ceea ce nimeni nu știe / ceea ce mărele, zărilor / picură-n inimi din veșnicie!...” (**Cu tălpile goale** p. 88). Și chiar dacă, aici ca și în alte texte, poeta folosește apelativul tandru „frate”, trebuie să amintim că în poezia veche a lumii – în poemele din Egiptul antic sau în Cântarea Cântărilor – cei doi îndrăgostiți folosesc apelativele „frate” și „soră” sau „suriară”, iar pe cel din urmă încărcat de conotație erotică îl găsim frecvent în poezia din prima etapă a contemporanului nostru Nicolae Tzone. Majoritatea poemelor constituie o unică și patetică exorcizare a morții, care pe-

celtuește condiția umană, mai ales în ciclul **Manuel**, unde apare frecvent motivul „inimii” care desemnează prin veche convenție trăirea omenească pasionată. După cum am văzut, în acest loc privilegiat al trăirilor, „în adâncul inimii” este situat Manuel.

Motivul păsărilor ia amploare în ciclul **Manuel**, conotând în general neliniștea tensionantă, mai ales dacă sunt „Păsări de umbră, păsări târzii” care „țipă-n aer a moarte!”. Motivul reverberează în **Pasărea inimii**, poem reprezentativ, pentru universul ciclului: „Manuel, / ziua s-a stins, / păsările împânzesc Cerul, / noaptea își leagănă stelele, / mărire!...// Îngeri cu aripi de foc / trec în cearcănul norilor, / sălciile-nfloresc rugătoare, / în timp ce corabia Domnului se arată pe mare!...// Scriu pe aer și din fiecă literă / se arată o pasăre / Ce ne-nchide în ea temătoare - / Pasărea vieții, pasărea morții, / Pasărea inimii cântătoare!...// “ Păsările din cartea Iulianei Paloda-Popescu, ca și îngerii au numeroase variante și susțin unitatea imaginarului. Singular este poemul **Captivi** (p. 80), unde motivul păsării tăiate ne amintește cumva faimosul poem al Ilenei Mălăncioiu, cu deosebirea că Iuliana Paloda-Popescu îl transpune într-o cu totul altă configurație, adecvată propriei tematici stilistice, implicând viața ca vis, speranța învierii etc.

Coerența, armonia și dinamica imaginarului, dovedite în primul rând prin realizarea stilisticii temelor, ne confirmă deopotrivă vocația și exercițiul poetei. **Cu privighetoarea pe umăr**, a treia carte a Iulianei Paloda-Popescu, relevă aceste posibilități, girate, pe drept cuvânt, în prefața cărții de **Radu Cârneli** și o înscrie pe autoare în buna tradiție a poeziei religioase românești.

Lectura poemelor cucerește prin autenticitatea și puterea visării, prin noutatea imaginilor și interdependența lor în dinamica orizontului cărții, care instaurează o lume foarte specială într-un discurs liric fermecător. Și dacă Iuliana Paloda-Popescu merită distincția de „privighetoare” a poeziei iar Manuel constituie doar frumosul pretext, adică ingeniosul procedeu al poetei de a se adresa cititorului, de a-l forma prin divinul exercițiu al poeziei, atunci orice lector avizat și de bună credință i se poate substitui cu folos lui Manuel. Desigur, chiar și eu. După lectura cărții, chiar și eu pot să spun că sunt Manuel.

Festivalul Internațional de Poezie și Epigramă „Romeo și Julieta la Mizil” - EDIȚIA A V-A

Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu” a găzduit duminică, 29 ianuarie 2012, festivitatea de premiere a Festivalului Internațional de Poezie și Epigramă „Romeo și Julieta la Mizil”, ediția a V-a.

Directorul liceului, profesorul **Victor Minea** și profesorul **Laurențiu Bădicioiu**, inițiatorul și coordonatorul proiectului, au deschis festivalul.

Invitatul de onoare al acestei ediții a fost domnul academician prof. univ. dr. **Solomon Marcus**.

Au fost prezenți în Sala de festivități a liceului: prof. univ. dr. **Ștefan Cazimir**, prof. univ. dr. **Radu Gologan**, președinte al Societății de Științe Matematice, **Corneliu Leu**, **Sorin Roșca Stănescu**, lect. univ. dr. **George Stanca**, **George Corbu**, prof.dr. **Doru Dumitrescu**, prof. univ. dr. **Alexandru Șonea**, prof. univ. dr. **Lazăr Avram**, prof. **Nicolae Angelescu**, fost inspector general, **Constantin Diaconescu**, secretar al Societății de Geografie din România, prof. **Christian Crăciun**, **Serghei Bucur**.

Au fost prezenți, de asemenea, inspectori, foști inspectori, directori de școli, profesori: **Tudor Iancu**, **Sorin Bucur**, **Mihai Morar**, **Petre Năchilă**, **Cezar Stoica**, **Ion Mihai**, **Oană Tudorel**, **Gabriela Despan**, **Marian Irimela**, **Olimpia Popescu**, **Constantin Goga**, **Emilian Diaconescu**.

Foarte mulți epigramiști din țară și din Republica Moldova au participat la acest eveniment: **Elis Râpeanu**, **Florina Dinescu**, **Efim Tarlapan**, **Lică Pavel**, **Corneliu Zeană**, **Ion Moraru**, **Laurențiu Ghiță**, **Vasile Larco**, **Gheorghe Bălăceanu**, **Ștefan Al. Sașa**, **Ghe. Gurău**. A mai fost prezentă **Tamara Cerbușca**, din partea Asociației Generale a Învățătorilor din Republica Moldova.

Presa locală a fost reprezentată prin **Gabi Negoită** și **Cristina Colț**, de la Poștăliionul. Partenerul mass media al festivalului a fost **Radio România Actualități**, postul public național dedicând un duplex evenimentului, Mizil-București, în cadrul emisiunii **Maratonul de duminică**, al cărei coordonator este **Alexandru Rusu**. (La emisiune au participat dl. George Corbu, președintele UER și profesorii Victor Minea și Laurențiu Bădicioiu).

Din juriu au fost prezenți la Mizil: **George Stanca**, **George Corbu**, **Ioan Todeașcu**, **Corneliu Leu**, **Emil Proșcan**, **Victoria Milescu**, **Ion Busuioc**. **Daniel Cristea Enache** și **Corneliu Berbente** au lipsit din motive personale iar **Constantin Titus Vâjeu** nu a mai putut fi contactat.

Premiile au fost înmânate, la Poezie, de George Stanca și Emil Proșcan iar la Epigramă de George Corbu și Doru Dumitrescu.

Un moment extraordinar de emoțio-

nant, atât pentru gazde cât și pentru „andrisant” a fost înmânarea Trofeului „Patriarhul festivalului” scriitorului **Corneliu Leu**. Acest trofeu a fost oferit pentru a răsplăti sprijinul cuasi-permanent acordat festivalului de către Domnia Sa. Următorul trofeu de acest fel va mai fi acordat la ediția a X-a.

A fost oferit, pentru prima oară, Trofeul „Julieta la Mizil” unei frumoase poete de numai 19 ani, **Lazăr Denisa**, din Buzău, care a participat la secțiunea Poezie.

Membri juriului au apreciat calitatea textelor trimise, atât la Poezie cât și la Epigramă. Corneliu Leu a criticat nivelul scăzut al umorului din unele texte trimise spre juriizare la secțiunea Epigramă. George Stanca a mărturisit invitaților că a fost foarte impresionat de numeroase poezii cărora le-a dat nota maximă și a anunțat că a realizat o Antologie pe care a intitulat-o spontan „**Antologie de poezie pe NV**”, făcând trimitere la faptul că jurații nu au știut nimic despre identitatea concurenților. Emil Proșcan a apreciat calitatea textelor de la secțiunea Poezie și a oferit publicului poezii sau fragmente care l-au impresionat. George Corbu a apreciat că festivalul de la Mizil este unul dintre primele festivaluri de acest fel din țară. De asemenea, ca președinte al Uniunii Epigramiștilor din România, George Corbu a oferit **Diploma de Membru de Onoare al UER** pentru aportul remarcabil la promovarea epigramei românești domnilor Victor Minea, Laurențiu Bădicioiu și Emil Proșcan.

Victoria Milescu și George Stanca au criticat participarea unor concurenți cu texte deja publicate sau postate pe bloguri etc. Aceștia, descoperiți grație eforturilor deosebite făcute de Victoria Milescu, au fost depistați și, conform regulamentului, au fost excluși din festival.

S-au înscris, în total, 663 concurenți la ambele secțiuni: 465 la Poezie, 132 la Epigramă și 65 de copii între 10-12 ani, care nu au fost jurați împreună cu adulții și care vor primi diplomă de participare.

Anul acesta participanții au fost din: România, Belgia, Canada, Elveția, Franța, Germania, India, Irlanda, Italia, Republica Moldova, Ucraina, Spania, Siria, SUA.

În cadrul festivității, **Alexandrina Chelu**, membră a **Fundației Cultural Muzicale Filarmonica Oradea**, a interpretat poeme muzicale, câteva în ebraică, iar invitatul special, **Mircea Vintilă**, a susținut un micro-recital. Publicul, atât de aproape de cel de pe scenă, datorită formei amfiteatrului, a fost foarte impresionat de frumusețea melodiilor interpretate de extraordinarul și mereu tânărul chitarist și interpret.

Mai trebuie menționat că gazdele au oferit în mape **Diploma jubiliară** tuturor participanților la festivitatea de premiere, dar și **Diploma Opera Omnia** unui grup restrâns și select de invitați. De asemenea s-au oferit și plachete jubiliare.

Academicianul **Eugen Simion** a transmis organizatorilor un mesaj:

„Ca să dovedească faptul că Mizilul nu-i un târg oarecare, fără vocație intelectuală, și ca să întărească intuiția lui I.L. Caragiale cum că, aici, la marginea nordică a Câmpiei Române, spiritele au o imaginație

bogată, Mizilul, zic, și-a ales un primar-scriitor, scoate o revistă literară, organizează anual festivaluri literare și, iată, acum, își consolidează reputația artistică printr-un concurs de epigrame la care participă, dacă înțeleg bine, creatori de peste tot. Mi se pare o inițiativă de mare ispravă. Felicit pe toți care se gândesc (și gândesc bine) că, oricât de săraci am fi și oricât de obosiți am fi de o tranziție fără sfârșit și de o criză care ne exasperează, cultura ne dă curaj și simțul creației ne dă insomnia.[...]”

Regret că nu pot fi de față pentru a putea urmări duelurile Dvs. verbale și să admir verva Dvs. ironică... Oricum, vă felicit pentru această inițiativă care deschide anul literar I.L. Caragiale.”

Domnul prof. univ. ing. **Corneliu Berbente** a transmis organizatorilor un mesaj:

„Urările mele cele mai cordiale de sănătate și realizări depline organizatorilor și participanților la **Concursul național de poezie, epigrame, calambururi Romeo și Julieta la Mizil**, aflat la a V-a ediție.

Lumină în minte și pace în inimi, tuturor!

Este reconfortant să vezi rezistând vremii și dezvoltându-se o construcție culturală pentru realizarea căreia și-au dat mâna Liceul Teoretic „Grigore Tocilescu”, Inspectoratul Școlar Prahova și Primăria Mizil. Dar sufletul instituțiilor - școală, administrație județeană și locală - îl reprezintă peste tot, și la Mizil mai mult decât aiurea, oamenii, niște oameni harnici, cu orizont, cu bucuria de a munci, de a realiza ceva, în primul rând pentru ceilalți și apoi pentru ei personal. Am onoarea și mândria de a fi primul câștigător al **Marelui Premiu “George Ranetti”**-secțiunea epigrame, calambururi”, la Ediția I-a a concursului, finalizată în ianuarie 2008.”

Prozatorul **Christian Crăciun** a spus, în plenul festivalului: „Ceea ce ați făcut Dvs. Azi, 29 ianuarie, este o minune: ați reușit ca trenul culturii să se înzăpezească definitiv la Mizil, lucru pentru care vă mulțumim.”

Întreg festivalul s-a desfășurat sub zodia relaxării, a zâmbetului senin, terapeutic, sub zodia lui Caragiale, de fapt. Vom reveni cu alocuțiunea domnului academician **Solomon Marcus** (vezi foto) dedicată epigramei. De asemenea vom prezenta fragmente ale discursurile celorlalți invitați și părerile celor care au fost prezenți la festivitatea de la Mizil.

(Urmare în pag. 13)

Am fost încântat de ceea ce ați organizat la 29 ianuarie la Mizil. Mult peste ceea ce permitea programul să ne imaginăm. Vă mulțumesc pentru a-mi fi dat posibilitatea de a participa în mod activ la acest festival. Adaug cu multă plăcere acest liceu la lista numeroaselor școli pe care le-am vizitat. Faptul că acest liceu a găzduit Festivalul „Romeo și Julieta la Mizil” îl obligă să fie la înălțime. Îi doresc succes!

Cu mult drag,
Solomon Marcus

PREMII - POEZIE

Marele Premiu „George Ranetti”

Oana VĂSIEȘ

vera lynn și corpurile de fier (IX)

Uneori inima mea
ca motorul
tractorului împotmolit
în noroi.
Și tot la fel tatăl meu
zbătîndu-se
foarte aproape –

ca-ntr-un poem de Sylvia Plath –.
La o distanță din ce în ce mai mare,
pînă cînd nici frig,
nici foame,
nici perspectiva unei zile complet noi
n-ar mai salva lumina asta de părăsire.

Cu tata în mîini mă învîrt zile și zile
în jurul unui sînge înghețat,
apoi în jurul blocului.
Și tot ce-ar încăpea într-o valiză
uzată, peticită pe ambele părți,
e o posibilă plecare.

Ca un distrugător pe apă înțeleg
intențiile definitive.
Și pantofii mei se golesc de apă murdară.
Tata ca un paznic al imaginației care nu mai
învelește pe nimeni și nu mai convinge. După
18 ani ți se va arăta totul mai clar
și mai puțin sumbru.
Pielea ta se va întinde peste suflarea asta
în formă de femeie.

Și peste o întreagă goliciune va trece
un distrugător, mă gîndesc.
Bocancii lui se vor desfășura peste febra mea.
Febra mea care seamănă leit cu un invalid

Uneori inima ca un motor împotmolit
zvîcnește, iese la suprafață.
Și de aici un efort zilnic,
pașnic și curat,
condiționat de aspirină și sacrificii,
mă face să cred în tata.

În mîini strîng uneori neputința ca
pe o cîrpă ce curge fără oprire.
Îi dau drumul, o calc în picioare
și aștept să scoată sunete.
Să mă lămurească pentru totdeauna
de ce dragostea mea e abia vizibilă,
și lipsită de curaj.

De ce mă dezmořesc atît de greu după
ce sunt cărată cu targa prin orașe.
Apoi promit: doar cît să-mi revină poftele.

vera lynn și corpurile de fier (XV)

Acum, în hainele fratelui meu, fac ture și ture
în jurul blocului.
Și nimeni, oricît de atent, nu arată cu degetul.

Mă așez pe asfalt și-mi lipesc genunchii
de sîni.

Sîinii ascunși într-o bluză prea largă,
în care vîntul de-abia își face loc, atît
cît să electrizeze.

Nu am nevoie de accesorii.
Mă întind știind că semăn a bărbat.

Atît de bine încît fete de liceu se strîng
în jurul meu
fără să le înțeleg vocile sau mișcările.
Caută în carne.
Și tot ce găsesc e un bărbat obosit.
Trebuie să mă fac nevăzut pentru a ajunge
unde contează.
Talia mea a crescut, coapsele mele
s-au îngroșat,

la fel și vocea,
acum scot sunetele bărbatului și mă sfîesc
de pielea întinsă care m-ar putea amesteca.

Cu un pas mai aproape de
creierul fratelui meu îmi lipesc podul palmelor
de bara de fier, aproape înghețată.

Cînd le voi dezlipi, pielea îmi va rămîne acolo,
întinsă pe frig.
Nu va fi nevoie să strig.
Un bărbat se vede de la orice depărtare,
ca o locomotivă,
și de la orice depărtare ai ghici că ceea
ce flutură deasupra mea
nu e doar o lampă cu benzină.

Premiu „Grigore Tocilescu”

Carmen CIUMĂREAN

cine sunt azi

m-am născut ca o pasăre.
m-am născut pasăre.
dumnezeu a plecat cînd am respirat
prima dată
apoi aripile mi-au căzut și în loc mi-au apărut
două lumini ca o boală care mă stinge
am trăit cu mama tata bogdan și dragoș
am trăit singură am trăit cu andrei
am trăit singură iar

razele îmi umplu fața în întuneric
ascult the smiths și beau apă desenez litere
în aer
strâng în mine oameni / strâng în mine
neoameni
toți se înghesuiesc în mine ca și cum aș fi
o cutie de chibrituri / am crescut ca o moarte
într-o sală de așteptare

Stai aici

stau în patul meu
singură
și sunt de fapt nu prea sunt
mi-e oarecum bine, să știi.
mama îmi spune cu cine să dorm
cicatricea mi se vede tot mai puțin
și tot mai puțini oameni știu de ea
vorbesc despre dumnezeu de trei ori pe zi
iar despre tine de patru
nu s-au schimbat multe
mama înjură.
mama te înjură.
mama mă înjură.
mama a fost ca un animal cînd (mi-) ai plecat
striga la orice dumnezeu pe care îl vedea
pe stradă
burta i se făcuse ca o gaură în care păstra
una
câte
una
nefericirile mele
mama e rea. e cea mai rea mamă
m-a strâns așa tare atunci
că am rămas fără inimă
mi-a rupt-o / mi-a adunat fiecare buchiță

și le-a mâncat
sunt sigură că dacă i-aș deschide burta
mi-aș vedea inima acolo
ți-aș vorbi despre ginsberg bukowski și ceilalți
ți-aș spune câte părți din mine am pierdut
de cînd ai plecat de cînd ai venit
eu sunt
tu ești
noi nu suntem

Premiul „Agatha Grigorescu Bacovia”

Delia GROSU

vis cu tata

visasem că eram cu tata lângă un lan de grâu.
mîinile noastre sprijineau trupuri galbene.
mă uitam în ochii tatei și mă simțeam din nou
în pîntec, la nunta lor. spicele se agățau
de haine
ca într-un joc al ielelor păgâne nevăzute
nevorbite.
fata mea, cred că am uitat gazul aprins,
îmi spune tata.
miei cei albi au glasul răgușit, îi spun.

(zăpada corbului fără de pene cădea din cer)

să mergem, se consumă gazul. e mama
în travaliu cu mine de trei zile,
n-am învățat, tată, încă să merg.
la nunta mea vreau un pantof închis ermetic
și unul
cu barete vișinii. am să-ți aduc un melc călcat
de tren
și un ziar cu știrile de azi.

hai, tată, să plecăm, a născut mama.

(un străin mă trăiește despuiat legănându-se
între coaste ca un carusel fără vlagă)

niciodată nu mi-a fost mai cald. mestec tutun
cu ochii închiși.
cînd m-am născut s-a scris în ziare
despre războaie nucleare.
moartea umbla desculță prin oraș.

semeni cu tatăl tău, mi-a spus, în timp ce în jur
se făcea lumină.
un înger cu creștetul capului dezgolit
făcea semnul crucii, iar el
hoinărea fluturînd viața mea stacojie
printre copacii cu frunze
subțiri.

(să bei otravă fierbinte. să mănânci pâine
dospită în cuptor de lut.
să iubești amețitor toate femeile pe care le-am
înghesuit în mine)

fumez pentru că nimic nu mă mai muștră decât
conștiința asta
lungă, ca o cameră friguroasă care miroase
a lapte și a ruj.
nimeni nu se ridică deasupra propriului sânge,
îi spun, și-mi
pironesc ura în cuie ruginite.

(să ne cântărim sufletele în piața obor precum
prorocii cântăreau întăiul născut în pribegie)

eu caut, îmi spune, femeia orfană, cu șiraguri
de pietre la gât.
femeia zămislită din remușcare, goală
pe dinăuntru, cu trupul
din garduri de sârmă ghimpată.

(Continuare în pag. 14)

(Urmare din pag. 13)

femeia cu aromă de colonie
și piele neîncăpătoare care se vinde
încrucișat oricui.

totul este irelevant. începutul mă sufocă
precum funia dezlegată.
nimicul este atât de imobil, încât se face
una cu mine. iar el,
el mă trăiește precum insomniacul
care așteaptă dimineața
pentru a-și îneca viața în fenobarbital.

(zămislesc toți pruncii nenăscuți și toate liniile
de tramvai se închid în mine ca într-un
sanatoriu plin cu busuioac)

stau întinsă pe șosea. totul în jur se mișcă
cu o viteză
amețitoare. cerul îmi mângâie coapsele.

cred că
te gândești la mine. sunt la fel de frumoasă
ca și atunci
când făceam oameni de zăpadă din hârtie
creponată
așteptând metroul în lenjerie de mătase.

măinile încep să îmi crească, câte puțin,
până când totul
încapă sub ele: câinele care stă înțepenit

sub gard cu
ochii larg deschiși, sărbătorile, frigul din oase,
șobolanii,
cerșetorii, genunchii înroșiți, zidurile pline
de graffiti,

îmblânzitorii de șerpi, caii, vâscul,
toate limbile pământului,
mirosul de cafea proaspăt măcinată, blonda
din ultimul an,
îngerii cu ochi de satin, volumele lui Naum,
semnul crucii,
acceleratul de Baia Mare și Dumnezeu.

azbestul îmi va încălzi trupul. mă voi spăla
pe mâini
cu ape de chihlimbar. sângele se va schimba
în aer.

o, moarte, strig, ești mai tristă
decât cana mea de ceai!

La secțiunea **POEZIE** au primit
mențiuni: *Petre Violeta, Grosu Delia, Lăcătuș
Andreea, Lăzărescu Marius, Lupu Cătălin,
Lăcătuș Andreea, Lupu Cătălin, Vișu Corne-
lia, Hancer Aida, Lucaci Sorin, Mureșan
Monica, Ologu Mihai, Lupașcu Ana Maria,
Bîtere Silvia, Lazăr Denisa, Stan Denisa, Bi-
vol Zina.*

PREMII - EPIGRAMĂ

Marele Premiu „George Ranetti”

Nicușor Constantinescu

Speranță

Pe Julieta, juna cea frumoasă,
M-am străduit, o viață, inutil,
S-ajung s-o vizitez, la ea acasă...
Azi îmi încerc norocul la Mizil!

Ca la noi, la nimenea

Reformă-n sănătate, ca la noi
Nu prea există-n toată Europa,
În zori de suni la unu, unu, doi,
Abia târziu, spre seară, vine... popa!

Recalificare la locul de muncă

Nevastă-mea-n politică-a intrat,

Eu croșetez, gătesc, calc, fac curat,
Spăl rufe și îmi îngrijesc băiatul...
Dar nu prea mă descurc cu alăptatul!

Spitalul

Spitalul e un loc spre care
Purcedem triști ca la război
Și doar din pură întâmplare
Ne mai întoarcem înapoi.

Premiul „Grigore Tocilescu”

Gheorghe Gurău

Epigramiștii, guvernarea și umorul

S-au strâns „figurile”
de stil
În zi solemnă la Mizil
S-arate guvernării hăde

Că-n țară încă se mai râde!

Momente de criză la români

Din criză am ieșit de-atâtea ori
Mândria e nelimitată
Nemții ne sunt vădit inferiori
Că ei ieșiră doar o dată!

Aglomeratie mare în spitale

În spitale e aglomerat
Stau bolnavii câte doi în pat
Chiar și medicul de gardă, Penta
Stă-n același pat cu asistenta!

Premiul „Agatha Grigorescu Bacovia”

Vasile Vajoga

Efect la... fără taxă

Concursul din Mizil e fără bani,
Deci, îți rămâne-o sumă-n portofel
Să-ți cumperi două sticle de Tohani
Și-apoi... să-ncerci să scrii ca Păstorel !

Dantescă

Și-n infern se fac rocade
Într-o formă curioasă;
De când soacră-mea în iad e
Dracii emigrează-n masă!

Miracol

E clar că țuica asta are
Efecte afrodisiace,
Că, după două, trei pahare,
Chiar și nevastă-mea îmi place !

Remediu

Chiar dacă n-a-nghițit pastile
Scăpă de-o boală mai tenace,
Că dacă are omul zile,
Nici zece doctori n-au ce-i face.

România monitorizată de U.E.

Voi adopta, cuprins de nostalgie,
Un vers de când eram școlar credul:

„În lume nu-s mai multe Români,
E una doar” ... dar cred că e destul!

Au obținut mențiuni:

*Petrone George, Janet Nică, Bârză Vasile,
Moldovan Constantin, Ion Roșioru, Ghiță
Laurențiu, Lică Pavel, Panduru Marinică,
Slavu Petronela Vali, Bălăceanu Gheor-
ghe, Ilișiu Eugen, Ion Diviza, Ion Moraru,
Iștoc Virgil, Manole Vasile, Ștefan Al.Sașa,
Garda Petru, Răpeanu Elis, Sfichi Eugen,
Bunduri Nae, Fărte Ioan, Martin Viorel,
Miloș Petru, Zeană Corneliu, Ianuș Emil,
Norea Dan, Hodaș Ioan, Riti Ionel, Ruse
Ion, Bădărău George, Brumă Petru, Buzea
Magdalena, Calotă Rodica, Larco Vasile.*

PAGINI REALIZATE DE LAURENȚIU BĂDICIOIU

FESTIVALUL ÎN IMAGINI

1. Stimabili amfitrioni *Victor Minea* și *Laurențiu Bădicioiu* (stânga)
2. Dl. academician *Solomon Marcus*
3. Dl.prof. univ. dr. *Ștefan Cazimir*
4. *George Stanca, Corneliu Leu, Victoria Milesu* (de la stânga la dreapta)
5. *George Corbu* (stânga) și *Emil Proșcan* (dreapta)

O antologie de excepție

În Colecția **OPERA OMNIA - Poezie contemporană**, a Editurii Tipo MOLDOVA (Iași, 2011), poetul **Lucian Mănăilescu** (născut în 1951 la Siriu) e prezent cu o carte tulburătoare: **raiul pirania**. Până

la această dată, poetul, care este deopotrivă eseist, prozator și publicist cu nerv polemic, a mai semnat următoarele volume: **Curtea junglei** (1997), **Lacrimi de Murano** (2001), **Rememorări** (2004), **Ultima eră glaciară** (2006), **Am auzit că viața e frumoasă** (2009), **La început a fost umorul** (2011) și **60** (2011). După cum se poate observa, anul 2011 a fost cel mai norocos din punct de vedere editorial. În antologia de autor, selecție lamurală prin excelență, sunt reluate, în integralitate sau parțial, poeme din următoarele volume devenite, prin forța lucrurilor, cicluri cu titlul ușor schimbat uneori: *XL* (60), *Patria amară*, *Copilul din nori*, *Foșnetul grecilor* și *Lacrimi de Murano*. Interesantă e însă ordinea acestor cicluri, ca și cum poetul a ținut cu tot dinadinsul să ne propună o călătorie în amonte de data aceasta, deci mult mai înceată spre a-i admira mai în voie și din alte unghiuri frumusețile peisajului și periplului poetic parcurs prima dată pe etape. Antologia, ale cărei teme capitale rămân așa cum au observat toți exegeții de până acum ai poetului, copilăria, patria, istoria, solitudinea, moartea și dragostea, se îmbogățește astfel cu o nouă semnificație: cea a întoarcerii la izvoare.

În cel dintâi ciclu, fost volum cu foarte puține înlocuiri de piese și cu renunțarea la dedicații, poetul sexagenar își face un bilanț nostalgic-amar al anilor ce s-au dus antrenati în vârtejurile lor inconștiente pentru că s-au crezut nepieritori. Întoarcerea fiului risipitor pe propriile-i urme punctate de riscuri juvenile ce-i apar acum ca inutile, e pustie: villonienele zăpezi de altădată au dispărut, copilăria e devastată, fluturii zboară fără noimă (*II*). Evadările în imaginația eidetică prin definiție erau la ordinea zilei: tata mâna norii ca pe boi la pădure, mama înșira pe gard zdrențe de amintiri spălate de cu seară, iar dudul din grădină-l ridica pe copil în văzduh și-i zdrelea genunchii, bunicul îl învăța să-și braconeze viața etc. Discursul poetic devine o laudă neîntreruptă a Edenului pierdut odată cu vârsta dintâi în care grijile au fost ca și inexistente, dar nu lipsesc nici evenimentele triste, fără ca micuțul pui de muntean să aibă sentimentul acut al tragicului sau conștiința morții iminente. Apoi, în suflet i se strecoară imperceptibil spaima alienării prin cuvintele care-l vulnerabilizează pe rostitor. Simțul, al șaselea, adică al percepției curgerii nemiloase a timpului, i se revelă ca potențator de singurătate. Drama maculării purității se declanșează și ea pe furiș („în locul prințului/ din Levant un inger cu șapcă/ iese din cârciuma nopții și învață să numere lunile și anii” - p.18). Adolescența îmbogățește și ea acest proces nefast al pierderii candorii. Trăirea autentică e eclipsată și bruscată de crizele specifice ale irosirii în lamentări și surrogate existențiale. Trădările în dragoste se urcă în același carusel cu iertările și toate pleacă și revin în și din punctul mort: „Îmi amintesc ziua când/ limbile ceasului au mers înapoi/ și tu te-ai întors plictisit/ la

marea noastră iubire” (*XIX*). Fericirea e invariabil urmată de deziluzie (*XXII*). Elanurile tinereții zvăpăiate se prăbușesc când îndrăgostitul tânăr și romantic se așteaptă cel mai puțin: „Fără teamă și fără prihană/ urcam printre nori, la tine-n soare,/ calul meu alb necheza a răsfăț până când/ se prefăcea în ninsoare” (*XXIV*). Sentimentul credinței e în plină estompăre. Incertitudinea în dragoste îl îmbolnăvește incurabil de poezie. Se întâmplă pe la 27 de ani dacă fiecărui an îi corespunde în carte un poem numerotat ca atare. Sentimentul dualității sau chiar pluralității ființei, ca la personajele lui Dostoievski, după cum spune în altă parte, se accentuează și trăirile contradictorii devin mai puternice și mai ultimative (*XXVIII*). Prăpastia dintre realitate și vis, dintre a se simți solidar cu alții și a deveni solitar convins, dintre partea luminoasă a firii și cea întunecată a ființei, dintre partea celestă și lesutul teluric al omului, dintre curajul de a-și croi destinul râvnit și a se lăsa dezabuzat în voia valurilor vieții, dintre grația zborului și frica acutizată de refugiul în inerenta boemă se adâncește îngrijorător (*XXX*). Anii din urmă sunt tot mai mult ai deziluziilor sociale și umane, ai tristeților post festum cu care se aruncă la gunoi relicvele visurilor și aventurilor de altădată. Se vivotează acum după un calendar din care a fost abolită orice duminică (*LVIII*).

În *Patria amară* e radiografiată în tonalitate gravă, altfel decât o va face în cartea de fabule, epigrame și proze ultrascurte **La început a fost umorul**, societatea românească aflată într-o perpetuă derivă. Sunt vizate demagogia politicianilor actuali, falșii revoluționari de profesie bugetivori, și care au întinat imaginea unui popor altminteri eroic, catastrofele ecologice, din care unii scot fără rușine capital politic și care par un corolar al faptului că Dumnezeu și-a întors fața de la o națiune ce se mulțumește cu eterna ei lamentație mioritică și se hrănește cu gogoși electorale odată la patru sau, mai nou, la cinci ani. E un neam care-și asumă cu masochism fatalitatea istoriei și care se bucură parcă de toate înfrângerile în războaie și revoluții sau lovituri de palat sau de stat (**Raport către mareșal**). Meditând asupra istoriei poetul cu studii universitare în domeniu nu-și poate explica în niciun fel cum a putut fi pervertit spiritul național al românilor îndoctrinați de propaganda de tip sovietic, băgați cu forța în colhozuri, duși la Canal și exterminați în pușcării în cazul în care încercau să crâcnească împotriva binefacierilor regimului de import purpuriu (**Vremea filmelor rusești, Nebunul satului**). Privind înapoi cu mânie, poetului nu-i mai rămâne decât să-și deplângă adolescența și tinereța furate cu și din exces ideologic de cei care s-au pus în slujba unui regim torționar și i-au frânt sau înecat cele mai romantice zboruri și elanuri tinerești (**Atlantida**). *Iepoca* de aur a fost cea în care s-a băgat cu înverșunare și servilism deșănțat pumnul în gura adevărului și în care s-a falsificat în cel mai grosolan mod istoria neamului carpato-mioritic (**Ultimii migratori**). Discursul poetic al lui Lucian Mănăilescu devine, în iureșul său demascator, o pledoarie lărică pentru restabilirea adevărului istoric al unui neam mințit fără rușine de la al doilea război mondial încoace până în clipele de față. Cei care-i terorizează pe alții nu numai că

nu-s mai liberi decât victimele lor, dar nu mai există ei înșiși decât ca niște lamentabile carcase umanoide în care se furișează cel mult strigoi singurătății absolute: „Seara dictatorul ajunge/ obosit acasă,/ se dezbracă de umbră/ și joacă table cu amintirile/ lui din copilărie./ Brusc sună telefonul/ și de la celălalt capăt al firului/ se aude singurătatea/ urlând: Aloo! Alooooo”... (**Firul roșu**). Poemele inspirate de iarna amăgirii noastre sunt, prin urmare tot atâtea meditații în care profesorul încearcă să-și imagineze istoria în cazul în care ea și-ar fi urmat cursul ei firesc (**22, Cei fără fețe**). Cu sarcasm temperat și cu amară luciditate, poetul reface scene din așa zisa revoluție anticomunistă din Decembrie 1989 când oamenii fără fețe s-au cățarat pe cadavrele inocenților spre a se agăța cu dinții și cu ghearele de pulpana puterii căreia nu-i vor mai da drumul nici morți. Revoluția sau lovitura s-a dovedit o mare cacialma pe care nomenclaturistii de orice teapă și treaptă, odată debarasați de cadavrele odiosului și sinistrei, nu și de fantomele lor bântuitoare, i-au tras-o acestui popor de morți-morți și de morți-vii (**Țară fericită**). Ca într-un blestem național, devenirea românilor se adună sub semnul jertfei iisusice, poetul sperând încă în clipa oricât de tardivă a mântuirii colective: „L-au dus pe Brâncoveanu la Stambul,/ să-l facă rob la milă-mpărătească/ și-o lacrimă botează peste veac./ Golgota noastră - Țara Românească./ Bătrânii cronicari încă mai scriu/ o iarnă lungă, viscolind cu slova./ Mormântul Putnei a rămas pustiu.../ Doamne, Golgota noastră e Moldova!!! Mihai, la Alba, pohta ce-a pohtit,/ cu inima sub zale ca o rană./ Îl iartă, Doamne, dacă n-ai murit,/ și iartă-ne Golgota Transilvană!” (Golgota).

În cel de al treilea ciclu al cărții, poetul revine la tema sa predilectă și închină imnuri avântate imaginației eliberatoare ca apanaj al copilăriei și al adolescenței febrile căroră de la Nichita încoace e greu de presupus că le-a mai adus cineva asemenea ofrande lirice: „Și să ieșim în lume crailăc împotmolit,/ să fie încă toamnă și-n turn să bată ora,/ să dăm prin idealuri din când în când cu flit/ și să vânăm nostalgici domnițe de Angora./ Să ne dedăm la foșnet de pulpe nibelunge,/ să înnoptăm în filme cu Chaplin și Astair/ și-n zori, când întristarea aruncă-n noi cu frunze,/ de la parterul vieții, să ne-aruncăm în cer” (**Crailăc**). În numeroase poeme din acest ciclu, toposul visului nu este deloc unul utopic, ci cât se poate de real și de concret: America, ținut unde cei mai mulți urmași ai dacilor carpatini nu vor pași, probabil, niciodată. Adevărata măsură a talentului său o dă poetul atunci când se copilărește și se joacă ingenios cu cuvintele pe care le dresează după o rețetă sugerată, parcă, de Magicianul de la Mărțișor. Iată o mostră impecabilă de badinizare a unei teme atât de grave cum este cea a morții asociate cu dezăgăzuite tristeți metafizice: „În Valea Plângerii ne jucam de-a îngerii,/ de-a eu și de-a tu, dinspre poveste/ nu mai aveam nicio veste niciun zbor,/ dar pe vremea aceea se copilărea anapoda de ușor./ Verdele era amar, târziul hoinar, amiezile/ înnebuneau prin toate livezile/ din care furam pe înserat/ umbra merelor cu gustul rotat/ și umblam desculți și tehuî ca niște ai nimănuî - / hăt, departe,

(Continuare în pag. 16)

până într-o carte/ unde se afla mincinoasa/ tinerețe fără bătrânețe și viață fără moarte”... (**Bas**m). Glorificate sunt toate modalitățile evadării din real: visul, basmul, filmul, închipuirea cu virtuți justițiare, jocul năstrușnic, lecturile interzise, privitul albului cu fotografii de altădată, amintirile altora de dinainte de nașterea copilului sau din faza când acesta nu luase cunoștință de sine, apoi propriile aduceri-aminte din ireversibila perioadă paradisiacă în care timpul nu avea încă durată. Din nefericire, copilul coboară din norii visătoriei sale și ajunge în Valea Plângerii, conform singurului basm românesc fără final fericit: „*Mi-am îmbrăcat aripile/ strâmte de duminică,/ apa sfâșiată de păstrăvi/ am vârat-o într-o lacrimă,/ am îndesat munții prin buzunare/ și ghiozdanul l-am umplut/ cu urși și căprioare,/ apoi am zis: „Săru mâna mamă și tată,/ eu plec să învăț cititul,/ și socotitul, și muritul!...” / Prin văduhul satului spart/ se vedea infinitul” (Plecarea din copilărie).*

Ciclul **Foșnetul grecilor** e o plonjare într-o istorie revolută și exotică, plină de fapte de arme sau culturale mărețe măcar în măsura în care acest trecut să fie pus în antiteză cu prezentul meschin și glisând neîncetat în derizoriu și-n abject. Întâlnim aici o poezie livrescă în care se exploatează liric o-ntrăgă simbolică filozofică, religioasă, culturală, istorică, geografică, marinărească, mitologică, explorativă etc., bine ancorată în mentalul colectiv. Se perindă prin fața ochilor minții cititorului nume devenite repere în memoria omenirii: Alexandru Macedon, Napoleon, Ulisce, Van Gogh, Chaplin, Fred Astair, Robinson

Crusoe și sluga lui, Vineri, Jacques Cousteau, Manuel del Cabral, Columb, Hernando, Ahab, Cassandra, Iisus, Iuda și încă mulți alții care au amprentat într-un chip personalizat, prin fapte, gesturi, geniu, vorbe de duh, istoria omenirii în care s-au constituit ca superlative irepetabile. Poetului îi place să exploateze simbolurile pe care istoria le-a conferit acestor nume ilustre și să le adauge trăsături și valențe interpretative noi, nu o dată paradoxale: „*În adieri de floare se-mpodobea grădina/ Și ucenicii, veseli, sporovăiau în șoapte,/ Lângă Iisus sta Iuda, cerșind umil lumina,/ Când zărilor de sânge se aplecau spre noapte.// - O, Doamne, zicea Iuda, privește fariseii,/ Cum pipăie în teacă pumnale ascuțite,/ Mânând spre căsăpire, cu bucurie, mieii,/ La sfânta sărbătoare a marilor ispite.// Iisus, rămas pe gânduri, privea tăcut țărâna.../ Era o strălucire în ochii lui fierbinți,/ Pe ucenic, pe Iuda, l-a pus să-ntindă mâna,/ Și-i numără în palmă cei treizeci de arginți*” (Iisus și Iuda).

Antologia lui Lucian Mănăilescu e struc-turată nu numai dinspre prezent către începuturile literare ale poetului, ci se bucură și de o construcție spiralată. Așa se explică revenirea cu fiecare ciclu la aceleași teme obsedante. Astfel în **Lacrimi de Murano** sunt inserate po-eme în care este surprinsă o lume pornită să-și trăiască grăbit „*ceva mai bun decât viața*” (149), o lume ce se androidizează galopant și în care singurătatea e tot mai incurabilă. Lipsa de perspective e una prin excelență propice su-icidului (**Lucruri ciudate**). Amintirile unei ti-nereți tot mai pâlpâitoare contracarează cu mare greutate procesul alienării agresive pe care poetul o resimte într-o lume care se călău-zește după cu totul alte repere valorice și mo-rale imposibil de înțeles. El se simte tot mai damnat în postura unui Robinson căruia nu-i mai rămâne decât să-și imagineze evoluția lui socială dacă nu s-ar fi produs naufragiul care i-a schimbat atât de neașteptat și atât de brutal destinul (**Fotografie utopică, În autobuz cu Eugenio Montale**). Alte ipostaze de inspirație livrescă în care poposește fulgurant poetul sunt: bătrânul din miniromanul lui Ernest Hemingwey, a străinului camusian, a corăbie-rului ce vinde mărgelile de sticlă pe o plajă de la capătul lumii, a vânătorului vârstnic nevoit

să pună capăt pasiunii sale cinegetice, a omului neglijat, ca și Peter Schlemill, de propria sa umbră care-l abandonează în oglinzile cărora li se dă foc cu leprosul cuvintelor din ele cu tot, a lui Manole care, părăsit de Dumnezeu, și-a săpat o fântână în cerul spre care va zbura cu aripi de șindrilă ș.a.m.d. Cu aceeași delicatețe lamurială sunt caligrafiate poemele de dragoste, ca în această bijuterie ce are într-adevăr limpezimea lacrimilor de Murano și unde poetul se veșnicește cosmic cu orice clipă de grație divină: „*Mai știi, iubita mea, să-mi fii mireasmă,/ cum eu îți sunt de-a pururi ție ram?/ Mai știi zăpezile de flori și fluturi/ pe care eu ți le ningeam la geam?// Mai știi să-mi spui cum îmi spuneai odată,/ când nu aveam din lume alte vești,/ că eu îți sunt zăpadă spulberată/ de viscolul cu care mă iubești?*” (**Zăpada spulberată**). Iubirea e mereu mai presus de timpul fizic al îndrăgostiților și proiectată ingenios și nirvano-mioritic în alte regnuri, precum în acest poem dedicat soției sale: „*Acum m-aș zbura într-un copac,/ aș înfrunzi într-o pasăre,/ m-aș înzăpezi în ochii tăi mari/ și strigători la cer, necuvântato...*” (**Cuvintele**). Ciclul, respectiv antologia, se încheie cu un poem în care poetul își anunță cititorii că va adera, ca și confratele său buzoian Marin Ifrim, ambii pe urmele unui Valéry sau Ion Barbu, la estetica tăcerii. Conștient de valoarea sa, poetului, care și-a captat tonul capodoperelor sale lovind cu diapazonul în șevaletele unor Arghezi, Vasile Voiculescu, Radu Stanca, Adrian Păunescu sau Zaharia Stancu, îi e imposibil să scrie ceva mai frumos ca acele impecabile poezii întru totul antologice din care ne oprim, spre exemplificare, doar la una: „*Chiar și azi, când nu mai sunt zăpezi,/ vin țărani cu ele să nembete,/ doar în ochii lor mai poți să vezi/ toată sarea mărilor de sete.// Și prin târg îi simt ai nimănui,/ pipăindu-și banii ca pe moaște,/ când tristețea are ochi câprui/ în ninsoarea mieilor de paște.// Cine-s ei? S-au sufocat sub măști/ și-au venit să-și târguiască gerul,/ au venit, bătrâni, umili și proști,/ în orașul mort, să-și vândă cerul.// Iar când foamea-i molfăie-n gingii,/ și-ospătarii le arată nota,/ pleacă înspre zărilor pustii/ și se-ntorc acasă, pe Golgota*” (**XXIX**).

Maurul și-a făcut, oricum, datoria.

VITRALII

Marian DRĂGOMIR

femeia

femeia avea pistrui pe mâini
și stele pe spate ca un scarabeu
nu avea prea multe
dar șoptea din când în când
trăirea vieții

cum ziceam
ea era jucăria noastră și atât
suferea de astrocitom
prins în sprânceană
ca un punct de acuarelă

când mă atingeam de ea
țigara îmi spârgea ușa pieptului
și mă săruta franțuzește

în rest
pistruii se înțelegeau
cu piramida creștetului meu

Maria Ileana BELEAN

Izvorul ce aprinde nerușinat felinare

Cu riduri și privirea caldă
bunica,
îmi taie gândurile, parcă
amintindu-mi să mă înfrupt
cu nesaț
din tot ce făcea și spunea.
Am uitat zilele senine
în care sorbeam
din cuvinte înțelepte,
acum
nu știu unde să le caut
praful le-a sculptat.

Mi-e dor
de inocența rămasă lângă salcâm,
nu știu să mă găsesc printre flori.

Chipul de pe piatra de mormânt
nu mai păstrează albul căldurii,
zâmbește blând, ca un șaman
care și-a încheiat
destinul pe pământ.
S-ar putea să-mi ucidă
izvorul ce aprinde

nerușinat felinare.

Mă ridic
să ating liniștea desăvârșită
a conștiinței,
ochii largi ai odăilor neprihănite
judecă.

- Bunico, toate crengile
s-au prăbușit
nu mai știu sădi pomi!

Peste reveria ultimei opriri
patima se face frunză,
cea mai albă margine de lume
se clădește
sub același salcâm.

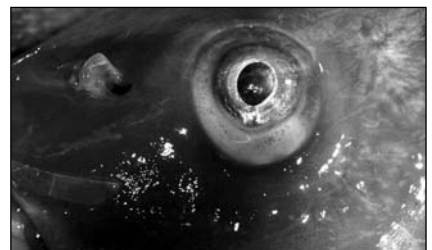
Geo GALETARU

Ca și cum spiritul

și poetul care spune că
melancolia ucide. el vede
chipul negru
al unei lucidități monotone.
prin ea ne salvăm erorile
și nimbul.
ca și cum
am locui în singurătate

ca-ntr-o floare carnivoră.
ca și cum spiritul
ar cunoaște retorica dezastrului.

Destin cotidian

Nu vorbești.
Pășești pe înalte culmi
Ale gloriei. Un buchet de elogii
la colțul strazii,
Un podium ridicat pentru tine
în piața publică. Pe care
Să-ți instalezi eșecurile festive.
Zâmbești,
Strângi mâini ca niște crengi
uscate.

Pescuiesti din mers
Peștele strălucitor al deziluziei.
Ești fericit.
Ziua rămâne în urmă
Ca un cadavru de lux.

Vasile Voiculescu, între fascinația apelor și sentimentul religios popular

Proza lui Vasile Voiculescu scrisă în perioada 1946-1957 a apărut postum, în 1966 în două volume **Capul de zimbriu** și **Ultimul Berevoi**. Din acestea făceau parte povestiri cum ar fi *Aminții despre pescuit*, *Loștrita*, *Pescarul Amin*, *Ultimul Berevoi*, *Căpri-*

oara din vis, inspirate din universul folcloric românesc. Proza lui Vasile Voiculescu reliefează confruntarea dintre civilizația și cultura străveche și cultura modernă sfârșitul unui ciclu al existenței și începutul altuia. Eroii acestor povestiri sunt vânători, pescari (Aliman, Amin, Gheorghe), călugări (Schimnicul), solomonari (Berevoiul, Luparul) sau păstori care trăiesc în strânsă legătură cu natura, după legi și obiceiuri ale căror origini se pierd în negura timpurilor și care aparțin substratului etnic specific zonei carpato-dunărene.

Toate aceste mituri, legende, ritualuri, elemente păgâne sunt, însă, asimilate unui creștinism popular, motivele literare cele mai frecvente sunt apa ca substanță primordială a vieții, motivul femeii-pește, animalul totemic, fiind asociate botezului și potopului din **Vechiul Testament**, ca modalități de purificare și regenerare a umanității.

Utilizând tehnica povestirii în ramă, scriitorul plasează întâmplarea într-un trecut îndepărtat, nedeterminat: „Pe Bistrița, Necuratul rânduise de multă vreme o nagodă cu înfățișare de loștrită”¹. Totodată, este sugerată mentalitatea arhaică populară privind crearea lumii, conform căreia, în unele legende, diavolul apare în calitate de cocreator.²

Eroul, Aliman, flăcău crescut pe malurile acestei ape, ajunge cel mai priceput pescar din sat. El spera că va prinde loștrita într-o zi, dar eforturile lui Aliman de a o prinde rămân zadarnice și pescarul „a început să se încredințeze că nu este lucru curat”³. Personajul principal poate fi considerat, datorită preocupărilor sale, prototip al omului primitiv, fiind vânător și pescar. La fel ca vânătorii primitivi care pictau chipul animalului ce urma să fie vânat pe pereții peșterii ori modelau din lut imaginea sălbăticiunii, pentru ca prin magie să aibă succes la vânătoare, Aliman aduce cu sine de la bătrânul vrăjitor o loștrită din lemn aidoma celei adevărate și rostește un cântec care îl ajută să obțină „prada” pe care o dorea. Aliman este asemenea unui personaj din basmele populare, un flăcău isteț și iscusit (inventează capcane pentru pești), curajos pentru că prinde loștrita în brațe în ciuda poveștilor care circulau despre aceasta, perseverent pentru că i-a ramas credincios loștritei,⁴ voinic și frumos, având mentalitatea omului primitiv, pur, a pescarului și a vânătorului, deci este o ființă aleasă, demnă să vină în relație directă cu divinitatea. Numele lui sugerează nelimitarea aspirațiilor ființei umane (a-liman). Este pescar, asemenea unora dintre apostoli, predestinați să înfrunte răul, adică fascinația față de loștrită și să atragă asupra colectivității din care face parte binecuvântarea divină, având drept semn încetarea inundațiilor periodice.

Drumul lui Aliman la vrăjitor corespunde călătoriei inițiatice. El nu deține însă puterea maestrului său, nici nu are suficientă

cunoaștere. Vrăjitorul de pe Neagra este, de fapt, un solomonar, stăpân peste forțele acvatică, știind să le domine și să se facă ascultat. În mitologia populară, solomonarul poate aduce ploile binefăcătoare sau seceta, stăpânește furtunile sau inundațiile, poate scoate balaurul din apele stătătoare, călătorește pe un nor și trăiește, de regulă, în apropierea apelor. El este uneori binevoitor cu oamenii care îl primesc în casele lor, alteori răzbunător. Înainte de orice, el este un înțelept. Acest șaman autohton care cunoaște în mod nemijlocit universul sacru este, după cum remarcă Mircea Eliade, un mistic.⁵ Cu toate acestea, Aliman recurge la un ritual inițiatice, practicat într-o noapte „cu luna în pătrar”⁶. Descântecul său de magie neagră presupune renunțarea la credința în Dumnezeu și este rostit în prezența lunii, element acvatic, feminin, care întruhipă creșterea, fecunditatea, dar și timpul, întrucât calendarul popular al vrăjilor ține cont de fazele sale. Spre deosebire de majoritatea legendelor populare, unde astrul trimite la cultul Marii Maici (Mater Magna), lunii îi corespund, în povestirea respectivă, semnificații ezoterice. Ea simbolizează aici, la fel ca în arta divinației, lumina revărsată pe calea primejdioasă a imaginației și a magiei și prezintă câteva aspecte ale Lunii Negre⁷ din astrologie.⁸

Prin acest ritual, Aliman își câștigă pentru un timp dreptul de a intra în contact cu o zeitate a apelor, femeia-loștrită, o știmă. În credința populară românească, știma apei reprezintă divinitatea primitivă a lacurilor și a râurilor, care pretinde adeseori sacrificii umane.⁹ Sacralitatea femeii-pește este sugerată de nume, întrucât „Ileana”, nume străvechi, grecesc (Ελένη, lat. Helena), răspândit printre creștini, se referea la o veche zeitate a luminii și este legat de sărbătoarea dedicată lui Artemis, zeița pescuitului și a vânătorii: „Ceea ce se știe sigur este faptul că numele grecesc Ελένη (Élene) provine dintr-un nume comun, ελενη, ης (elene, -es) «coș», dar și «foc», sensul figurat fiind de «natură sacră»”.¹⁰ Totodată, aceste zeități simbolizate de loștrita-Ileana și de Bistriceanca ar corespunde nimfelor, divinități arhaice, precreeștine, care sunt menționate cu precădere în mitologia Greciei antice.¹¹

Peștele, simbol asimilat de creștinismul primitiv, reprezintă, loștrita, totemul, deoarece în mitologia populară autohtonă peștele, motiv mitic, arhetipal, este strămoș al tuturor viețuitoarelor. Asociat imaginii „diavolului de baltă”, animalul totemic ar putea ilustra credința creștinismului popular privind „Geneza”, potrivit căreia lumea a fost creată în colaborare de Dumnezeu și demon. Femeia-pește reprezintă, deci, principiul opus lui Hristos, fiind o manifestare a forțelor malefice venite să încerce, să ispitească și să profite de lipsa de experiență sau de credință a flăcăilor crescuți pe malurile Bistriței. Peștele sacru îmbină mitul totemic și elemente de magie creștină, fiind o întruhipare a forțelor malefice care creează iluzii și tentații nebănuite. Apropierea Ilenei-loștrite de totem este înfățișată de scriitor prin intermediul unei descrieri care îmbină trăsăturile omenești cu acelea ale sălbăticiunii. Imaginea femeii-pește s-a împletit cu mitul autohton al știmei apei, divinitate primitivă care îmbină elemente umane și animale, trimite la androgin și la nimfele grecești: „După credințele poporului român din Buco-

vina, Știma Apei este o femeie cu înfățișarea albă, înaltă și voinică,- unii o cred cât o cămilă,- după unii jumătate femeie și jumătate pește, după alții : jumătate femeie și jumătate bărbat,- iar după alții : putând lua orice înfățișare ar voi. Poartă cămașă cu alțiță și ștergar, ce-i ține părul ei lung, până la pământ, ce sclipește ca aurul”.¹²

Bistriceanca și fetele sale, reprezentante ale forțelor malefice, practică magia neagră și sunt pedepsite aidoma vrăjitoarelor, prin foc. Arderea casei se produce în scopul purificării și se află în acord cu mentalitatea românească arhaică, potrivit căreia prin flăcără se curăță locul și se alungă forțele malefice.

Visul cununiei dintre Aliman și loștrita anticipează moartea eroului. El nu înțelege de la început sensul visului și de aceea în timpul petrecerii de nuntă este tulburat. La fel ca în balada populară „Miorița” unde „Mândra crăiasă/ A lumii mireasă” în alegoria moartea-nuntă simbolizează moartea ciobănașului moldovean, loștrita devine simbolul morții lui Aliman, ceea ce presupune trecerea acestuia în alt plan spiritual și realizarea idealului său.

Pescarul își dă sufletul în mijlocul naturii, îmbrățișând loștrita. De altfel, în credința străveche a neamului nostru, moartea este reprezentată asemenea unei călătorii, în timpul căreia cel plecat trebuie să treacă o apă mare și este ajutat de animale acvatică :

„Și-ți va mai ieși/ Vidra înainte./ Ca să te-nspăimânte./ Să nu te-nspăimânți / De soră s-o prinzi./ Ca vidra mai știe./ Seama apelor/ Și-a vadurilor/ Și ea mi te trece./ Ca să nu te-neci./ Și mi te-a purta/ La izvoare reci./ Să te răcorești/ Pe mâini până-n coate/ De fiori de moarte”.¹³ (**Cântecul mare de pe-trecut**)

Decesul survine chiar în momentul nunții (asemănător baladei populare Miorița), masa de nuntă transformându-se astfel în pomană mortului. Atitudinea nuntașilor care se bucură și petrec înaintea morții lui Aliman și apoi îl însoțesc în alai până la malurile Bistriței unde se afla loștrita (în loc să se gândească să-l oprească de la bun început, să nu întrerupă petrecerea de nuntă) seamană izbitor de mult cu obiceiul dacilor de a petrece la moartea semenilor, întrucât aceasta însemna o

NOTE

1. Vasile Voiculescu, Proză, Editura Nemira, București, 2006, p. 303
2. Cf. Tudor Pamfile, Mitologia poporului român, Editura Vestala, București, 2006
3. Idem, p. 306
4. Vasile Voiculescu, op. cit., p. 307
5. Mircea Eliade, Șamanismul și tehnicile arhaice ale extazului, Editura Humanitas, București, 2006
6. Vasile Voiculescu, op. cit., p. 307
7. Luna Neagră este un punct fictiv pe cer, de o importanță capitală în astrologie, aspect nefast al lunii, simbol al fenomenelor extreme
8. Jean Chevalier, Alain Gheerbrant, op. cit., p. 244
9. Victor Kernbach, Dicționar de mitologie generală, Editura „Albatros”, București, 1983, p.123
10. Aurelia Bălan Mihailovici, Dicționar onomastic creștin, Editura „Minerva”, București, 2003, p. 166
11. Mircea Eliade, Tratat de istorie a religiilor, Editura Humanitas, București, 2006, p.217
12. Tudor Pamfile, Mitologia poporului român, Editura Vestala, București, 2006, p. 676
13. Tudor Pamfile, op. cit.

(Continuare în pag. 18)

V. Voiculescu....

trecere a sufletului într-un plan existențial superior. Dispariția lui Aliman în adâncurile apelor corespunde viziunii creștine referitoare la coborârea în infern, un infern al apelor, deci un haos primordial, nediferențiat, unde nu străbat legea și ordinea divine, deoarece mentalitatea populară consideră că există un „jos”, unde se situează Iadul, și un „sus”, unde se află raiul, cu Dumnezeu și sfinții (și de aceea Sfântul Duh este întotdeauna o pasăre și nu o altă viețuitoare). Sfârșitul lui Aliman își are originea în credința păgână conform căreia moartea reprezintă trecerea omului la un alt mod de existență, spirituală, prin contopirea cu natura. Din moment ce apa este un element primordial preexistent creației și eroul moare în mijlocul apelor, aceasta ar însemna o întoarcere la origini. Peste simbolistica autohtonă se suprapune cea creștină, care preia și reinterpretează o parte dintre elementele păgâne, păstrând și semnificația acestora. Miturile și simbolurile creștine au semnificații care merg în continuitatea celor păgâne, în armonie. Apa reprezintă originea creației, simbol al vieții în **Vechiul Testament** și simbol al Duhului în **Noul Testament**, element al purificării prin botez și este ambivalentă, generatoare de viață și distrugătoare. Colectivitatea arhaică înfățișată de Vasile Voiculescu are o existență ciclică, marcată de revărsările periodice ale apelor, reluându-se mitul biblic al potopului purificator. După cum există apa vie, peste care este Stăpân Iisus Hristos (**Ioan, 4, 10**), tot astfel există și apele morții, care îi pedepsesc pe cei păcătoși (**Cartea înțelepciunii lui Solomon, 5, 21-23 ; Psalmi, 69, 1-2**). Peștele întruchiează apa și are bogate conotații în mitologia orientală și în cea creștină, unde a fost interpretat ca o ideogramă a cuvântului grecesc Ichthys (pește), literele sale fiind inițialele numelui Mântuitorului: Iesous CHristos Theou Yios Soter (Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Mântuitorul). Creștinii au extins simbolistica, considerându-se asemenea unor peștișori, apăruiți din apa botezului: „Or, dacă Hristos este reprezentat deseori ca un pescar, creștinii fiind pești, căci apa botezului este elementul lor natural și instrumentul regenerării lor, el este simbolizat printr-un pește”.¹⁴

Când află că s-a arătat lostrița, Aliman înțelege că sosise momentul să își împlinească destinul și de aceea atunci când o vede are chipul luminat de o „bucurie nefirească”. Înfruntarea monstrului acvatic, cu mari riscuri, este o probă inițiatică regăsită în religiile orientale, dar și în iudaism. Neofitul are de înfruntat primejdia, iar supraviețuirea echivalează cu o renaștere spirituală. „Bucuria nefirească” din ochii eroului în momentul prinderii lostriței este expresia extazului mistic a ucenicului solomonarului de pe Neagra cu zeitatea care constituie obiectul adorației, știma întruchipată în vietate acvatică. Greșind, părăsind divinitatea, credința, făcându-și un alt Dumnezeu, Aliman atrage pedeapsa divină manifestată sub forma unei noi revărsări de ape, chiar în ziua nunții, căci tânărul care se lepădase de Dumnezeu nu este vrednic de taina cununiei.

Imaginea pescarului ca mesager și căutător al divinității este de asemenea întâlnită, atât în **Vechiul**, cât și în **Noul Testament**. Este binecunoscut mitul prorocului Iona, fiu de pescar devenit purtătorul de cuvânt al zeității supreme, iar în egală măsură se cunoaște îndemnul adresat de către Mântuitor viitorilor săi apostoli, pescari, de a-L urma pentru a

deveni „pescari de oameni”.

Intrarea lui Aliman gol în mijlocul apelor sugerează inițierea ritualică, preluată de creștinism dintre valorile precreștine și universale, devenită, prin adăugarea unor semnificații noi, legate de viața istorică a lui Iisus Cristos, taina botezului. Goliciunea trimite la imaginea paradisiacă, la inocența adamică. Ființa umană se întoarce la neprihănirea dinaintea alungării din rai. Scufundarea și ieșirea din apă reprezintă moartea „omului vechi” și renașterea celui nou. Similar, prin proba apei se purifică ființa profană, în ritualul inițierii în gradul de ucenic mason, în cadrul Lojilor Scoțiene.¹⁵ Totodată, imaginea botezului valorifică ritualul inițiativ al încercării prin lupta cu monstrul marin și mitul potopului.¹⁶

Acestea sunt doar câteva dintre elementele autohtone care au realizat un transfer de semnificații asupra creștinismului primitiv, devenit ulterior mitologie populară românească și „lege a neamului”. Este vorba, de fapt, despre acel creștinism cosmic pe care îl menționează Mircea Eliade.¹⁷ Totuși, povestirea lui Voiculescu nu prezintă renașterea eroului întru Cristos, ci se prezintă ca un avertisment la adresa lipsei de credință în Dumnezeu suprem. Eroul se leapădă de credința creștină și, în loc să învingă monstrul, îl eliberează, în mod simbolic, prin lostrița din lemn pe care o lasă în undele Bistriței. Ființa umană, în loc să se îndrepte spre lumină, se întoarce spre întunericul primordial, într-un ritual ale cărui semnificații inversează elementele botezului. Singur, lipsit de protecția Divinității, omul nu poate avea altă soartă decât moartea. Refuzul Ilenei –lostrița de a intra în biserică, alături de amănunte semnificative precum zvonurile despre faptul că fata îi făcuse vrăji pescarului, legenda despre alungarea Bistriceței și a fetelor ei pentru practicarea magiei negre, visul pescarului și moartea sa în ziua nunții, vin să întărească semnificația moralizatoare a istoriei lui Aliman și a lostriței.

Finalul povestirii asociază moartea eroului cu motivul potopului biblic, reactualizat în variantă autohtonă prin imaginea revărsării Bistriței. Tânăr, deci lipsit de experiență, nu își înțelege misiunea, aceea de a rămâne model pentru colectivitatea umană din care face parte, de a aspira către perfecțiune, urmând calea Marelui Pescar Iisus. Aliman trăiește fascinația apelor, își trădează credința și pe Dumnezeu, atrăgându-și moartea în timpul unui potop purificator.

Vasile Voiculescu este un scriitor care s-a inspirat permanent din izvorul nesecat al folclorului românesc și, aidoma acestuia, a uzat de capacitatea neistovită de a adapta neconținut elemente ale culturii și religiilor celor mai diverse, a adaptat elemente păgâne pentru a oglindi sentimentul religios popular al creștinismului timpuriu.

NOTE

14. Jean Chevalier, Alain Gheerbrandt, op. cit., vol. 3, p. 72

15. "candidatul era purificat prin proba apei, cufundând mâna într-un vas plin cu apă, repetând această probă de trei ori. Proba apei reprezenta curățarea spirituală a candidatului, nașterea lui la viața masonică un fel de botez inițiativ”, cf. Jean Marquès-Rivière- *Ritualurile secrete ale Francmasoneriei*, București, Editura Herald 2002, p. 66

16. Mircea Eliade, *Sacru și profanul*, Editura Humanitas, București, 2007, p. 101

17. Mircea Eliade, *De la Zamolxis la Gînghis-han*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980, p. 246

Silvia BITERE

POEME CU CAROLINE

memorii

îmi trece prin minte un ultim submarin galben
vara mi se pare deasă cum privești peste umăr umbra
hâr hâr pe la geam s-a strecurat o lumină
din altă lume

totul e ca un câmp mi-a spus Coraline
privindu-se în oglindă
aduna de zor bucăți de sticlă - din piele ieșeau
vii ascuțite era tot ce-și putea dori un om
lasă timpul să treacă îmi șoptea lasă-l să curgă
nu-l ține în pumni să-l risipești
și s-a aruncat de la fereastră așa liberă
cât ești tu de frumoasă în zbor i-am strigat
curajoaso
curgi i-am spus curgi în zbor Coraline
dar lacrimile i-au secătuit privirea peste o apă
ca un buștean aluneca plină de chihlimbar

un om o păpușă un copil

noi eram copiii din carton ai planetei
căutam o redută în care să ne lăsăm
pijamaele dragi
părinții noștri erau mai tot timpul plecați
de acasă
ducând cu ei la subsuoară păpuși tricotate
la război

sunt oameni obișnuiau să ne spună
dacă murim ne vom ascunde trupurile în ele
iar viermii vor amuți

ni se înroșeau ochii de atâta plâns pentru că
înțelegeam

ni se sfârșea chipul când priveam seara luna
uscățivă cum își întoarce fețele spre noi
boceam ca babele pierduții pe front
de ce trebuiau să ne mintă
îmi doream un obuz din care să zbor
de una singură fără trup

facem parte dintr-un scenariu prost coraline
tu nu vezi ce număr mare porți la pijama
tu chiar crezi că ăștia ne iubesc
cine? mă întreba.

nu știam să-i răspund apoi tăcerea
veșnica tăcere în care se furișează lașul
...
(mai târziu)
un spânzurat mă privea de sus
cu ochii bulbucăți scotea limba la mine
eu ce să-i spun?

cântă-mi din lăută

se scurge lumina din podea
ca o noapte albă într-o dimineață scrobită
calendarul mut agățat de perete își plânge
ceasul

coraline ești foarte necesară clipei ăștea
îți dau o parte din mine dacă vrei
mă pot abandona în totalitate
doar cântă-mi din lăută vremea

și aud
aud în scârțâitul ei firav
cum crește-nlăuntru-i o cămilă

Microinterviu cu Monica Rădulescu

Lucian Mănăilescu: Care credeți că sunt punctele de reper ale „noului val” literar și în ce măsură există o coeziune a tinerilor scriitori?

Monica Rădulescu: Cu siguranță nu există o coeziune a tinerilor, scriitori sau nu. Este tocmai ceea ce deosebește generația de astăzi de alte generații ale istoriei: isteria libertății de exprimare. Nu mai vrem să fim ca ceilalți sau ne clădim propriile rețele sociale (de multe ori virtuale) și ne individualizăm cât mai mult. Scrierile tinere sunt revoltate, exagerate, sparte din tipare. Sunt vulgare intenționat, absurde și întunecate. Vor să demonstreze că pot spune orice și că din mizerie se va face din nou artă. Cred că arta este o sinuoidă: merge cât de jos poate, spre abject, spre mizerie, ca apoi să se înalțe și să nu mai vadă decât cerul albastru și florile de martie. Generația 2000 își coboară arta în noroi, o umple de tatuaje, de bijuterii de plastic. E o explozie și e firească.

L.M.: Pentru ce ați pleda, în „profesionalizarea” unui scriitor: studiu sau experiență de viață; linie sau intersecția interdisciplinarității?

M.R.: Doamne, nu aș putea să spun nimănui care e calea spre profesionalism, cu atât mai mult unui scriitor, spirit liber prin ex-

celență. Fiecare își alege propriu drum.

L.M.: Cum apreciați legătura dintre Uniunea Scriitorilor și talentele care se profilează; În acest sens credeți că primirea în U.S.R. prin „numărarea” cărților (3) și în baza unor recomandări și cronici convenționale, ar putea fi înlocuită prin criterii „profesionale” (În ideea că o carte excepțională înseamnă mult mai mult decât 30 de volume cu banalități?)

M.R.: Nu sunt membru al Uniunii Scriitorilor și nici nu-mi doresc să devin. Cred că țelul unui scriitor este tiparul și publicul, iar în timpurile noastre poate doar publicul pentru că tiparul este înlocuit de Internet. Uniunea Scriitorilor este o instituție cu reguli proprii, dacă vor cărți la număr e treaba lor. Pe de altă parte, un scriitor care a scris doar o carte excelentă și nu a mai simțit nevoia să continue, este cu siguranță un om împlinit. Ce nevoie ar mai avea de Uniune?

L.M.: Ce șanse dați literaturii române de a sparge zidul ce o separă de „fantomă” premiului Nobel și de literatura europeană în general? Și cum s-ar putea face asta?

M.R.: Nominalizările premiului Nobel vin din fiecare țară, iar ulterior sunt votate. Sigur că scriind într-o limbă puțin știută este mai greu să obții voturi, iar ca să ajungi să fi tradus în alte limbi trebuie să fi cu adevărat bun. Șanse are toată lumea, talentul vine de sus și nu ține cont de continent, limbă, buget de stat. Nu cred că mai suntem izolați de lume, dar cred că ne-am obișnuit cu niște maxime locale care fără termen de comparație ni s-au părut perfecte. Raportat la literatura universală suntem doar niște începători.

L.M.: Din perioada postdecembristă – vorbind despre scriitorii tineri care au fost cândva – ce nume ați alege, pentru o istorie advărată a literaturii?

M.R.: Vă spun mai bine ce am citit eu: Mircea Cărtărescu, Adina Rosetti, Gabriela Adameșteanu.

L.M.: Dacă poezie se scrie bine și proza dă unele semne de ieșire din stilul aproape gazetăresc al cotidianului, critica tănără, cu 2-3 excepții este dominată de... o

devălmășie a oportuniștilor. În ce măsură influențează acest lucru destinele literare aflate la început de drum?

M.R.: Cred că de mult critica literară românească nu mai este un criteriu autentic al valorii. O spun ca un școlar obligat să învețe pe dinafară comentariile celor care făceau subiectele. Nu conta părerea personală sau integrarea lucrării în contextul literar al vremurilor ei, ci ce a spus cutare sau cutare. Așa încât nu m-aș lăsa convinsă de părerile unui critic. Cei care scriu sunt îndrumați de profesori și de bagajul cultural internațional, nu de critică.

L.M.: Ce preferați: galaxia Gutenberg sau aproape infinitul internetului?

M.R.: Greu de spus. Prefer să citesc carte tipărită, prefer să scriu pentru Internet. Îmi place mirosul hârtiei, atingerea paginilor, scufundarea completă în lectură. Dar prin mediul virtual pot să mă fac auzită. E o șansă pe care nu o voi primi prea curând de la hârtie. Și nu pot să nu-i fiu recunoscătoare.

L.M.: Cum apreciați lumea revistelor culturale românești și în ce măsură mai răsare „soarele” de la București?

M.R.: Pot să spun că nu mai răsare soarele deloc? Dacă vă uitați la primul chioșc de presă care vă iese în cale, vă sare în ochi vreo revistă culturală? Și dacă totuși o găsiți, câte pagini citiți din dânsa? Cred că revistele culturale au nevoie de o curățenie generală. Au nevoie să ajungă în secolul în care apar. Au nevoie de imagine, de public, de informație utilă. Au nevoie să simtă și să integreze proiectele generației lor.

L.M.: Aveți un „proiect” pentru cariera dumneavoastră literară? Care ar fi acesta, în linii mari?

M.R.: Am un singur proiect pentru viața mea: să fiu fericită. Din punct de vedere literar asta înseamnă să mă fac auzită și să mi se răspundă. Mi-ar plăcea, cândva, să scriu o carte. O port în suflet de ani de zile, trebuie doar să îi fac loc să treacă pe hârtie. Nu va fi o capodoperă, nu va fi demnă de premii, dar mă va face un om împlinit și va spune o poveste care merită știută. Atât.

Monica RĂDULESCU

Spălătorul

În fața geamului apărură niște picioare. Suspendate de un cablu, picioarele coborâră transformându-se într-un tânăr vesel, cu o salopetă bleumarin și o cască galbenă pusă strâmb. În jurul taliei purta o centură groasă de care erau agățate mai multe cârpe, un spălător de geamuri, o găleată și un spray. Tânărul povestea ceva unui coleg nevăzut, privind din când în când în sus și râzând cu gura până la urechi. Din spatele geamului nu se auzea nimic, doar imaginea senină a tânărului perturba atmosfera tăcută de lucru, ca un film proiectat pe un ecran prea mare.

Săpunul își făcu datoria și acoperi pentru câteva secunde imaginea băiatului. Din spatele geamului, mai multe perechi de ochi așteptau cu nerăbdare reluarea filmului. Fâșie cu fâșie, săpunul fu îndepărtat și cerul redeveni senin și aproape albastru. Tânărul nu mai vorbea, doar concentrarea i se citea în cuta de pe frunte în timp ce încerca să privească din toate unghiurile și să evalueze rezultatele. Apoi își agăță cârpele și spălătorul de centură, meșteri ceva la legătură și dispăru din dreptul geamului. Ocupanții etajului zece mai puteau vedea doar un cablu negru și gros, care se bălăngănea ușor pin fața geamului proaspăt spălat. Ochii reveniră în ecrane, mâinile reveniră pe tastaturi și un păcă-nit enervant inundă etajul.

Miruna ieși din clădire la ora 18 fix. Aproape alergase pe scă-

rile celor 10 etaje, cu haina desfăcută și geanta izbindu-se de fiecare colț. Se opri năucită de aerul tare și fără să vrea se uită în sus. Geamurile fumurii ale clădirii reflectau ultima rază de soare, nelăsând nimic înăuntru.

Se întoarse și porni grăbită spre stația de tramvai, încheindu-și din mers haina și căutând prin buzunare după telefonul mobil. Zări tramvaiul de departe și o luă la fugă spre stație, fără a-l scăpa din ochi. Lovitura surdă din tâmpla dreaptă o lăsă fără suflare. Din inerție, mai stătu în picioare câteva secunde, pironind cu privirea tramvaiul care se apropia scârțâind. Apoi imaginea se încețoșă ca geamul acoperit de săpun și Miruna se prelinse pe asfalt. Nu mai vedea nimic. O pâclă groasă îi lipea pleoapele și un miros greu de benzină îi muta nasul, dar nu se putea mișca. Auzea un fel de zumzet în jurul ei și niște râsete, dar nu distingea nici un cuvânt. O încerca o părere de rău pierduse așa tramvaiul, dar zvâcnetul din tâmpla dreaptă o reținea. Ceva ușor și moale o atinse pe obraz. Apoi încă o dată și încă o dată până când aerul prinse un miros dulceag de floare. Miruna inspiră adânc și aerul îi făcu bine. Renunță la forțarea de a se mișca și preț de câteva clipe doar inspiră aerul parfumat. Apoi observă că poate deschide ochii și printre pleoape zări un cer albastru cu doi nori albi și câteva ramuri de piersic sălbatic înflorit. Petale mici și roz, smulse de câte un fir de vânt, îi aterizau pe față. Mai stătu câteva momente, admirând cerul, apoi se ridică în râsetele și glumele urâte ale celor din jur. Își recuperă geanta și telefonul, își curăță fusta de ulei cu un șervețel, se strâmbă la stâlpul de beton care o făcuse să piardă tramvaiul și plecă demnă spre stație pentru a-l aștepta pe următorul.

Schaltiniene

Schaltiniena miresei nelumite

Azi dimineață, pe la șapte, m-a potopit
instantaneu
Un dor de Olga Mirabela, romantica
basarabeancă,
Adolescenta longilină cu care-am fost coleg de
bancă,
Invidiat de toți băieții din anii brudnici de liceu.
La poarta-i domina statuia eroului necunoscut
Care i-a amprentat destinul și i l-a scos
din visul meu
Curmat și el de nenorocul ce-asupra lui s-a abătut.
Avea cozi lungi ca grâul roșu și ochi de iezer
azuriu
Și suflet cald cum e poemul pe care-abia acum
i-l scriu.
La nunta fetei nelumite rolul de mire l-am avut!

Schaltiniena ne iubirii noastre

De s-ar fi așternut zăpada aș fi avut pe ce să-ți
scriu
Poemul pașilor ce urcă febrili în noapte către tine
Atât cât să mă pot întoarce tăcut pe urmele-mi
veline
Ce-ar fi constituit dovada c-am fost odinioară viu.
Ți-aș fi tradus exact în stihuri cum urlă lupii-a
disperare,
A foame-n stepă, a mesteceni, a dor de ducă
și-a pustiu
Ce se extinde fără sațiu chiar peste-o viață
viitoare.
De-și pregetă tardiva sete să dea pământul la
o parte,
Noi nu vom fi decât părelnici în albul paginii
de carte.

Armura tracului se plimbă pe umbra murgului,
călare!

Schaltiniena drumului astral

Sunt nopți în care pentru unii refuză zorii să
mai vină.
În dig ficționala mare își sparge cel din urmă val.
Strivind nadirul se-nfierbântă copita unicului cal
Predestinat să poarte-n spate umbra iertatului
de vină.
Cocoșul alb despică tainic cu cântec sacru
cerul brun
Când cald își etalează frigul împărăția lui
divină
Și arde virtual fântâna-n nuiua scurtă de alun.
La o răscruce fostul suflet de fostu-i înger
se desparte
Și fiecare nefiindul din el și-l poartă-n altă parte...
La vămi cărările căinței se varsă lent în drumul
bun!

Schaltiniena stinsului în crivăț

Sunt și-n această noapte singur precum
un cimitir turcesc
Uitat în inima câmpiei ce vitregă-i de orice zare
Spre care viscolul albastru a troienit acea cărare
Pe care străbătând-o tainic aș fi putut să
te-ntâlnesc.
Visez că beau pe săturate din vinul fiert
cu scorțișoară
Ori că despic un cal de stepă ca-ntrînsul să mă

încălzesc
Și s-ațipesc închipuindu-mi că-mi re trăiesc
suprema vară.
Livezile-nfloresc febrile și crugul nopții-i tot
mai tril:
Cei duși îmi ies pe rând în față și eu mă simt
din nou copil.

Ușor precum un cor de îngeri sunt liber
pentru-ntâia oară!

Schaltiniena morților din Delta inundată

Avea capelă satul, dar nu și cimitir
Fiindcă la niciun metru se-oprea cazmaua-n apă
De parcă însuși Charon ar fi deschis o pleoapă
Trezit buimac din starea supremă de sictir.
Era la modă tristă plimbarea de pe urmă
În luntrea cătrănită a cioclului Arghir
Care știa prea bine în ce gorgane scurmă.

Nu-i cinste mai enormă decât cei morți săraci
Să-mpartă veșnicia cu Cavalerii Traci.

Firave cruci pe dâmburi închipuiau o turmă!

Schaltiniena iernilor de altădată

Și vin copiii să colinde și iese mama în pridvor
Și tata mătură zăpada și duce vitele la apă
Și-arunc la pițigoi ujume și vinul susură-n
năstrapă
Și crește pâinea în covată și focul arde în cuptor
Și trece-nfrigorat poștașul și-nfîge-n poartă o
scrisoare
Și-și cântă dorul Gil Dobrică și lacrimi cad din
difuzor
Și tace vântul și pătrunde în casă zvon
de sărbătoare

Și se-ntetește bucuria și vreau să-i strig
secunde: „Stai!”
Și brazii-s doldora de stele și zboară sania cu cai
Și merele-și trăiesc triumful miresmelor
înrobitoare!

Schaltiniena totalei dezabuzării

Suntem din ce în ce mai singuri și mai intruși
și fără rost
Și nu mai investim speranțe în cărți ce-ar fi
putut să fie
Nici toamna nu ne mai îmbie cu stropul ei de
veșnicie
Iar timpu-n preajma noastră trece cum nu se
poate mai anost.
S-a răzgândit privighetoarea să ne mai cânte
peste soartă.
Fântânile îmbietoare s-au stins ca și cum n-ar
fi fost
În vreme ce dezamăgirea prin vastul ei pustiu
ne poartă.

Ce-n urmă-i astăzi tinerețea cu rugurile ei
febrile
Pe care-au ars de-a valma până și netrăitele
idile...

În gardul curții nenorocul ne ține parcă loc de
poartă!

Schaltiniena mării textuale

În mintea mea dintotdeauna toți morții
cunoscui sunt vii

Și nu sunt semne că în textul din mine ar dori
să moară
Atâta vreme cât trecutul nu încetează să mă
doară
Ținându-mă frumos la cârma atâtor sacre
datorii
Ori poate respirăm cu toții în tainice livezi
astrale
Cu fructe dând în pârg și unde nu pleci și nu
te-aștept să vii
Și unde dorul nu mai schimbă cărarea pașilor
în vale.

De veacuri albe fără număr vâslesc pe apa
din oglindă
Convins că-n luntrea mea albastră întreaga
lume se perindă.

Un paznic orb aprinde farul pe țarmul mării
textuale!

Schaltiniena cufărului cazon

Nu știi de ce-mi vine-n minte astăzi pentru
prima dată
Lemnul lui cu fibră rară tras în grabă la rindea
Și c-un lacăt mic și roșu ce c-o sârmă
se-nchidea
Și se deschidea-n efluvii de franzelă aromată.

Cred c-a dispărut cu casa
bătrânească-ntoarsă-n lut
Cufărul cu care tata se-ntorsese din armată
Pentru că de ani de zile nimeni nu l-a mai văzut.

A-nghițit hulpav neantul și scrisorile pe care
Tata le-a primit pe-adrese militare
schimbătoare.

Curcubeu de dor iubirea zăbovesc peste Prut!

Schaltiniena imposibilei iubiri

De câte ori în amintire s-aprind cuptoarele de var
Pe Valea Jghiabului pierdută printre fantastice
coline,
Creola mea de altădată, m-aș avânta până la tine
De-aș mai avea azi tânăr calul în șaua căruia
să sar.

S-arunc din nou cu pietricele în geamu-n care
luna bate,
Însă-i târziu și peste vârste se iscă gerul tutelar
Și ce-ar fi fost să fie-odată acum deloc nu se
mai poate.

În crugul nopții blestamate m-am prins vârtej
în joc de Iele
Și s-a ales cenușă numai din toate visurile
mele...

Perfid, copilul Piezei Rele îi bagă soartei
bețe-n roate!

Victoria Milescu

PE ARIPILE VÂNTULUI POEZIEI

Poeta **Ioana Sandu** ne propune o carte ponderată și inspirată, **Umărul vântului**, apărută recent la Editura Vremea din București, vorbind despre cele care se văd și cele care nu se văd, din a căror coabitare a rezultat lumea în care trăim. Vântul nu se vede, nu se poate atinge, dar, există și se face simțit, la fel ca poezia, prin efectele sale. Între acest două mari forțe se află poetul care le îndură capriciile și eternitatea. Dar îndură și realitatea vieții sale zilnice, cu mizerabilismul și splendorile ei.

Vântul și poezia se înrudesce, vântul și poezia nu cunosc granițe, călătorind prin timp, spațiu, prin suflete. Motivul călătoriei, cel în jurul căruia se coagulează întreaga substanță lirică a celei de-a cincea cărți semnate de Ioana Sandu, se relevă chiar în prima poezie. Spune poeta: „*încep călătoria pe umărul vântului/ cu bucuria în față*”. Dacă viața e o călătorie, ea trebuie făcută cu bucurie. Dar bucuria din cartea Ioanei Sandu nu este una dezlănțuită, exuberantă, ci o bucurie reținută, sobră, trecută printr-un filtru analitic, ajungându-se uneori chiar la acea bucurie amară cu care se contabilizează numărul anilor, al deziluziilor, al suferințelor. Există o bucurie decentă a plecării, o bucurie discretă a venirii, o bucurie secretă a punerii pe hârtie a cuvântului, o bucurie bine strunită a călătoriei prin lumea largă dar și prin lumea contorsionată a „eului aprins”.

Starea generală este una de plutire, de survol a unor spații diverse schițate succint din câteva elemente caracteristice, de panoramare a celor două falii ale existenței sale, cea agrestă și cea citadină, prima cu farmecul pur al naturii, cu ape limpezi, câmpuri înflorite, cu șarpele casei și câinele pământului, a doua cu angoasa omului modern, prins „în vacarmul schimbării”, blocat în orgolii, zădărnice, în haosul civilizației tehnice. Poeta sondează, explorează stări de fapt și stări sufletești. Ele sunt transcrise cu înfrigurare ca sub imperiul unei maxime urgențe, fără a fi retușate uneori, ori cizelate calofil, cititorul fiind bulversat de avalanșa impresiilor al căror liant e considerat inutil în acest tip de comunicare transpersonală. Fiecare piesă pare a fi munca unui lucrător ce merge înainte cu îndârjire, fără a întoarce capul lăsându-i cuvântului puritatea lui primară într-un montaj mozaicat, executat după o logică proprie, cu un mesaj subtil. Poeziile scurte alternează cu cele ample, în acestea din urmă fiind plasate inserturi axiomatice lapidare despre viață, despre trecerea timpului, despre arta poetică: „*Ce ar fi trebuit să treacă a trecut*”; „*Nu te mai întorci în locul unde ai zidit întregul*” etc.

Vântul, simbol al nestatorniciei și efemerului, capătă consistență prin atribuirea unui element omenesc semnificativ – umărul –, care sugerează solidaritate, senzualitate dar și suportul unei poveri: „*Vântul bate/ umflă povara pe umărul stâng/ luna plină urcă pe vârfuri/ privește de sus/ te strânge în brațe*”. Uneori povara e chiar poezia sau dorința irepresibilă de a scrie. Capriciosul vânt suflă în raza de lumină a sufletului dar și în pânzele

poeziei până dincolo de realul palpabil.

Călătoria pe umărul vântului exprimă dorința de evadare, de detașare, dorință clamată uneori cu vehemența adultului ultragiă, alteori cu blândețea și candoarea unui suflet de copil, de fapt sufletul oricărui poet, și, pentru o clipă și fără voie aproape, gândul ne duce la acea minunată călătorie pe care micul Nils Holgersson al scriitoarei suedeze Selma Lagerlof o face pe aripile unei păsări, străbătând ținuturi cunoscute și necunoscute, pentru care o călătorie înseamnă aventură, experiență, inițiere. „*Învățăturile călătoriei se acumulează, se uită, se reamintesc*”, spune profesoara de geografie Ioana Sandu, iar poeta Ioana Sandu observă din pragul ușii de fum cum „*plecarea iese furios/ cu săgeata în spate*”. Din spate vine timpul care, după cum spune „*vopsitoarea de păsări*”: „*pune pe umărul meu un an/ pe creștetul celuilalt o nicovală/ trăim pe dinăuntru mai mult/ decât pe dinafară*.” Timpul îi dă răgaz „*vorbitorului în șoaptă*” să se pudreze cu praful din cărți, iar realității să se pudreze pe obraji cu polen. La un moment dat, umărul vântului se contopește până la identificare cu umărul pământean dar păstrând în matrice sinele geamăn: răzvrătitul și îmblânzitorul: „*Sufletul pleacă din pat de copil/ în pat de femeie,/ alege trupul abia refăcut/ și cioplește albiu spumoase,/ vrea cu tot dinadinsul să bată din aripi/ când sinele geamăn/ află că sunt împreună - / răzvrătitul și îmblânzitorul*” (**Împreună**). Poetul este un răzvrătit precum vântul dar și un îmblânzitor de cuvinte, care nu se văd, nu se pot atinge, la fel ca aerul, fără de care nu am putea trăi.

Geo GĂLETARU „FIUL ÎNTUNERICULUI” SAU VOCAȚIA SOLITUDINII

Prozator profund și original, **Alexandru Moraru** își dezvoltă preocupările și obsesiile literare într-un roman amplu, de o anvergură ideatică exemplară. Departate de zarva luxuriantă a coteriilor literare și repudiind tacit partizanatul unor feude pseudoculturale de funestă longevitate, Alexandru Moraru și-a construit, cu migală și tenacitate, un destin de prozator singular, cantonat în zona unei problematice dense și reverberante, cu subtile trimiteri filosofice. Recentul său roman, **Fiul întunericului**, apărut în condiții de excepție la editura timișoreană „EUBEEA”, radiografiază evenimente și mecanisme sufletești, proiectându-le în spațiul unei ambiguități incitante.

Autorul refuză imobilismul unei vițiuni eșuate în descriptivism și exces metaforic, preferând să decupeze aspectul nud, de o concretețe adeseori halucinantă. Personajul principal al cărții, Radu Mischie, duce o existență fragmentată, între sincope diurne și reverii nocturne, între ofensive timide și recurluri umilitoare. El trăiește nostalgia disperată a unei ipostazieri compesatorii, care să-i redea frisonul autenticității și să-i corecteze traiectoria, scoțându-l astfel de sub stigmatul autoritar al simplei virtualități. Percepând realitatea prin filtrul unei inocențe funciare, incurabile, eoul își asumă necondiționat izbânzile (pu-

ține) și eșecurile, la discreția unui destin imprevizibil și ingrat, ce administrează micile bucurii și marile deziluzii în doze egale, cu aceeași promptitudine și larghețe. Bântuit de obsesii sepulcrale sau stimulat de himera unei victorii născând fructificate, Radu Mischie trăiește la hotarul dintre somn și veghe, elanurile sale existențiale fiind mereu cenzurate de ostilitatea unui mediu social și familial refractar. Dezamăgirile provocate de neînțelegerea celor din jur (șefi, colegi, soție) își pun amprenta pe un destin intrat iremediabil în derivă. Radu Mischie ilustrează „*dreptul la existență al celor slabi*”, o existență desfășurată „*într-un provizorat interminabil*”. Reproșurile eterne ale soției îi exacerbează senzația de ratare, de neaderență la un mediu care-l respinge fără drept de apel. Vina eroului este aceea de a nu se plia pe conformismul tentacular al unei societăți impenetrabile și dure, marcată de stereotipii și impostură. Candoarea pe care încearcă s-o opună agresiunilor de tot felul sfârșește prin a-l plasa la periferie, destinându-l unui hiatus fără finalitate (și fără profit). Măruntele strategii ale supraviețuirii (alcoolul etc.) se dovedesc a fi paleative iluzorii, anulate rapid de „cenzura lucidității”. Personaj fragil și dilematic, Radu Mischie se înscrie într-o spirală ireversibilă a eșecului, parcurgând distanța de la fericire la deznădejde cu aceeași buimăceală somnolentă, cu aceeași inapetență pentru dimensiunea combativă a vieții. Oscilând între impulsuri și retractilități, pare lipsit de un proiect existențial ferm, sfâșiat între imperativul „a vrea” și abdicarea care derivă din verbul „a nu putea”. Vegetând într-o lume străină, imună la valorile individuale, Radu Mischie, un paria inocent și idealist, își consumă până la sfârșit vocația solitudinii, voluptatea dramatică de a-și trăi existența la modul sincopeat, caleidoscopic. Însă, chiar dacă eoul pare un depozitar de automatisme, actele sale îi conferă o aură de simpatie, făcându-l sensibil de comprehensiunea autorului și a cititorului, deopotrivă. Cumsecădenia personajului, obligat să înfrunte la tot pasul barierele insurmontabile ale unei vieți terne, se altoiește pe un psihic oscilant și vulnerabil, inapt să facă față agresivității sistematice a mediului. Supapa prin care Radu Mischie evadează din chingile acestui mecanism perturbator este literatura, reclusiunea într-o lume evanescentă și recuperatoare de iluzii.

Roman cu perceptibile inflexiuni kafkiene, **Fiul întunericului** este o subtilă parabolă a existenței la nivelele ei minimale, acolo unde amănuntul banal și neglijabil se întâlnește cu elanul inertial, donchijotesc, niciodată finalizat. Vocația certă a lui Alexandru Moraru se exersează în direcția disecării unor evenimente și stări sufletești pendulatorii, cu pondere decisivă în configurarea personajelor. Autorul este un artizan al detaliului infinitezimal, un diagnostician al gestului imponderabil. Amănuntul impalpabil, dar sugestiv și relevant, țâșnește la suprafață, croindu-și drum prin masa unor stratificări succesive și excluzând senzația de stereotipie.

A-l recepta pe Alexandru Moraru doar din perspectiva simplistă a apartenenței sale la un topos cultural regional ar fi, deopotrivă, o stângăcie și o impietate. Roman de autentică vibrație intelectuală și morală, seducător prin forța acumulării detaliilor, cât și prin arta subtilă de a le integra unei imagini de ansamblu, **Fiul întunericului** se citește cu plăcere și interes, constituind un punct de reper semnificativ în evoluția autorului său.

Jean Michel Lemonnier - România: mituri și identități

De curând (ianuarie 2012), **Editions du Cygne** anunțau publicarea unei noi lucrări, de data aceasta despre România, a profesorului **Jean-Michel Lemonnier**. Editura care și-a început viața pe eș-

chierul cultural francofon și francez ca promo-toare a literaturii francophone belgiene, și-a diversificat, din 2003 încoace, paleta textelor publicate, păstrând însă preferința pentru „*le développement de plus en plus des pôles*” „*géopolitique*”, „*international*”, „*sciences humaines*”, „*histoire*” et „*faits de société*”. În această linie publicistică se înscrie și lucrarea de față.

Apărută într-un moment în care relațiile franco-române nu mai stau de mult pe rozele prieteniei, ale edulcoratei fracofonii și fracofilii „istorice” românești, cartea lui Jean-Michel Lemonnier vine ca o gură de aer proaspăt, plin de ozon, pentru acest „plămân” bolnav al relațiilor politico-economice dintre cele două țări. Scrisă într-o manieră aproape didactică, revelând în autor pe profesorul de literatură-istorie-geografie dar și pe cercetătorul deținător al unui titlu de Maestru (*Master en recherche*) în domeniul geografiei, **România: mituri și identități** încearcă să lămurească pentru francofonul supus mijloacelor de „intoxicare” media de peste douăzeci de ani încoace ce este cu acest colț de lume, cui aparține el de-a lungul istoriei, care-i sunt miturile fondatoare și actuale, sau ce a mai rămas din cele ale creației sale, care-i sunt „ideile și credințele religioase” și cum se reflectă acestea în cotidianul românesc pe straturi sociale.

La o primă și atentă lectură, pe românul cu o cultură medie nu-l uimește nimic din ceea ce citește în cartea profesorului francez, întrucât totul este cunoscut, deși ales și căutat într-o destul de bogată bibliografie atât românească, cât și franceză și „asamblat” într-o manieră care trădează spiritul distanței și al echilibrului opinativ de factură științifică. Pot impresiona pasajele în care este citat **Elisée Reclus** cu ale sale scrieri privitoare la trăitorii din Țările Române ale secolului al XIX-lea, dar mai ales înrâncenarea în a demonstra că Vlad Țepeș nu e vampir, ci, din contră, chiar un adevărat apărător al valorilor creștine și că România, deși un teritoriu cu un ancoraj profund în credința „entităților” malefice din „ceea lume”, nu e totuși o țară a vcolacilor și a vampirilor.

Marșând profund pe teritoriul transilvan, pe care l-a cunoscut și investigat personal în cadrul, pesemne, al acelor „jumelages” ale anilor '90, Jean-Michel Lemonnier ar fi putut mai degrabă să-și intituleze lucrarea **La Transylvanie: mythes et identités**, având în vedere că multe exemple practice care-i susțin firul argumentației vin din acest spațiu profund românesc.

Concepându-și cartea la granița dintre eseu și document cu valoare științifică, privilegiind un demers pluridisciplinar (căutând argumente în etnologie, folclor, istorie, geografie), lucrarea lui Jean-Michel Lemonnier este prezentată de către editor ca una ce încearcă să decripteze specificul religios și cultural al Țărilor Române și al Transilvaniei cu precădere. „*De la orașele ultra-moderne ale României contemporane la satul tradițio-*

nal, ce mai rămâne din miturile fondatoare ale identității românești? Abordând cu precădere tematica relației oraș-sat și a percepției morții și lumii de dincolo la români, precum și a entităților care bântuie acest țărâm, aducând în prim plan mari figuri ale istoriei românești (Dracula și Ceaușescu), tot sufletul românesc se dezvăluie cu pudoare în această carte.”

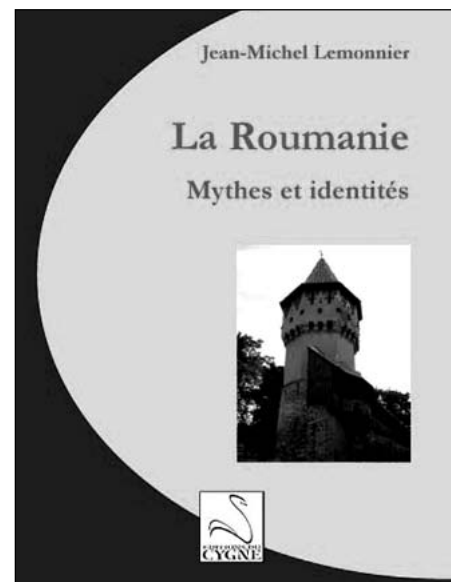
Cu o astfel de rampă de lansare, cine nu ar cumpăra-o? Și într-adevăr, editorul, deși un pic cinic și „șmecher” în a sa prezentare a cărții, nu e departe de intenția autorului, aceea de a face, sau, mai bine zis, de a rupe o paralelă între personajul lui Stoker, Vlad Țepeș și dictatorul din Scornicești.

Dacă pentru un occidental această carte poate lămuri multe aspecte ale mitului politico-turistic din spatele acestor „figuri” ale istoriei românești, pentru românul de rând sau pentru românul cu pretenții intelectuale, cartea lui Jean-Michel Lemonnier nu dezvăluie nimic nou, dar vine cu un discurs riguros și argumentat logic, în baza unei bibliografii atent studiate, să-i clarifice lui însuși cum s-a putut ajunge la astfel de aberații.

Însă e de urmărit ampla argumentație a credințelor în vârcolaci, vampiri, moroi ca originând în mitul traco-geto-dac al lupului și în credința în licanotropie a poporului. Nu scapă atentului scrutin nici tendința către fantastic a contemporaneității, atât din lumea satului modern, „european” românesc, cât și din perimetrul orașenesc post-comunist. Peste toate acestea, Jean-Michel Lemonnier nu se sfiește să „cerceteze” lumea creștinismului ortodox românesc, pe care-l cataloghează ca „popular”, care-l surprinde prin capacitatea sa de a integra o întreagă lume păgână cu fantasticul său, poate mult mai lucrativ decât cel creștin...

Scrisă cu sufletul aproape de români, de ideea de românitate și de necesitate a existenței și dăinuirii acestui popor pe teritoriul Europei, dar mai ales în cadrul Uniunii Europene, (nouă societate descrisă ca profund materialistă, înscrisă într-un timp ultra-rapid al unei dezvoltări eficiente din punct de vedere mercantil și material, dar de o cu totul altă natură decât materialismul dialectic al comunismului est-european), cartea lui Jean-Michel Lemonnier ar putea fi interpretată ca o lucrare pro domo, deși aceeași rampă de lansare ne anunță că autorul: „*mène des recherches indépendantes libérées de toute soumission à une quelconque politique scientifique ou mode idéologique...*”

Pornind într-un demers riguros de la ideea de etnos (și aici îi „reproșăm” autorului o lacună bibliografică, anume lucrarea monumentală a lui Simion Mehedinți, savant român cu studii la Ecole Normale Supérieure și „geograf” pe deasupra) și ajungând la rolul Bisericii Ortodoxe române în societatea românească modernă, trecând prin originile poporului român și etnogeneza (din păcate și aici o foarte bogată bibliografie apărută în ultimii douăzeci de ani în cadrul mișcărilor dacologice este sublimată sau total neconsultată), reitând cu imparțialitate științifică și nepărtinire toate ideile vehiculate cu privire la originea și formarea poporului român, cartea profesorului Lemonnier nu se sfiește să repună pe tapet fenomene contradictorii ale unei societăți care-și dorește integrarea într-un spațiu modern european, în același timp pătrându-și

degradata dar ferme o serie de idei și credințe. Astfel evenimentul de la mănăstirea Tanacu este relatat și investigat din punctul de vedere al subconștientului profund al românului modern, modelat atât de materialismul comunist, dar și de propaganda liturgico-teologică contemporană a unei Biserici Ortodoxe scindate între interesul propriu și cel al propovăduirii valorilor adevărate ale creștinismului. E de observat delicatețea cu care refuză să numească deschis dar sugerează în subtext practicile medievale imbecilizante ale luptei Bisericii Ortodoxe române împotriva detractorilor săi sau ale altor culte invadatoare ale conștiinței românești.

Un amplu studiu despre fenomenul vampirismului în Imperiul Austro-Ungar, în Transilvania dar și în Țările Române pare a face din cartea Domnului Lemonnier ideea cheie a argumentației iar capitolele introductive cât și concluzia nu fac decât să pregătească și să încheie nu numai o lucrare despre toate miturile și valențele identitare românești, ci mai ales un demers argumentativ al unei obsedante povești: cea a lui *Dracula-Ceaușescu*. De remarcat că autorului nu i-a scăpat calitatea de inițiat a domnitorului Țepeș și o legendară instruire a acestuia în oculte valori propovăduite în „*cercurile inițiatilor din Carpați*” dar și de „*potentat al destinului*”, în cazul dictatorului comunist.

În linii mari, lucrarea lui Jean-Michel Lemonnier pune degetul pe răni încă deschise ale societății românești, mai ales în percepția acesteia prin ochii media occidentale, dar atingerea pare vindecătoare. Cel puțin intenția aceasta pare a fi.

Cu toate acestea, finalul cărții, aruncă o umbră oarecum sumbră asupra „viitorului”, nu numai românesc, ci al unei întregi lumi în care și românii volens nolens se integrează: „*S'il advenait que cet univers disparaisse, c'est, et au-delà des convictions religieuses de chacun, tout un pan de l'histoire riche et mouvementée des Pays roumains qui entrerait définitivement dans le domaine de la muséographie, donc en dehors des catégories du vecu et donc dans l'oubli...*” În același spirit echidistant și al „imparțialității românului”, să sperăm că puterea lui Dumnezeu și meșteșugul Diavolului vor face ca Lumea să mai dăinuie și implicit și românismul în cadrul ei.

Între hieroglifă și icoană

Onuc Nemeș-Vintilă (Ion Onuc NE-

MEȘ – nume de autor) s-a născut la 12 iunie 1946, în Sâncraiu Almașului (județul Sălaj). Este absolvent al Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca, Facultatea de Fi-

lologie – specialitatea limba și literatura română. Doctorand al Universității „1 Decembrie” Alba Iulia, secția Filologie, tema *Activitatea editoarială a ASTREI*.

Preocupările domniei sale se înscriu într-o sferă culturală largă, de la jurnalism la pictură sau fotografie și de la biblioteconomie (director al Bibliotecii Județene „ASTRA” Sibiu în perioada 2004 – 2011, de unde s-a pensionat) la literatură (a publicat, printre altele, volumele: **Ace de urzici**, poeme haiku, Sibiu, Editura Imago, 2006; **Suspinul umbrei**, poeme haiku, Sibiu, Editura Imago, 2006; **Lacrima fadoului**, poeme haiku, Sibiu, Casa de Editură și Presă „Tribuna”, 2008 – la care vom face și noi referire, în cronica ce urmează.)

Practic, istoria Haiku începe în ultimii ani ai secolului al XIX-lea. Renumitele versuri ale perioadei Edo (1600-1868), sunt în general cunoscute sub denumirea de Hokku și trebuie percepute în perspectiva istoriei Haikai, dar în prezent ele sunt citite ca Haikuuri independente.

Astăzi, poezia haiku este cea mai populară formă din Japonia, dar este foarte cunoscută și în afara ei. Mulți scriitori englezi sau americani, dar nu numai, și-au încercat măiestria în a compune asemenea versuri. Dificultatea transunerii în alte limbi a haikuului pornește de la faptul că, doar în limba țării soarelui toate sunetele ce formează alfabetul au aceeași lungime, iar toate poemele haiku - implicit - sunt la fel de lungi, pastrând un ritm impus din timpuri străvechi. (17 silabe repartizate pe 3 „versuri” formate din 5, 7, 5 silabe)

La aceasta se adaugă și faptul că, în japoneză, denumirile „traduc” unicitatea lucrurilor și ființelor („piatra dimineții însoțite”, „copacul care șoptește vântul” etc.) fisurând abstractizarea numelui comun (o piatră, un copac)

De ce a devenit această formă de poem atât de populară? Probabil și pentru faptul că arta modernă încearcă să elimine regulile, lăsând imaginația să condenseze evenimentele în miezul lor incandescent, primordial.

Printre haijinii români care reușesc acest lucru se află și **Ion Onuc Nemeș**, pe care suntem onorați să îl prezentăm în cele ce urmează.

Haikuurile lui Ion Onuc Nemeș reletivizează perspectiva distanțelor („Soarele la apus./ S-a înroșit oceanul/ de flacăra nopții”) „deplasarea spre roșu” reverberând într-un colaps al universului în sinele uman (aproapele-departe), ca o măsură a absolutului omenesc, ce caută, cu disperare Divinitatea: „În icoană un Om / - sub pânza paianjenului - / suie crucea grea”; „Chipul Tău, Doamne, / deasupra întrebărilor - / livadă înflorită”.

Dispararea elementelor lirice lasă, între versuri, falii de tăcere, sugerând că nerostirea (necuvintele, cum spunea Nichita Stănescu) reprezintă o denudare a cuvintelor, o dezvăluire a miezului lor primordial: „Ochiul vânătorului/ și atâtea păsări ucise! / Cuiburi goale în copaci”

În cazul lui Onuc Nemeș, semnul (care poate fi hieroglifă dar și icoană), nu este – totuși – împovărat de irizările universului concentrațional-divin, el relevând mai curând căutarea sinelui profund, nu teama și supunerea mistică: „Nu-mi răsfoi caietul! / Amintirile dor./ Eu – paznicul lor.”

Contează accesibilitatea spre trecutul care ne face să fim ceea ce suntem, asumarea nostalgică a timpului ca un tot al ființei: „Peste sat, curcubeul/ ridică în cer mirese. / Vară cu nunți”; sau: „Secerători în lan./ Boabe de grâu/ ard tălpile mele”

Uneori, din imensitatea de liniște albă a contemplației răzbat viscoliri dramatice, precum în acest excepțional poem: „Urme de lupi./ În zăpada de ieri - / amprente foamei”, sau ipostaze neliniștite ale devenirii: „Pod peste râu - / arhitectură în oglindă./ Eu călcând pe mine”.

Zbateră zbor („Copacii smulși,/ rădăcini întoarse./ De ce să mă sprijin?”) sugerează imposibilitatea de a trăi într-un cer „sigilat” („Pielea unui bivol/ acoperind cerul. / Ce noapte! Ce noapte”), care rămâne, totuși, o tainică aspirație a ființei: „Cer sfărâmat în bălți./ Pășesc desculț./ Pe tălpi răni de lumină.”. Mai mult, recuperarea absolutului printr-un „recursul la memorie” face acceptabilă pierderea edenului copilăriei, în ceea ce s-ar putea numi durere-dor: „Câmpie întinsă./ Alergarea roșie a cailor./ Ce dor mi-e de tata!”

Îndrăznim să spunem că Ion Onuc Nemeș reușește, explorând o falie metaforică de subducție, să păstreze limpezimea de cristal a haikuului japonez („La marginea mării/ îndoiala din mine/ zei pe zei ucigând”), cele trei versuri fiind: „Valuri albe/ peste mirările mele/ tăceri vâslind”

HAIKU - URI

✱
Scaunul gol.
La marginea mării –
sufletul pustiu
✱
Scoici pe plajă.
Pe tălpi cicatrici.
Corabia departe.
✱
În șaretă
doar gândul meu
alergând caii.
✱
Vară la amiază.
Ciocârlii în văzduh.
Eu uitat în iarnă.
✱
Cuiburi de columbe.
În zidul catedralei –
rugăciuni în piatră.
✱
Ceasul oprit în perete.
Tata și mama morți.
Doar durerea e vie.
✱
Un om la răscruce:
- Încotro, omule?
Și întrebarea se lovește de mine.

✱
O pasăre ucisă
pe lacul înghețat.
Frig în mormântul mamei.

✱
Într-o coajă de nucă
inima mea
măsurând oceanul.

✱
În lanul de grâu
păsări căzute din cer.
Macii beau sânge.

✱
Flux și reflux,
Cântece de sirene.
Eu legat de catarg.

✱
Noapte de nesomn.
Cariul de sub grindă
roade pustiul.

✱
Peste corăbii
straturi groase de sare.
Cartagina murind.

✱
În fața mării
valuri îneacă urme,
Eu – firul de nisip.

✱
Urlet de lupi.
Cercuri de vulturi pe cer -
departe-n apus.

✱
În icoană un Om
- sub pânza paianjenului -
suie crucea grea

✱
Săgeata unui gând
străpunge cerul.
Din stele curg lacrimi.

✱
Nici o corabie.
Pe țarm un albatros ucis.
Marea rănită

Ion Onuc NEMEȘ

Antologie lirică FEREASTRA

Gheorghe ISTRATE

ritual (părinților)

moto:

„Dacă ați făcut castele în aer, n-ați lucrat în zadar; deoarece acolo s-ar fi cuvenit să fie toate. Acum puneți, dedesubt și fundațiile”.

(Henry David Thoreau)

acolo-n iarba mirosind a fapte
în cimitirul somnului lor greu
sub crucile de piatră și de lapte
mormintele-i îmbătrânesc mereu
s-au scurs toți corbii-n secolii de humă
s-a stins și steaua-n lămpile de seu
dorm noaptea lor de tată și de mumă –
mormintele mă-mbătrânesc mereu
m-au destupat din floarea mea nebună
și-au supt zăpezi din cer din Dumnezeu
de-acum mă-ntorn la tată și la mumă –
mormintele ne-mbătrânesc mereu.

Passionaria STOICESCU

A norilor

Norii mă povestesc –
le îngăduie asta cerul
în care fug adesea
din sila viermuelii de pe pământ

În graiul nimbus
în zborul – joc
numele meu e mreana ce zboară
un pește nefericit în apele curgătoare
cu prundul stând pe loc
Sufletul meu are solzi
cu efigia de argint a lunii
iar gândul suvițe de soare
să uit noaptea din care
cândva am urcat
și iarăși noaptea în care-am să cad

Norii mă povestesc
peste rai peste iad
nici sfîntenie nici ispită
dar cu gura rănită
de cârligul undiței ecleziastului
pe când murmur dulcele cânt
despre vânarea de vânt

Aida AITONEAN

Evangelie nocturnă

i-am zis lui Dumnezeu
de-acum încolo
te vei numi Victor!
Și n-ai să mai pleci
nicăieri niciodată
uite, ți-am lăsat aici lista:
coffeta – pentru orele lungi
dinaintea Genezei
mentă – câmpii nesfârșite de mentă –
pentru cei plecați speranțe

și Wall Street și niște cadavre
apoi vaccin conta ciumei
un poster cu Bob Dylan
știi tu ca-n Învierea lui Lazăr
iar noaptea abia noaptea
vom sta liniștiți
și nici nu-i vom spune mamei
că e vorba de xanax.
îmi rezerv dreptul de a dormi
din când în când doar o să ies
să mă plimb pe ape
în timpul ăsta tu
vei curăța cartofi
cu ganglionii umflați a indignare
în timpul ăsta tu
vei împodobi odăile cu dantelă
și gaz metan

Roxana Diana BALTARU

Bica Raveca

Bica Raveca avea oasele slabe
și era tăcută ca o creangă de măceșe
căreia respirația
îi fură din amintiri
cu un fel de părere de rău
Își împletea părul
în doua cozi lungi și subțiri
atunci o surprindeam cântând
pe colțul cuptorului
de parcă o deprindere
de pe vremea când în părul ei
se ascundea spiritul horelor
începea să-i ridiculizeze chipu-i istovit
deseori apăreau pete de galben
pe acele suvițe tulburător de rare
și atunci spuneam
că are să întinerească
dar ea își îndesa cozile
într-un batic negru cu flori mari
și îmi zâmbea într-un fel alb
câteodată se așeza lângă nuc
spunea că iar o apasă spatele
i-au încărceiat picioarele
îi răspundeam să aștepte să-mi termin
cazemata de frunze
ea aștepta
încet apoi mergeam în casă
- mă lăsa să-i masez coastele
cu un lichid vechi
în care erau petale de crin
și bucăți de castane
Bica Raveca mi-a spus că îmi pot face
radieră din castane
avea spatele fierbinte
eram convinsă că acolo,
dincolo de pielea ei subțire
apune soarele
și nu înțelegeam de ce înainte
de a dormi ea scuipă lumina
într-o cană de plastic verde,
cana ei cu lumină pe care dimineața
singură mergea și o planta
nu am știut niciodată unde.
când plecam de acasă
avea lacrimi de copil în ochii ei mari
plângea încet - eu îi mângâiam mâna
strânsă între ușile timpului,
își îndesa părul alb înapoi
în baticul mare
mă săruta pe frunte
și Doamne,
ne ascundeam una față de alta
prefăcându-ne că nu auzim
vocea aceea sinistră
din țărâna straturilor care

...îi chema deja mâinile pe nume
în ziua în care am ieșit din salonul alb
ea nu mai plângea deloc
mă înfricoșa seninătatea
din pleoapele-i adânci.
toată lumină, nici urmă de carne
pe chipul acela blând
i-am zâmbit cu ochii larg deschiși
deși cineva mă strângea
cu putere de suflet ca de o haină
când am părăsit camera
Dumnezeu nu era acolo
așa că timpul a încuiat ușa
cum a știut el mai bine.

Dan C. Iulian

Potop

A fost găsit la țarm,
pe plaja ca o pagină de ziar
deschisă la rubrica decese.
Era un înecat frumos,
așa cum sunt morții
pe timp de pace.
Avea gura ca un estuar odihnit
și nici un alt semn de recunoaștere.
În rest, procurorul districtual,
spectatorii plictisiți
ca la o ceremonie mereu repetată.
Nu se anunța nimic tulburător,
doar medicul legist
presimțise ceva.
Când l-a deschis
lumea a fugit îngrozită ca de potop.
Iona avea valurile
înlăuntrul său.

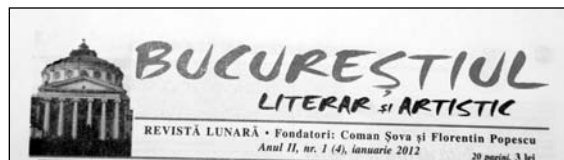
Ecaterina BARGAN

ecaterina dispare

ce faci tu, ecaterina, în viața asta
fără ferestre, fără ziduri și fără străzi,
ce faci cu acești ratați
care îți plîng pe umăr,
acești alcoolici care monologhează
lîngă tine, de parcă beția
i-a transportat în altă epocă,
unde „toți oamenii merg drept,
iar hitler e un tip de treabă!”
cum ai ajuns tu genială ecaterina
cînd și victor e genial!
și raisa e genială! și igor e genial!
și aliona e genială!
și andrei și ludmila și tatiana
și vasile și denis și alexandru sunt genii!!!
și numai șoarecii sunt niște rozătoare!
doar șoarecii crapă de idioțenie!
cum ai ajuns tu, ecaterina,
să invidiezi șoarecii că ei nu plîng...
iar tu, ecaterina, plîngi patru ore
ghemuită într-un fotoliu,
ca într-o palmă imensă,
și dinții îți tremură cu zgomot.
ce gînduri timpite
îți mai vin și acum?

(Continuare în pag. 28)

Bucureștiul literar și artistic, nr. 1 (4),
ianuarie 2012

* În: 2012 – **Predicții, așteptări și speranțe**, Florentin Popescu notează:

„Din câte ne-a învățat istoria, despre sfârșitul lumii s-a vorbit și în anul 1000 și în 2000, ca să nu ne oprim decât la două exemple. S-au scris cărți întregi despre asta, publicații de pe întreg mapamondul au cunoscut tiraje de miliarde de exemplare...

Și lumea nu s-a sfârșit (...)

Lăsând, însă, toate aceste îngrijorări pe seama viitorului și a semenilor noștri în clipe de meditație și luciditate profundă, ne gândim la lucruri ceva mai concrete, cum ar fi, bunăoară, condiția culturii în vremurile vitrege pe care le trăim. Minți înguste și diriguitori ce nu văd mai departe de ziua de mâine vor afla, probabil, încă o motivație pentru subevaluarea și subvenționarea culturii, pentru că – nu-i așa? – 2012 este an electoral și cei mai mulți bani sunt necesari pentru campaniile partidelor, pentru benere, afișe, cadouri de mituit alegătorii etc. etc.

Și cui îi mai arde acum de soarta literaturii, a artelor plastice, a muzicii și a teatrului în România? (...)

Atunci nu ne mai rămâne decât să așteptăm și să sperăm că viitorii noștri aleși vor fi ceva mai deschiși la minte...”

* **Adrian Dinu Rachieru** descifrează („Este posibilă **„Schimbarea la față”**? – **IIP**”), descifrează un Cioran care: „Dorește din tot sufletul să ieșim dintr-un destin mediocru, preparând o transfigurare istorică”.

Iată un fragment edificator din eseu: „Or, «divagațiile» pe care le așterne cu frenetism și cutezanță tânărul Cioran (la 24 de ani învolburările orgoliului vizau, neapărat, definitivul) în **Schimbarea la față a României** nu țin doar de silințele condeiului unui june; dar, iată, în ediția definitivă (Ed. Hunanitas, 1990) și, regretabil, desfigurată, autorul mărturisește cumva surprins – a nu se fi regăsit. El vorbea atunci de «vicii substanțiale» și de o «românitate deficientă». În numele lor propunea, desigur, o soluție: convinși de obsesia unei meniri (dobândind în timp un «contur original») el gusta din furia devenirii, vestejind resemnarea, plaga scepticismului organic. Așa-zisa înțelepciune, scria apăsător Cioran, ne condamnă la inerție; echilibrul ar fi, zice eseistul, expresia unei deficiențe. În consecință, doar pasiunea de individualizare, nedomolită, ne poate conduce spre «ceasul solemn» când vom găsi, orgolioși și agresivi, un sens în lume. Când ieșind din sub-istorie, renunțând la a mai fi conduși de vreme ne vom scutura de sinele lenevos, descoperind răspântia: încărcându-ne de fanatism, lepădându-ne de inadecvare, părăsind orizontala, proverbiala noastră răbdare (devenită, pentru unii, categorie etnică).”

Constelații diamantine, Anul III, nr.2 (18),
februarie 2012

* **Dumitru Hurubă** rememorează

câteva „momente” despre cel ce a fost: „Mucalit și farsor de cea mai agreabilă, dar și mai... anti-patică... speță, posesor al unui bagaj lingvistic atotcuprinzător inepuizabil, nu totdeauna ortodox, dar lipsit de vulgaritate...”, adică despre marele Nenea Iancu, în anul în care se împlinesc 100 de ani de la moarte și 160 de la nașterea sa, adăugând penumbra în care îl așează, atât de nemeritat, contemporaneitatea: „oricum, tăvălugul inculturii, odată pornit imediat după '89, nu mai poate fi oprit din moment ce toate articulațiile îi sunt gresate minut de minut cu vaselina prostiei distribuită generos de guvernele post-decembriste, de mass-media sau de otrăvitoarele și spurcatele guri ale unui politicianism reprezentat de inși cărora ar trebui să li se arate un anumit loc la Târgoviște... La toate astea, Caragiale ar exclama din nou: **«Toată viața n-am putut să sufăr prostia... Săracu’ de mine, mă băiete, când văd câte-un prost mă doare... Zău, am dureri fizice... Mă ia cu rece aici în creștet...»**”.

* Poetul sensibil care este **Ion Di-viza**, semnează în revista craioveană un grupaj de epigrame, din care cităm: „Cu lozinci și cu tam-tamuri,/ Se unesc numaidecât:/ Mai întâi se strâng ca neamuri, /Iar apoi se strâng de gât. (**Unire, români!**); Așa e lumea pe la noi –/ Trăim mai mult din amintiri;/ Când ne-mbătăm, suntem eroi,/ Când ne trezim, suntem martiri. (**Turmentați**); Să fi avut ca la Brâncuși/ Coloană dreaptă, cât un munte./ Pe-americieni, pe nemți, pe ruși/ I-am fi pupat numai în frunte. (**Coloană**); Din ceruri norii mă adăpă,/ Din lac mă-mproașcă val cu val,/ Stă peștele, deștept, sub apă/ Și eu, un idiot, pe mal. (**La pescuit pe ploaie**); Guvernării ni-i jelim:/ Oare cum de mai trăiesc? / Noi muncim – și flămânzim, / D-apoi ei, că nu muncesc?! (**Guvernării noastre**)”

Helis nr. 1 (105),
ianuarie 2012)

care generalul Iarnă a înmormântat-o, cu toate gunoaiele și iluziile ei, în imacularea viscolului.

„Televiziunile și ziarele – scrie Dan Elias – fac astăzi oficiul de a modula (în sensul de «a manipula») transferul de informații de la unii la alții. În zilele noastre nici nu mai poate exista o revoluție dacă nu se transmite «live». Nu ar mai avea nici un sens.

Numai că, în această distracție generală impostura ziaristilor iese deasupra ca uleiul din apă (...).

Oricât ne-am dori, această revoluție nu este decât o mică răscoală. Mult mai aproape de realitatea virtuală a jocurilor pe calculator, decât de cea a copiilor care nu mai merg la școală pentru că nu au cu ce se îmbrăca. Suferințele oamenilor sunt estompate de bășcălia impostorilor... O bășcălie fără margini mi se pare ca în aceste zile, de exemplu, asociația revoluționarilor «profesioniști» să își negocieze cu «puterea» menținerea «neîn-

semnatelor» privilegii referitoare la păpică, la terenuri, la impozite. Tot așa cum mi se pare cel puțin o ironie să propui existența unei «Piețe a Universității» perpetue, un fel de tribunal al poporului care să garanteze mersul în direcția «bună», care o fi ea! Mai lipsesc ghilotina și robespierii.

Singura revoluție adevărată este cea a votului și până atunci tare mă tem să nu uităm «textul» și să improvizăm, așa cum am mai făcut-o. Ne vor ajuta gălețile colorate, uleiul și zahărul, pungile imortalizând în plastic chipurile rânjitoare ale pretendentilor la căsătoria cu bugetul.

Dacă strigătele de astăzi din piață se constituie într-un contract prenupțial între orice «putere» și poporul său, este foarte bine. Altfel, facem doar vocalize.”

Plumb, an VIII, ianuarie 2012, nr. 58

* **Ioan Vicoleanu** încheie evocarea celui care: „prin opera sa lăsată posterității și-a întărit poziția atât de mult râvnită de confrăți, aceea de a fi mereu «actual»” – I.L. Caragiale, amintind nevoia de „teatru” a românilor: „... I. L. Caragiale și-a câștigat dreptul de a fi un «spirit al umorului», prezent în viața poporului român doar printr-o simplă invocație cu putere magică: «Unde ești tu, Caragiale...!»

Și cum situațiile nefirești par a nu se termina, vom zice și noi împreună cu personajul pe care l-a construit: «Ce lume! Ce lume! Ce lume!...!»

* La 30 ianuarie a.c. – ne amintește **Victor Mitocaru** – **Calistrat Costin** a împlinit... 70 de ani. Îi urăm și noi maestrului un călduros: „La mulți ani!”, recitind – din opera Domniei Sale – ceea ce ni se întâmplă:

„Guvernele, pasămite, emanații ale noroadelor / sunt toate cum sunt, altele de unde?! / Întrebare: vor fi fost vreodată pe lume/ nații sută la sută „bune”?!/ Vreo câțiva „reponțeni” au dat un răspuns/ nepotrivit și au sfârșit-o prost!/ Ceva putred în sublimul ăsta de cosmos.” (**Neamuri și guverne**)

Pagini românești în noua Zeelandă, anul VIII, nr. 79
/2012

Revista de la antipodi, editată de **Adina** și **Cristi Dumitrache** realizează un interviu de excepție cu **Radu Beligan**, în timpul vizitei marelui actor român la Melbourne, acolo unde trăiește fiica sa, Anamaria Beligan.

Redăm, în cele ce urmează, câteva amintiri ale maestrului: „În ce privește legătura mea cu teatrul, îndrăznesc să spun că nu a fost vorba de vocație, ci de intoxicație. Bunicul meu patern era preot într-un sat din județul Iași, adică tot un fel de actor. Tatăl meu a făcut o trupă cu colegii de gimnaziu care a funcționat timp de paisprezece ani, jucând, imaginați-vă, un act din Hamlet și o adaptare a Sărmanului Dionis scrisa de el! A colindat toate târgurile Moldovei, după care, înscriin-

(Continuare în pag. 26)

Răsfoiri

du-se la Conservator, a fost angajat ca probist la Teatrul Național din Iași. Probiștii erau obligați, în afară de a juca roluri mici, să copieze texte și roluri. Astfel, mă aflu în posesia manuscrisului piesei Hamlet în caligrafia desuetă a tatălui meu. La un moment dat, tata a îndrăznit să ceară directorului Teatrului, care nu era altcineva decât Mihai Sadoveanu, pe atunci în vârstă de 26 de ani, să joace măcar un matineu, ca dublură la Hamlet a profesorului său. Drept răspuns, Sadoveanu a aruncat cu călimara în tata, stricându-i unicul costum. Asta a însemnat sfârșitul vieții lui actoricești; după care a urmat cursuri pentru a deveni funcționar la căile ferate. Sunt convins că tata m-a făcut să-l răzbun.

După 75 de ani de scenă, unde am învățat de la toți marii actori și regizori cu care am avut plăcerea să colaborez, am bucuria să declar că nu mi-am pierdut starea de elev. Că în continuare învăț și mă minunez câte mai am de învățat!”

Vatra veche, Anul IV, nr. 3 (39), martie 2012

* Sub semnul centenarului lui **Nicolae Steinhardt**, revista reia interviul realizat de **Nicolae Băciut**, la 19 ianuarie 1987. Iată ce spunea marele cărturar, legat de universul fascinant al cuvântului: „Vorbirea și scrisul – pentru o specie parcă rătăcită în imensități galactice – reprezintă desigur mijloace de solidarizare și mângâiere, un soi de «refugiu». Ele ne leagă unul de altul, ne îngăduie să credem că avem un rost în cosmos, ele – ca manifestări ale gândirii și sufletului – ne îngăduie să nădăjduim că nu suntem sortiți numai a deveni material absorbit în final de o gaură neagră.”

* Mereu căutătorul de briliante lirice, în geologia formelor, **Ion Roșioru** propune un grupaj de *schaltiniene*, din care e de reținut și aceasta: „Orașul mic de-odinioară va deveni un biet cătun./ Democrația-i sfichiuită cu jetul tunului cu apă./ Cioclii-s în grevă, dar aleșii, răsând cu îndârjire, sapă, / Convinși că n-o să cadă-ntrînsa, groapa Acarului Păun.// Mirunșii au legat la ieslea cinismului o-ntreagă țară./ Treziți din somn ideologic copiii pleacă în surghiun/ Spre-a nu mai face jocul celor ce i-au mințit întâia oară.// Convinși că duhul mioritic lucrează ca blestemul-n noi/ Rămânem consecvenți și lupii îi tot tocim ciobani la oi. // Să nu ne mai mirăm că suntem invariabil trași pe sfoară!” (*Schaltiniena democrației umile*)

* **Rodica Lăzărescu** face o scurtă, dar consistentă prezentare a **Tiei Peltz**, grafica ce ilustrează revista aparținând pictoriței, care spunea: „Chipul adevărat al artistului se dezvăluie în operă; în viață, el poartă doar niște măști. Nu-l judecați după măștile lui!”

Actualitatea literară nr. 15 – 16, anul II
(12/2011 – 01/2012)

* Un excelent poem „lacrimă de si-

ne” - **Scrisoare deschisă necititorilor mei** semnează **Daniel Corbu**. Iată începutul acestuia: „Vouă, celor care nu mă citiți / pot să vă spun că nu-mi veți afla vreodată / cumpletele căi ale cunoașterii de sine / nu veți auzi se-rafimii din poemele mele / rugându-se pentru buna întocmire a văzduhului / nici Preludiile pentru trompetă și patru pereți / unde ca pe coridoare pustii/ am împărțit cuvintele și tăcerea ambițiile întunericii/ și unde dezrourat prin sălile de așteptare ale istoriei/ am conversat cu bibliotecarul lui Dumnezeu/ cu soarele negru al cernelii/ în aceeași măreție a golului/ pe care mereu și mereu urmează să-l umplem.”

* Doamna **Magda Ursache** ridică din nou pistolul adevărului spre tâmpla nefecitelor noastre întâmplări literare: „Am scris în mai multe rânduri despre avîntul veleitarilor în revuistica postsocialistă: despre ierarhiile răsturnate în favoarea mediocrității; despre criticașii cu spirit nu fin, ci afin, care umplu coloanele presei cu recenzii ultraprietenose despre maculatura oficioșilor actuali, prezenți ca autorități culturale. Și cîți experți în valoare adăugată nu scriu cronici 3 în 1 (precum cafeaua cu zahăr și cu lapte), fără praf de spirit critic, adulînd nu ’s ce primar, șef-Cejeu, consilier în probleme de cultură, ministeriabil etc. Apele evaluării sunt tulburui rău.

Asta nu înseamnă că vasta noastră revuistică nu cunoaște și performanțe exemplare; că nume ce n-ar fi trecut de vigilența cenzură ceașie n-au format echipe tari, altfel zis un nucleu valoric, pentru a scoate reviste quality, cu profesionalism, folosind criteriile lui I.L. Caragiae: **cinste și gramatică!** Nu contează locul, eu aștept provincia, mai echilibrată decât centrul unde se produc multe români literare, cum le numea cineva.”

Cafeneaua literară, nr. 1 (108), 2012

* Interesant (incitant, obiectiv, sincer etc) interviul realizat de Virgil Diaconu cu directorul revistei **Contrapunct**, **Ioan Vieru**. Invitatul revistei nu se „ascunde după cireș” și spune ceea ce cam știm și spunem (în gând) cu toții: „Suntem martori la instalarea unui vid al imposturii care se poate generaliza într-o nouă paradigmă totalitară, sufocantă, datorită unor structuri care nu sunt altceva decât un suport legal al intereselor strict personale. (...); Chestiunea generațiilor este manipulare, un fișier al criticilor, aruncat în varmacul vocilor pentru un fel de ordine aleatorie. E mai ușor să rezolvi așa lucruri destul de complicate. O veritabilă generație în literatură înseamnă o ruptură, o schimbare, în general de paradigmă socială. Tot discutând despre generații, și aproape de loc despre posibile curente, autorii și operele intră în plan secund, apare politica literară, o îndeletnicire destul de profitabilă în România. Există reviste, cu mari pretenții, care au ajuns tabloide, fac dosare.” (...); „Nicolae Manolescu a fost de o egalitate electrizantă între scris și faptă. Între timp, s-a întâmplat ceva. Mi-e teamă că nici N. Manolescu nu știe prea bine ce.

Multe dintre atacurile la care este supus N. Manolescu sunt rodul propriilor acțiuni, ducând la o degradare, la un conflict permanent cam cu toată lumea.” (...) USR încurajează spiritul concentraționar, replinindu-se la normele inițiale de constituire. A a-

juns o organizație care își atacă propriii membri!”

Revista Nouă – Anul VIII, nr.4 (69)

Revista fondată de **Bogdan Petriceicu-Hasdeu**, la **15 decembrie 1887**, își continuă, datorită unor oameni de suflet și al instituțiilor din Câmpina – Casa Municipală de Cultură „Geo Bogza” și Cenaclul Literar al amintitei instituții, precum și Consiliul local Câmpina aparițiile din seria a IV-a, care a debutat în aprilie 2004.

Revista Nouă, coordonată de **Florin Dochia**, continuă să fie o importantă emblemă culturală a publicațiilor literare (tot mai puține!) ce apar în județul Prahova.

* În acest număr editorialul semnat de redactorul-șef, Florin Dochia, (**Religia progresului. Un eșec previzibil**) – aduce în discuție „iluzia progresului” așa cum este ea percepută în mediile culturale franceze, în primul rând în cele de stînga, mișcare care: „a abandonat fără îndoială clasele populare tradiționale provenite din lumea muncitorească în folosul claselor mijlocii” (**Jean-Pierre Le Goff**). „Pentru un preț bun – notează Florin Dochia -, stînga cedează concurenței din drepturile de autor. Sărăcia cartierelor marginase, delincvența, șomajul, exploatarea minorilor, emigrația clandestină sunt situații grave și reale. În egală măsură, ele sunt idei forte ale strategiilor de câștigare a puterii politice, niște mărfuri tranzacționate de la stînga la dreapta și reciprocă, rentabile propagandistic, dar lăsate de fiecare dată cu soluții de eficiență îndoelnică, tocmai pentru că ne-rezolvarea lor aduce mai mult profit decât rezolvarea (...). Utopia «libertății» ivită acum vreo două sute de ani mai face încă destule victime inocente, la braț cu religia Progresului, ambele minate de eșecurile repetate și de permanentele promisiuni de împlinire viitoare, imagini rousseauiste îngălbenite de vreme”

Concluzia?: „Dacă este o așteptare în lume, la orele crizei actuale, este aceea a improabilului incredibil, a soluției «miraculoase», pe care încă nu o vede nimeni, oricum, o reducere de viteză – tot accelerăm de câteva secole, am cam pierdut direcția, nu ar fi momentul să frînăm un pic? – și o curățare a societății de paraziți – cum se curăță carena unei nave de cochilii: aduceți corabia lumii în dană, va trebui să începem curând o altă călătorie!”

* **Gherasim Rusu Tonegaru** „deve-lopează” fotografia uneia dintre misterioasele muze ale lui M. Eminescu, **Mite Kremnitz**:

„Mite (care va avea copil cu Maiorescu și un altul cu regele Carol I - Conf. **Constantin Popescu - Cadem**, **Titu Maiorescu în fața instanțelor documentelor** și **Valentin Teodorescu**, **Mite Kremnitz și Junimea**) dobândește o cultură vastă, configurându-i un comportament de mare elevație, încă de tînră, iar, mai târziu, prin calitățile sale «fascinase doi scriitori de geniu, Maiorescu și Eminescu, ba și un cap încoronat, Carol I» (**Paul Sudit, Necunoscuta Mite**). Cu referire la „capul încoronat”, mlădița acestei întâmplări, Emanuel, peste ani, va deveni ofițerul Manoil Kremnitz care va juca, în perioada pri-mului război mondial, un rol important în salvarea arhivei lui B.P. Hasdeu...”

Cronicar

Concursul Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia” (EDIȚIA A VI-A)

◆ Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” și Primăria Orașului Mizil organizează ediția a VI-a a *Concursului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”*.

◆ Regulament

Participanții vor trimite, până la data de 1 septembrie 2012:

Pentru **SECȚIUNEA POEZIE** - maximum 15 poezii, încadrate în format „A4” (cel mult 8 pagini culese cu Times New Roman, corp 14, obligatoriu cu diacritice), pe suport electronic (email sau CD).

Pentru **SECȚIUNEA PROZĂ** - maximum 12 pagini format „A4”, culese cu Times New Roman, corp 14.

Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru). Se anexează un CV, care va cuprinde, obligatoriu adresele de corespondență (do-miciliul, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie (format carte poștală) în JPEG sau TIF.

CD-urile expediate prin poștă (verificați corectitudinea formatării) se trimit pe adresa: Asociația Culturală Agatha Grigorescu Bacovia, str. Agatha Bacovia, nr. 13A, Mizil, județul Prahova.

Textele prin e-mail vor fi expediate la adresa:

lucian_manailescu @ahoo.com

Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne-au parvenit.

Atenție! – *nerespectarea regulamentului atrage după sine eliminarea din concurs.*

Juriul va acorda Marele Premiu, câte trei premii pentru fiecare secțiune și mai multe mențiuni.

Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere, urmând să confirme prezența. În cazul neprezentării la festivitate premiul se redistribuie

Vă rugăm să trimiteți materialele de concurs cât mai repede, pentru a evita situația din acest an, când membri juriului au fost nevoiți să citească, în două săptămâni, câteva mii de pagini.

Succes!

CONCURSUL DE POEZIE DE DRAGOSTE LEOAICĂ TÂNĂRĂ, IUBIREA...

Ediția a XII-a, 23 martie 2012

Centrul Cultural al municipiului Pitești, prin revistele de cultură *Cafeneaua literară* și *Argeș*, organizează ediția a XII-a a *Concursului național de poezie de dragoste Leoaică tânără, iubirea...*, plasat sub semnul poetului Nichita Stănescu. La concurs pot participa creatori cu vârste până în 35 de ani, care nu sunt membri ai U.S.R. și nu au câștigat un premiu la edițiile anterioare. Concurenții vor trimite pe adresa organizatorului câte 5 poezii de dragoste, creații originale, nepublicate în volum, fiecare poezie fiind printată sau dactilografiată pe câte o singură pagină, semnată cu numele real al autorului și având indicat nr. de telefon.

Toate cele cinci poeme vor fi cuprinse într-un singur document cu extensia .doc, cules cu corp 14, Times New Roman CE, mărime 150. Textele vor fi expediate fie la adresa e-mail virgildiaconu2004@yahoo.com, fie poștal, pe adresa **Centrul Cultural Pitești, Str. Calea Craiovei nr. 2, Casa Cărții, Bloc G1, sc. C, et. I, cod 110013 Pitești, jud. Argeș**.

Manuscrisele nu se înapoiază. Juriul va fi format din membri ai U.S.R desemnați de organizator.

Festivitatea de premiere va avea loc la Centrul Cultural Pitești, în ziua de 23 martie 2011, ora 12⁰⁰. Premiile se acordă numai câștigătorilor prezenți la festivitate. În caz de neprezentare, premiile se acordă următorilor clasati. Poeziile premiate vor fi publicate în revistele *Argeș* și *Cafeneaua literară*. Organizatorul nu decontează cheltuielile de deplasare sau cazare.

Responsabil de proiect,
Virgil Diaconu

Centrul Cultural Pitești
Director, *Carmen Dumitrache*

Editura RAFET și Asociația „Renașterea Râmniceană” organizează - CONCURS DE VOLUME

FESTIVALUL - CONCURS INTERNAȚIONAL DE CREAȚIE LITERARĂ „TITEL CONSTANTINESCU”

Festivalul internațional de Creație Literară „Titel CONSTANTINESCU”, ediția a V-a, își propune sprijinirea creatorilor literari din România și din diaspora. Concursul de literatură cuprinde mai multe genuri literare, la care concurenții pot lua parte (poezie, proză scurtă, eseu, teatru, critic, traducere).

Etapale desfășurării concursului sunt următoarele: ◆ primirea lucrărilor (15 ianuarie – 1 IULIE 2012); ◆ jurizarea și stabilirea câștigătorilor (1 IULIE – 1 AUGUST 2012); ◆ premiarea și gala laureaților: 18 AUGUST 2012, în cadrul „Zilelor Râmnicului”

Concurenții pot participa la unul sau la mai multe genuri literare, cu un singur volum care să nu depășească 120 pagini A5 cu litera de 12. Nu sunt acceptate volumele publicate. Manuscrisele se primesc la sediul Editurii RAFET din Râmnicu Sărat, str. Grădiștea, nr. 5, jud. Buzău, cod poștal 125300, pe CD, ori pe adresa de e-mail: editurarafet@yahoo.com.

Revista Fereastră

Publicație editată de: Asociația Culturală “Agatha Grigorescu Bacovia” - MIZIL

Cod fiscal: 230324460; Cod IBAN:RO60RZBR0000060010080523, deschis la “Raiffeizen Bank” - filiala Mizil

Redacția

Str. Agatha Grigorescu Bacovia”, nr. 13A

Telefoane: 0244251144; 0722653808 - director; 0769210763 - redactor șef;

E-mail: lucian_manailescu@yahoo.com

Director: *Emil Proșcan*, Redactor șef: *Lucian Mănăilescu*

Fotografie artistică: *Lucian Mănăilescu*; Grafică: *Marian Nica (pag.2, pag20), Leonard Țuclea (pag.11)*

Autorii materialelor publicate răspund în mod direct de conținutul acestora. Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază

Abonamentele pot fi făcute pe adresa redacției. Costul unui abonament este de 5 lei pe număr (minimum 3 numere), incluzând și cheltuielile de expediere. Contravaloarea abonamentului va fi achitată fie prin mandat poștal (pe adresa redacției), fie prin virament, în contul nostru, reproduș mai sus. În cazul în care ați făcut abonament anunțați, prin e-mail, redacția.

Mama

Dacă vreau să simt importanța copacilor, merg în liniștea etrenității unei păduri, închid ochii și încerc să-mi imaginez cum ar fi pământul fără mesteceni, plop, tei, stejari, floare de cireș. Îmi dau seama că liniștea, marea de frunză și verde a lumii, zâmbetul, bucuria, pașii despletii, doina și toate celelalte din lumea copacilor, nu ar putea să mai fie și atunci mi se umple sufletul de singurătate, întristare și îngrijorare... Mă sperii și deschid imediat ochii! Ochii mei, care parcă văd pentru prima dată frumusețea dumnezeiască a copacilor, îmi obligă sufletul să se bucure și așa cunosc și simt zâmbetul și starea de bine din existența copacilor.

Dacă vreau să simt importanța păsărilor, merg în piscul unui munte sau în neantul unei câmpii, închid ochii și încerc să-mi imaginez cum ar fi pământul fără ciocârlie, privighetoare, porumbel, cocor, rândunică, lebedă. Îmi dau seama că zborul, gingășia, grația, încântarea, ideea de libertate și dorința de cer nu ar putea să mai fie și atunci mi se umple sufletul de singurătate, întristare și îngrijorare... Mă sperii și deschid imediat ochii! Ochii mei care parcă văd pentru prima dată frumusețea dumnezeiască a păsărilor, îmi obligă sufletul să se bucure și așa cunosc și simt zâmbetul și starea de bine din existența păsărilor.

Dacă vreau să simt importanța apelor, merg în susurul unui izvor sau în măreția albastrului de ocean, închid ochii și încerc să-mi imaginez cum ar fi pământul fără izvoare, copilăria fără desculț prin ploaia de vară, fără curcubeu, plânsul cu rouă, valuri înspumate - Fată Morgana. O Sahară pustie mi-ar umple sufletul de singurătate, întristare și îngrijorare... Mă sperii și deschid imediat ochii! Ochii mei care parcă văd pentru prima dată frumusețea dumnezeiască a apelor, îmi obligă sufletul să se bucure și așa cunosc și simt zâmbetul și starea de bine din existența apelor.

Vreau acum să simt importanța vieții! Alerg la mama mea, îi privesc lumina mâinilor și a ochilor și-mi lipesc capul de pieptul și de sufletul ei. Ascult zvăcnetul copilăriei și al dragostei adevărate. Îmi amintesc cum am cunoscut lumina, primii pași, apoi mersul prin viață. Ea, mama mea, m-a învățat să simt ceea ce văd în jurul meu și să dau importanță tuturor lucrurilor. Mi-a transmis tot timpul dragostea și visele ei neîmplinite, rugându-L mai tot timpul pe Dumnezeu să facă pentru mine ceea ce viața ar fi trebuit să facă și pentru ea. Fiecare zi a fost și este pentru ea, prilej de a-și pune dorințele de bine și dragostea ei întregă, în slujba pașilor mei. Pune stăpânire pe grijile și necazurile mele, învăluindu-mă cu gândurile ei de bine, ca atunci în legănul brațelor ei. Mai ales în momentele grele, am simțit de multe ori că Dumnezeu nu avea încotro și o asculta făcând voia iubirii ei urașe. Glasul

și mâinile ei sălășuiesc lăuntric în mine, fiindu-mi averea cea mai de preț, din care îmi construiesc, în funcție de anotimp, măsura binelui, a chibzuinței, a încrederii, a sperației.

Încerc să-mi imaginez cum ar fi fost copilăria mea fără ea.

Încerc să-mi imaginez cum ar fi fost viața fără ea, fără mama mea. Copacii, floarea de cireș, zborul păsărilor, apele, zăpada, bucuria, gingășia, zâmbetul, lacrima și toate sentimentele din dragostea pământului, s-ar fi mistuit în durerea inutilității.

Simt că mi se umple sufletul de bucurie, fericire și încredere... pentru că nu pot să-mi imaginez viața fără mama mea. Zâmbesc și deschid imediat ochii! Ochii mei, care parcă văd pentru prima dată frumusețea dumnezeiască a mamei, îmi obligă sufletul să se bucure și așa cunosc și simt zâmbetul și starea de bine a vieții: mama mea care mi-a dat viață, există!

Mama mea există și nici nu știți ce înseamnă asta pentru mine!

La mulți ani dragă mama!

La mulți ani tuturor femeilor de pe acest pământ!

Emil Proșcan

Să nu fii trist

*să nu fii trist copile
eu trebuie în zori
să plec să mătur
noaptea
de negrele culori
să lustruiesc în raiuri
ce-n amintire pier
aripile de îngeri
ce au coclit de ger
și nu va fi departe
va fi numai târziu
pe frunzele pădurii
cu toamne o să-ți scriu
ce taină se ascunde
în jocul de copil
și cum trăim în moarte
frumos și inutil
tu doar atât ai grijă
de casa dintre pruni
de streșinile zării
de miercuri și de luni
de mistuirea clipei
de fluturi și de flori
de roua ce topește
lumina-n lumanări*

(Urmare din pag. 24)

ANTOLOGIE...

Luiza DIHORU

Wedmore, Marea Britanie

România păstrată de mine

România păstrată de mine
Se trezește din când în când,
Într-o temniță tainică
A inimii mele.
Când lumea e mult mai străină
Decât pot eu duce,
Închid mintea
Și deschid altceva,
Ascuns și amânat.
România păstrată de mine
Răspunde la strigăte din cărți,
emailuri, cd-uri și filme.
Se trezește la Petre Țuțea,
la Steinhardt, la Eminescu,
la conferințele lui Puric
și la cântecul lui Ducu Bertzi.
România păstrată de mine
e fundalul cu munți
al mănăstirii Brâncoveanu,
Este Sanda din poemele lui Noica,
aplecându-se în fața peretelui de
nord la Voroneț:
Ea, care petrecuse toate
frumusețile
lumii, a exclamat:
„N-am văzut nimic mai frumos”.

România păstrată de mine
E unică și subtilă,
E pătrunsă de taină și destin.
România păstrată de mine
vorbește o limbă curată
ca cea a poezilor,
sau ca cea a femeilor de la țară.
România păstrată de mine
nu înjură, nu cunoaște cuvinte
ca „nașpa” sau
„să moară dușmanii mei”.
România păstrată de mine
nu are zorzoane
și e cuviincioasă
ca o țărancă din picturile lui
Grigorescu.
România păstrată de mine
Nu face excese
și nu imită alamele strălucitoare
ale popoarelor însingurate.
România păstrată de mine
E hâtră și poznașă.
România păstrată de mine
m-a pus să scriu rândurile astea,
dimineața devreme,
pe o foaie sprijinită
pe „Jurnalul Fericirii”.
România păstrată de mine
M-așteaptă să mă întorc,
ca o bunică răbdătoare,
care nu muștră și nu dojenește:
„Unde mi-ai fost douăzeci de ani?
va spune ea,
Hai, vino să te vindec.”

Adela NAGHIU

Sufletul meu reîncărcabil

cum te târăsc după mine
ca pe-un animal bolnav
cum te mut în fiecare noapte
dintr-un trup în altul
cum îmi apăs pe tine carnea
singura care-mi poartă de grijă
și de sânge și de limfă
și de toate umorile
firii celei zidite de tine
pe o rețea de tuburi și valve
după chipul și asemănarea ta
Numai sufletului meu
i-a intrat în cap
că e nemuritor
și acum mă pune și pe mine
să mă comport frumos
să-i spăl cu părul meu
picioarele să-i cânt
din lăută să-i tai vițelul
cel gras să cred în ceva
să mă prefac când carnea
îmi întunecă mințile
– lasă-ți lumea ta uitată
și uitarea mai ține
însă foarte puțin

Casandra ION

Autoportret cu Matrioska

Păpușa mecanică se învârtă

în liniște.
Resorturi necunoscute
îi dădeau viață.
Dansa cu gingășie nepământească,
arcurile pocneau și țâșneau
unul după altul ;
ea rămânea întreagă.
Până când, urmând timpul,
a săltat de pe soclu-i de jucărie
și-a întins aripile
și , ca o uriașă lebedă,
a zburat.

Mihai NICOLAE

Cântecul celui apus

Spune, Doamne, o, hai spune,
Celui care sunt, și-apune
Trup în umbră, gol zidit,
Mult mai am eu de murit?
Flori de rouă - ochii mei-
Arde liniștea în ei
De la nord, la infinit,
Mult mai am eu de murit?
Straie reci, din lut subțire,
Port pe mine ca un mire ;
Și miros a somn cosit,
Mult mai am eu de murit?

